

Ziya Məmmədovun İsmayılıdakı villasında mübhəm yanğın

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 20 fevral 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 40 (6929) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Eldar Namazovun təşkilatının üzvləri İlham Əliyevi dəstəklədilər

ATƏT və AŞ PA seçkiyə müşahidəçi göndərəcək; politoloq: "Məni daha çox maraqlandıran seçkidən sonra olacaq proseslərdir"

yazısı səh.4-də

Adları Avropada korrupsiya qalmağında keçən məmurlar

yazısı səh.3-də

Rusiyadakı Azərbaycan düşmənləri, boş qalan səfir postu və...

yazısı səh.6-də

"Səbəb nə olursa-olsun, radikalıq doğru deyil" - partiya sədri

yazısı səh.4-də

Türkiyə ordusu Afrində daha üç kəndi terrorçulardan təmizlədi

yazısı səh.9-də

Serj Sərkisyanın Münhen şantajı və uğursuz gedişi

yazısı səh.13-də

Azərbaycanın şimal sərhədində İŞİD təhlükəsi

yazısı səh.9-də

Təbrizdən Bakıya Şəhriyarla qayıdış

yazısı səh.12-də

Mülayim keçən qışdan sonra kənd təsərrüfatında nə gözlənilir

yazısı səh.11-də

Qərbdən gələn diplomatlar müxalifətlə niyə görüşürlər?

yazısı səh.4-də

Ən təhlükəsiz minik vasitələri və bizi ölümə yaxınlaşdırən 20 səbəb

yazısı səh.14-də

PUTİN EMİSSARININ İRƏVAN SƏFƏRİ, PKK-ERMƏNİ DOSTLUĞU VƏ QARABAĞ...

Rus xəfiyyəsi Narişkinin Ermənistan ziyarətində Türkiyə "izi" və... səfərin bəzi başqa pərdəarxası məqamları; Azərbaycanın böyük lobbisti olan İsrail müdafiə naziri Libermana qarşı sui-qəsd cəhdi təsadüfidirmi; **azərbaycanlı general**: "Erməni barmağı var..."

musavat.com
Toğrul İsmayıl

yazısı səh.8-də

Akademik Ziya Bünyadovun qatilinin sensasion etirafı - eksklüziv

İcra başçısının oğlu olan Nizami Nağıyev qətlin hazırlıq mərhələsindən və hər şeydən danışdı...

yazısı səh.5-də

Mirvari Qəhrəmanlı: "Söyüş və təhqirə Avropa ölkələrinin də qanunlarında yol verilmir"

yazısı səh.10-də

Novella Cəfəroğlu: "Nə zaman ki, əfv olacağı gözlənilir, Avropada bəziləri 5-10 qəpik pula görə başlayırlar hay-həşirə"

yazısı səh.11-də

Elşən Musayev: "Övladına desin ki, a bala, zalda erməni görə kimə qabağına qaçma"

yazısı səh.7-də

Prezident İlham Əliyev müharibə, 20 Yanvar əlillərinin və şəhid ailələrinin təqaüdünü artırdı

Dövlət başçısı şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası prezidentinin təqaüdünün artırılması haqqında sərəncam imzalayıb. APA-nın xəbərinə görə, sərəncama əsasən şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası prezidentinin təqaüdünün aylıq məbləği 2018-ci il martın 1-dən 10 faiz artırılıb.

Prezident müharibə əlillərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün artırılması haqqında sərəncam imzalayıb.

Müharibə əlillərinə Prezident təqaüdünün aylıq məbləği 2018-ci il martın 1-dən 10 faiz artırılıb.

Prezident habelə 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün artırılması haqqında sərəncam imzalayıb.

20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün aylıq məbləği 2018-ci il martın 1-dən 10 faiz artırılır.

AVCIYA regionlarda seçki ilə bağlı tədbirlərə başladı

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası (AVCIYA) Seçki Qərarı 11 aprel 2018-ci il tarixdə keçiriləcək prezident seçkisi ilə əlaqədar regionlarda tədbirlərə başlayıb. AVCIYA Seçki Qərarı regionlarda müşahidəçilərə təlimlər keçməklə yanaşı, əhalinin seçki fəallığını artırmaq üçün maarifçilik işlərini də həyata keçirir.

Musavat.com AVCIYA-nın Seçki Qərarı mətbuat xidmətinə istinadən məlumat verir ki, ilk tədbirlər Sabirabad, Şirvan, Salyan və Hacıqabul müşahidəçi və seçki fəalları üçün keçirilib. Tədbirlərdə AVCIYA Seçki Qərarının rəhbəri t.ü.f.d., dosent Məhərrəm Zülfiqarlı məruzə ilə çıxış edib. O bildirib ki, Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkisi respublikanın ictimai-siyasi həyatında ən mühüm hadisələrdən biridir. Seçkilərin daha demokratik və şəffaf keçirilməsinə dəstək vermək üçün AVCIYA ölkə üzrə uzunmüddətli müşahidə missiyasını həyata keçirir. Bu məqsədlə assosiasiya seçki ərəfəsində ölkədəki ictimai-siyasi vəziyyət, MSK-ya müraciətləri, imzatoqlama kampaniyası və qeydə alınma proseduru, seçki siyahıları, seçki prosesi ilə bağlı qanun pozuntuları, seçki şikayətləri, seçki ilə bağlı qanunvericilik bazası, MSK, DSK və MNSK-ların fəaliyyəti, seçkilərlə bağlı KİV-in monitorinqi, təşviqat kampaniyası və seçki gününün monitorinqini təşkil edəcək.

Müşahidəçilərə kömək məqsədilə "Müşahidəçilər üçün yaddaş kitabçası" nəşrə hazırdır. Kitab yaxın günlərdə işıq üzünə gələcək.

Tədbirlərdə həmçinin AVCIYA Seçki Qərarının üzvləri, AVCIYA Şirvan Regional ofisinin rəhbərliyi və rayon koordinatorları iştirak ediblər.

AVCIYA Seçki Qərarı növbəti tədbirləri Migəçevir, Yevlax, Naftalan və Ağdaş müşahidəçi və seçki fəalları üçün keçirəcək.

Musavat.com

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

İş adamı Fizuli Məmmədov daha 5 Qarabağ qazisinə mənzil bağışlayacaq

Azərbaycanın tanınmış iş adamı, xeyriyyəçi, Ümumdünya Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun prezidenti, Avropa Azərbaycan Konqresinin birinci vitse-prezidenti Fizuli Məmmədov Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda sağlamlığını itirmiş qazilərə növbəti dəfə mənzil verəcək. Bu haqda xəbəri musavat.com Ümumdünya Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun mətbuat xidmətindən alıb.

Xəbərdə bildirilir ki, fevral ayının 18-də Fizuli Məmmədov Azərbaycan xalqının ümummilli lider Heydər Əliyevin mayın 10-da baş tutacaq 95 illik yubileyi ərəfəsində daha 5 Qarabağ qazisinə mənzil bağışlamaq qərarını açıqlayıb.

Verilən xəbərə görə, hər bir mənzil Avropa stilində təmir ediləcək və məişət avadanlığı ilə təmin olunacaq.

Artıq xüsusi komissiya mənzil alacaq qaziləri də müəyyən edib. Qərara görə, bu dəfə Xəzər Əbdürəhmanov, Kamil Musevi, Eşqin Hüseynov, Arzu Məmmədov, İlkin Talıbov Vətən qarşısında xidmətlərinə görə mənzillə mükafatlandırılacaqlar.

Press-relizdə bildirilir ki, adları çəkilən qazilər Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarına hərbi təcavüzünün qarşısının alınmasında xüsusi rəşadət göstərdikləri üçün mükafatlandırılırlar.

Qeyd edək ki, iş adamı, xeyriyyəçi Fizuli Məmmədov buna qədər də bir neçə dəfə ehtiyacı olan şəhid və qazi ailələrinə mənzillər hədiyyə edib. Bu haqda açıqlamalarında F.Məmmədov bildirib ki, bundan sonra da Vətən qarşısında xidmətləri olan şəxslərə və onların ailə üzvlərinə

dəstək aksiyalarını davam etdirəcək.

Ümumdünya Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun press-relizində iş dünyasındakı ünlü isimlərə çağırış da var:

"Sizi Vətənimizin bütövlüyü uğrunda canını fəda edən zabit və əsgərlərimizə dəyərli olmağa çağırıraq. Hər birimizin Vətəni olan Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü, torpaqlarımızın toxunulmazlığı onların xidməti sayəsində başa gəlir.

Azərbaycan ordusunun hər bir əsgəri Vətən torpağının işğaldan azad edilməsi kimi müqəddəs bir görevi həyata keçirməkdədir. Bu xidmətlərinə görə Azərbaycan əsgərinin qarşısında baş əyir və onları sosial problemlərlə baş-başa qoymamaq üçün imkanlarımızı səfərbər edəcəyimizi bəyan edirik. Unutmayaq ki, şanlı ordumuz dövlətimizin sütunu, millətimizin qürurudur".

Musavat.com

Ziya Məmmədovun İsmayılıdakı villasında mübhəm yanğın

İsmayılı rayonunda fevralın 18-də yanan evin sabiq neqliyyat naziri Ziya Məmmədova məxsus olduğu məlum olub.

APA-nın yerli bürosunun xəbərinə görə, hadisə fevralın 19-da saat 4:00 radələrində rayonun Buynuz kəndində qeydə alınıb.

Meşəlik və dağlıq ərazidə yerləşən, keçmiş neqliyyat naziri Ziya Məmmədova məxsus böyük həyətə inşaatı inşaat edilən evlərdən biri yanıb.

Yanğın Z.Məmmədovun villasının yanında taxtadan müasir üslubda inşa edilən 3 otaqlı, bir mərtəbəli mənzildə baş verib.

Villanı mühafizə edən və həmin mənzildə yaşayan İsmayılı rayonu Qubaxəlillil kənd sakini, 1987-ci il təvəllüdü Bədirov Rəsul Zöhrab oğlu telefonla zəng edərək yanğın barədə FHN-in İsmayılı Dövlət Yanğından Mühafizə Hissəsinə məlumat verib.

Ümumi sahəsi 144 kvadrat metr olan mənzildə baş verən yanğının söndürülməsi üçün əraziyə 2 yanğınsöndürən avtomobil və canlı qüvvə cəlb edilib. Hadisə zamanı ev içərisindəki əşyalarla birgə tamamilə yanaraq yarırsız hala düşüb.

Kəndin icra nümayəndəsi Gülnar Şirəliyeva AzVision.az-a

bildirib ki, yanğına evi isitmək üçün istifadə olunan soba səbəb olub.

İcra nümayəndəsinin sözlərinə görə, yanğın olan evdə gözetçi qalmırmış. "Yanan evdə Ziya Məmmədovun başına baxan gözetçi qalırdı. Sabiq nazirin kəndə gələndə qaldığı ev həmin həyətdən bir qədər aralıdadır. Yanan ev gözetçi üçün nəzərdə tutulmuşdu. Məndə olan məlumata görə, evə quraşdırılan soba işıqla işləyib. Elektrik enerjisi kəsildiyindən sobada odun yandırılıb. Sobadan çıxan qığılcım evi yandırıb. Ev taxtadan hazırlandığından tamamilə yanıb, içəridən heç nə çıxarmaq mümkün olmayıb".

"Evin bağbanı yaşayan bala-aca bir budka yanıb".

Bunu isə AzNews.az-a açıqlamasında sabiq deputat Elton Məmmədov qardaşı Ziya Məmmədovun villasında baş verən yanğından danışarkən deyib. O, bu yanğın hadisəsinin baş verməsində həmin evdə yaşayan bağbanı günahlandırır: "Hamısı bağbanın səhlənkarlığıdır. Nə villa? Yalan. Olmayan bir məlumatdır. Heç düşməndə də arzulamıram ki, evi yansın. Azərbaycanlıyıq, ən azı bir təəssüf hissi olmalıdır. Onların özləri yanıb küle dönsün".

Azay Quliyev Vyanaya gedir

Milli Məclisin deputatı və ATƏT PA-nın vitse-prezidenti Azay Quliyev fevralın 19-da Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərinə səfərə gedib. Bu haqda Milli Məclisin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Deputatımız səfər çərçivəsində bir sıra görüşlər keçirəcək, ATƏT Parlament Assambleyasının 17-ci qış sessiyasında iştirak edəcək və sessiyanın gündəliyində olan aidiyyəti məsələlər haqqında çıxış edəcək.

A.Quliyev fevral ayının 22-də ATƏT PA-nın İpək Yolu Dəstək Qrupunun 2-ci iclasına qatılacaq. İclasda qurumun əsasnaməsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi, Yunanistan və Moldovanın üzvlüyə qəbulu, İpək Yolunun bərpası təşəbbüsünü dəstəkləyən qətnamə layihəsi, bu il martın 13-14-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi ilə birlikdə Bakıda təşkil olunaçaq "ATƏT PA-nın İpək Yolu Dəstək Qrupunun Beynəlxalq Bakı Konfransı"na dair məsələlər müzakirə olunaçaq.

Səfər fevralın 24-də başa çatacaq.

"Müharibə hər an başlaya bilər" - Azərbaycanın müdafiə naziri

Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov ölkəmizdə səfərdə olan Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstandakı böhran üzrə xüsusi elçisi Toivo Klaarın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən xəbər bildirilib.

Cəbhə xəttindəki hazırkı vəziyyətə dair məsələlərin müzakirə edildiyi görüşdə general-polkovnik Z.Həsənov beynəlxalq birlik tərəfindən tanınan Azərbaycan ərazilərinin Ermənistanın işğalı altında olduğunu və danışıqlar prosesinin bu günədək nəticəsiz qaldığını bir daha xatırladı.

General-polkovnik Z.Həsənov cəbhə xəttində iki silahlanmış ordunun daim üz-üzə dayandığını qeyd edərək müharibənin hər an başlaya biləcəyini istisna etməyib.

Nazir qeyd edib ki, beynəlxalq qurumlar Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin fəsadlarını aradan götürməsi ilə deyil, onu yaranan səbəblərin köklü surətdə aradan qaldırılması ilə məşğul olmalı və münaqişənin bütövlükdə həllinə səy göstərməlidirlər.

T.Klaar isə öz növbəsində, Cənubi Qafqaz regionunda sabitliyin təmin olunması üçün münaqişənin tez bir zamanda sülh yolu ilə həllinin vacibliyini qeyd edərək Avropa İttifaqının bu istiqamətdə danışıqların davam etdirilməsinin tərəfdarı olduğunu vurğulayıb.

Azərbaycanda bir neçə şəxs var ki, onlara görə ölkənin adı xarici ölkələrdə səs-küylü məhkəmə proseslərində hallanıb. Bunlardan ən çox rezonansa səbəb olanları Azərbaycan Dəmir Yollarının sabiq rəisi Arif Əsgərov və Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmovdur.

"Bombardier" şirkəti ilə bağlanmış müqavilədən bu firdağ mexanizmi sayəsində "otkat" alıblar. İsveç hüquq-mühafizə orqanları diqqəti belə faktə yönəldir ki, 2013-cü ildə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin elan etdiyi həmin tendərə "Bombardier" şirkətinə başqa bir neçə şirkət də qatılmışdı və onlar xeyli aşağı

rinin də rol oynadığı iddia olunur.

Avropada məhkəmə qalmaqalının "qəhrəmanı" olan ikinci məmur - Elman Rüstəmovla bağlı proses Vyanada baş tutub.

Xatırladaq ki, cinayət işinin materiallarına əsasən Azərbaycan və Suriya Mərkəzi banklarının rəhbərləri pul çapı

mə prosesində OeBS şirkətinin keçmiş satış direktoru, əslən Rumıniyadan olan Raluka Tanasesku özünü ona qarşı irəli sürülmüş ittihamlar üzrə təqsirli bildiyini deyib.

R.Tanasesku OeBS şirkətinin rüşvət ödəmələrini gizlətmək üçün saxta hesabatlara hazırladığını və köçürülən pulların əsl məqsədinin gizlədildi-

**Qalmaqalı
qətlin fanatik müəllifi**

Xalid KAZIMLI

Yəqin ki, əməkdaşımız Elşən Balaxanlının akademik Ziya Bünyadovun qatili ilə apardığı söhbətdən hazırladığı müsahibəni oxuyursunuz. Çox maraqlıdır. Bu müsahibə vaxtında ictimaiyyətə müfəssəl və inandırıcı məlumat verilmədiyi üçün hələ də müəyyən qədər müəmmal hesab olunan o qalmaqalı qətl işi ilə bağlı bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirir.

İndi qatil də, onun vaxtilə icra başçısı olmuş atası da səmimi olmağa məcburdurlar. Çünki qatil onsuz da ömürlük iş alıb, itirəcəyi bir şey yoxdur, onun uzun illərdən sonra azadlığa qapısını yalnız səmimi peşmanlığı, islah olunmasına dəlalət edən fikirləri açmaqla bilər.

Qatil Nizami Nağıyevin törətdiyi qətl gerçəkdən də ağır cinayət idi. Ona görə ki, Ziya Bünyadov sıradan biri deyildi, alman faşizmi ilə müharibənin qəhrəmanı idi, erməni faşizmi ilə savaşda sinəsini qabağa verənlərdən idi, böyük tarixçiydi, Quranın tərcüməçisiydi, Milli Məclisin üzvüydü, hakim partiyanın qurucularından idi.

Onun qətlə Azərbaycanı ciddi sarsıntı yaratmışdı, o dövrdə çox adamın üstünə şübhə kölgəsi düşmüşdü. Bir-birini istəməyən vəzifəli şəxslər hansısa motivlərə dayanaraq bir-birini qətlə təşkilatçısı kimi qələmə verməyə çalışırdılar.

İlk vaxtlar heç kəsini ağlına gəlməzdi ki, bu qətlə İH başçılarından birinin oğlu törədi.

Bunun üstü sonradan açıldı. Qatil və köməkçiləri həbs edildi, mühakimə olundu, amma bəlkə indinin özündə də qətlə motivi bir çoxlarına inandırıcı gəlir.

Qətlə yetirilən vaxt 73 yaşlı olan, fiziki baxımdan xeyli düşmüş, 3-5 il ömrü qalmış ahıl akademik öldürülməsi nədən bu qədər vacib olmuşdu? Bu gün də çoxları bu suala məntiqli cavab axtarırlar.

Yəqin hələ də qətlə əsas səbəbinin Müdafiə Nazirliyindəki korrupsiya faktlarıyla bağlı sənədlərin mərhumun akademikə əlinə keçməsinə və onun mütəqə ifşaedici çıxışa hazırlanması ilə bağlı olduğunu düşünənlər var. Belə olsaydı, Müdafiə Nazirliyinin o vaxtkı rəhbərliyi istefaya göndəriləndən sonra, əl-əlbət, bu məsələnin üstünə qayıdılardı.

Hazırda isə ortada olan qatilin yeni açıqlamalarıdır və onun son ifadəsi məhkəmədə verdiyi ifadəyə üst-üstə düşür. (Təfərrüatlar və fərqlər, yəqin ki, olacaq).

Belə anlaşılır ki, Nizami Nağıyev sırf dini fanatizmə yuvarlandı, məşhur terror təşkilatının müəyyən iyerarxiyəsindən sifariş aldığı üçün Ziya Bünyadovu qətlə yetirib.

Diqqət yetirilməli məqam da elə budur.

Təsərrüfatla məşğul olan, pis-yaxşı qazanc əldə edən, inkişaf etmək perspektivinə malik bir şəxs, gənc ailə başçısı birdən-birə fanatizmə çevrilir, beyni yuyulur, zombiyə döndür və ölkəsinin ən şan-şöhrətli akademikinin həyatına son qoyur.

Bu hadisə elə bir dövrdə baş vermişdi ki, dini fanatizmi təbliğ edən ekstremist təşkilatlar ölkəmizə yeni-yeni ayaq açırdılar və onlar saf niyyətlə, mənəvi rahatlıq üçün ibadətə başlayan gənclər arasında özlərinə müridlər, bir qədər uzaq perspektivdə istifadə etmək üçün döyüşçülər seçirdilər.

Sonradan onların sayı qat-qat artdı. Bakıdan, Sumqayıtdan, Gəncədən səfərbər olunaraq müharibə gedən ölkələrə aparılanlar çoxaldı. Bundan başqa, ölkə daxilində dini motivlərə söykənərək qarışıqlıq salmaq istəyənlər, bir-birilə məzhəb davası aparana da vardı və onların hamısının xarici himayədarları olduğu, daha dəqiqi, mərkəzi qərargahlarının xarici dövlətlərdə yerləşdiyi heç kəsə sirr deyildi.

Bir ara bu qüvvələr dövlətin, millətin, ayrı-ayrı insanların təhlükəsizliyini təhdid etməyə başlayanda onlara qarşı sərt tədbirlər görüldü, aparıcı simaları zərərsizləşdirildi, özləri dağıldı, şəbəkələri nəzarətə götürüldü.

Bu sayaq qüvvələrin nə dərəcədə təhlükəli olduğu yalnız akademik Ziya Bünyadovun qətlindən sonra ortaya çıxmışdı. Ona qədər hamı düşünürdü ki, Azərbaycanda tərəfdar toplayan xarici təşkilatlar hər halda o qədər də ziyankar deyillər.

İndinin özündə də təhlükə sovuşmayıb. Bir balaca nəzarətsiz buraxılırsa, ekstremist təşkilatlar yenə də ölkədə alternativ hərbi komissarlıqlar təşkil edərkən, orda-burda məzhəb savaşı aparana cəbhələrə döyüşçü səfərbərliyi ilə məşğul olacaqlar.

Hazırda İraqda əsir düşərgələrində çarəsiz durumda qalmış qadınlar və uşaqlar məhz o qüvvələrin ölkədən təşkil edib apardıkları və hərbi əməliyyatlarda öldürülmüş kişilərin ailə üzvləridir.

Adları Avropada korrupsiya qalmaqalında keçən məmurlar

Onlardan biri hələ də vəzifədədir

Arif Əsgərov

A.Əsgərovun adı İsveç məhkəməsində aylarla sürən prosesdə keçib. Xatırladaq ki, İsveç prokurorluğu "Bombardier" şirkətinin alqı-satqılarında korrupsiya əməlinə yol verilməsi faktı üzrə araşdırma aparırdı. Araşdırmaya səbəb "Bombardier"-in Bakı-Böyük Kəşik dəmir yolu xəttinin siqnal sisteminin modernləşdirilməsi ilə bağlı 2013-cü ildə imzalanmış müqaviləsi səbəb olub. Müqavilə imzalanarkən "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC Nəqliyyat Nazirliyinin tərkibində idi və bu struktura o zaman A.Əsgərov rəhbərlik edirdi. Nəqliyyat naziri postunu isə Ziya Məmmədov tuturdu.

Araşdırmalara görə, "Bombardier" şirkəti ilə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən 46 siqnal avadanlığı birbaşa Azərbaycana göndərilir, ancaq pullar Londonda qeydiyyatdan keçmiş, nə ofisi, nə ünvanı, nə telefon nömrəsi olmayan hansısa şirkətə köçürülür.

Sövdələşməyə əsasən, siqnalizasiya avadanlıqlarının təchizatı iki ayrı müqavilə əsasında həyata keçirilir. Birinci müqavilə üzrə "Bombardier" şirkəti tərəfindən "Ebi-lock-950" siqnalizasiya avadanlığı 126 milyon İsveç kronuna Londonda qeydiyyatdan keçmiş "Multiserv Overseas" şirkətinə satılır, həmin şirkət isə avadanlığı bu dəfə 5,5 dəfə baha qiymətə, yaxud o vaxtkı məzənnə ilə 695 milyon krona və ya 104 milyon dollara Azərbaycana satır.

İsveç prokurorluğu bildirdi ki, Azərbaycan məmurları

qiymət təklif etmişdilər. Lakin müqavilə "Bombardier"-lə bağlanıb.

Müqaviləyə əsasən, Azərbaycan dəmir yollarının modernləşdirilməsində "Bombardier Transportation" şirkətinin Rusiyadakı törəmə şirkəti də bilavasitə iştirak edib. Həmin şirkətin 36 faizlik səhmlərinə Rusiya Dəmir Yolları nəzarət edir. Şirkət siqnalizasiya avadanlıqlarının yerində quraşdırılmasını həyata keçirib.

Siqnalizasiya avadanlıqlarını "Bombardier"-dən alıb Azərbaycana satan "Multiserv Overseas" şirkəti Rusiya Dəmir Yollarının keçmiş rəhbəri Vladimir Yakuninin oğlu ilə orta qurulub. Bu korrupsiya qalmaqalında onun adı çox hallanırdı. Məhkəmənin son iclaslarının birində isə məlum olmuşdu ki, Yakunin Ziya Məmmədovun adı keçən korrupsiya sövdələşmələrində açar rol oynayıb. 10 ilə yaxın Rusiya dəmir yolu sektoruna rəhbərlik etmiş Vladimir Yakuninin sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovla münasibətlərinin hər zaman isti olduğu deyilir. Keçmiş diplomat Yakunin 2015-ci ilin avqustunda istefaya göndəriləndə, hazırda Avropada yenə bizneslə məşğul olur.

Qeyd edək ki, məhkəmə İsveç prokurorluğunun gətirdiyi dəlilləri yetersiz sayaraq, "Bombardier"-in Azərbaycanla sövdələşməsində korrupsiyaya yol verilməsi iddiasının sübut olunmadığı qənaətinə gəlmişdi. Bu qərarın əldə olunmasında V.Yakuninin oğlu - Avropada böyük biznesə malik Andrey Yakuninin əlaqəle-

rinin də rol oynadığı iddia olunur. Avropada məhkəmə qalmaqalının "qəhrəmanı" olan ikinci məmur - Elman Rüstəmovla bağlı proses Vyanada baş tutub. Xatırladaq ki, cinayət işinin materiallarına əsasən Azərbaycan və Suriya Mərkəzi banklarının rəhbərləri pul çapı

üçün verdikləri sifarişə görə böyük məbləğdə maliyyə vəsaiti əldə ediblər. 2005-2011-ci illərdə Azərbaycan və Suriyanın Mərkəzi banklarının rəhbərləri - Elman Rüstəmov və Adib Mayale də daxil olmaqla, bu ölkələrin rəsmilərinə ümumilikdə 14 milyon avro məbləğində pul verilib. Konkret olaraq, bu ölkələrin pul çapı üçün ödədikləri vəsaitin Suriyaya 14, Azərbaycana isə 20 faizi qaytarılıb.

Bu cinayət işi ilə əlaqədar Avstriyada ümumilikdə 9 nəfər mühakimə olunub. Onların arasında Avstriya Mərkəzi Bankının sədr müavini, 63 yaşlı Volfanq Duçazek, Mərkəzi Bankın törəmə şirkəti olan "OeBS"-in baş direktoru Maykl Vulf da var.

Yerli medianın məlumatına görə, Azərbaycan tərəfdən "OeBS" şirkəti ilə Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmovun müavini Abdulla Məlik-Aslanov danışıqlar aparıb. A.Məlik-Aslanov yeni manat çapına, sifarişinə, daşınmasına və qəbuluna birbaşa cavabdehlik daşıyıb. 2005-ci ildən başlayaraq yeni manat Azərbaycana göndərilib və mərhələli şəkildə dövriyyəyə buraxılmağa başlayıb. 2007-ci il oktyabrın 3-də A.Məlik-Aslanovun rəhbərliyi altında Azərbaycana yeni manatın ən böyük partiyası gətirilib. Razılaşmaya əsasən yeni manat əskinasları Avstriyada Azərbaycan Mərkəzi Bankının inkassatorları tərəfindən qəbul edilərək "AZAL" tərəfindən ölkəyə daşınıb.

Avstriya qaynaqlarının verdiyi xəbərə görə, məhkə-

yini deyib.

"Bu gizlətmə mədəniyyəti bizə Avstriya Mərkəzi Bankından keçmişdi. Mənə deyirdilər ki, narahat olmayım, çünki bizim arxamızda Mərkəzi Bank kimi güclü institut dayanıb" - deyə qadın bildirib.

Tanasesku istintaqa verdiyi ifadədə rüşvət pullarının offşor hesablarla yanaşı bir qisminin nağd şəkildə ötürüldüyünü də deyib. Belə ki, "Azərbaycan diplomatları qadının vətəni Rumıniyada onunla görüşərək pulların dərhal verilməsini" tələb ediblər. Nəticədə pullar "Stefanplatz" firmasının sellofan "kisələrinə" doldurulub və Bakıya yola salınıb.

2016-cı ilin martında Avstriya prokurorluğu Azərbaycan rəsmiləri ilə korrupsiyaya razılaşması ilə əlaqədar Ali Məhkəməyə müraciət edib. Belə ki, iş üzrə Vyana məhkəməsi qərar versə də, nəticə prokurorluğu qane etməyib. Prokurorluq bu cinayət işinin ölkənin Ali Məhkəməsində araşdırılmasını istəyirdi. Ona görə də bu instansiyaya müraciət etmişdi. Bu barədə Avstriyanın "Der Standart" qəzeti məlumat yaymışdı.

Gördüyü kimi, hər iki məmurun adı Azərbaycan adına yaraşmayan prosesdə hallanıb. Bu proseslər barədə dünyanın aparıcı media orqanlarının səhifələrində dəfələrlə materiallar dərc olunub. Artıq A.Əsgərov hakimiyyətdə təmsil olunmur, E.Rüstəmov isə Mərkəzi Bankın rəhbəri olaraq qalır.

□ TURQUT,
"Yeni Müsavat"

“Səbəb nə olursa-olsun, radikalılığı doğru hesab etmirəm”

Tural Abbaslı: “Təhqir olunmaq istəməyən insan təhqir də etməməlidir”
Natiq Miri: “Onlar sözdə radikaldır, təhlükə görmürəm”

Müxalif kəsimi təmsil edənlər arasında illər ötdükə radikalıq elementləri sezilir. Bu da bir sıra suallar doğurur. İllər öncə müxalifət belə deyildi. Amma indi sosial şəbəkələrdə müxalifətlərin statuslarına diqqət yetirəndə görürük ki, vəziyyət təhlükəli istiqamətə doğru gedir. Demokratik düşürgə daxilində qısqıncılıq ruhu baş alıb gedir. Xüsusilə xaricə mühacirətə gedənlər arasında bu, daha qabarıq şəkildə özünü büruzə verir.

Müxalifət təmsilçiləri hakimiyyətə gələcəyi təqdirdə qısqıncılıq alacağını gizlətmir, rəqiblərini həbsxana, ən ağır cəza ilə hədələyir. Bu da bütün iqtidarlar kimi, Azərbaycan hakimiyyəti daxilində birliyi daha da gücləndirir...

Siyasi şərhçilər hesab edirlər ki, müxalifətin bir əsrin 4/1-ni müxalifətçi olaraq yaşaması bu cür situasiya yaradıb. Yeni kin-küdurət, nifrət hər şeyə üstün gəlir. Müxalifətin tutduğu bu xətlə uğur qazanmaq şansları sıfırın üzərində dəyərləndirilir. Çünki tək ölkə daxilində deyil, dünyada radikalılığın qəbul edilməyi hər kəsə məlumdur.

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı hesab edir ki, müxalifətin bu radikalılığının da bir sıra səbəbləri var: “Hakimiyyət insanların hüquq və azadlıqlarını məhdudlaşdırdıqca, insanlar bunu aradan qaldırma bilmədikdə radikal olurlar. Amma səbəb nə olursa-olsun, təhqiri, radikalılığı doğru hesab etmirəm, hədəfin, rəqibin kim olmasından asılı olmayaraq. Heç bir halda insanların radikal olmalarına şərait yaratmaq da olmaz. Təhqir olunmaq istəməyən insan təhqir də etməməlidir, bu, həm hakimiyyətə, həm də müxalifətə aiddir. Biz bu məsələlərdə çox həssasıq. Millət mentalitet bizim üçün hər zaman öndədir. Kişi başqalarını təhqir etmər. Bunlar milli dəyərlərdir, bizlər milli dəyərlərin qorunmasının tərəfdarıyıq. Bu məsələlərdə qarşılıqlı güzəşt olmalıdır. Əks təqdirdə, bu, sonu bilinməyən uçuruma doğru aparır. Cəmiyyət onsuz da paramparçadır. İstər hakimiyyət, istərsə də müxalifət tərəfindən belə gedişlər aradağı uçurumu daha da dərinləşdirir, cəmiyyətdə milli barışıq mühitinin formalaşmasının ziyanına işləyir. Unutmayaq ki, bizim Qarabağ kimi milli problemimiz var. Bu problemin birinci həlli də dövlətdaxili milli mühitinin olmasından keçir. Bütün bu məsələlər mütləq nəzərə alınmalıdır”.

Politoloq Natiq Miri Azərbaycan müxalifətində əməli olaraq ciddi bir radikalılıq görmür: “Bunlar, sadəcə olaraq, sözdə, deyimlərdə mövcuddur. Amma praktiki olaraq, bunun fəaliyyətdə həyata keçirilməsi demək olar sıfıra bərabərdir. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda müxalifətin fəaliyyəti ilə bağlı danışmaq istəsək, bu barədə bir və ya iki cümlə ilə bu prosesi başa çatdırmaq mümkündür. Fəaliyyət olmadığına görə düşünürəm ki, müxalifətdə elə bir radikalılıq mövcuddur. Avropaya qaçıb oradan radikalılıq edən bəzi müxalifətlərə gəlincə, onları istəkləri həyata keçmədiyi üçün sözdə radikalılıq nümayiş etdirirlər. Bu imkanları sosial media onlara verir. “Əllərində imkanlar olarsa bu radikalılığı praktiki də edərlərmi” sualına gəlincə, burada söhbət siyasi fəaliyyəti olan təşkilatdan gedir. Belə bir təşkilat isə faktiki olaraq yoxdur. Burada tək siyasi deyil, praktiki fəaliyyətdən də söhbət gedəcək ki, bu da müəyyən şüurlarla qərarların qəbulunu məcburi edəcək. Billirsiniz ki, siyasi partiyalarda qərarlar tək bir şəxs tərəfindən qəbul olunmur. Ən azından bu, ni-zamnədə belədir. Hər bir siyasi güc mərkəzi, partiya idarə heyəti, məclis, siyasi şura deyilən orqanlar var. Qərarları da bilavasitə bu orqanlar həyata keçirir. Ona görə də düşünürəm ki, belə bir təhlükə yoxdur. Buna görə narahat olmağa dəyməz”.

□ **Cavansir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

“Deportasiya” İctimai Birliyi Ermənistandan azərbaycanlıların deportasiyasının il dönümünə həsr olunmuş növbəti iclasını keçirib. Birliyin yaydığı press-relizdə deyilir ki, birliyin sədri, politoloq Eldar Namazov həmvətənlərimizin Qərbi Azərbaycandan deportasiyasına, bizim xalqa qarşı soyqırım aktlarının törədilməsinə və Qarabağdakı torpaqlarımızın işğalına birliyin fəaliyyətində daimi əsas diqqət yetirildiyini qeyd edib: “Əslində bu problemlərin hamısının kökü birdir-erməni millətçilərinin əlləri ilə həyata keçirilən Rusiyanın regiondakı imperiya siyasəti. Məhz bu siyasətin nəticəsində bizim ərazilərdə mühacirətlər və münafiqlər baş verib, yerli sakinlər - azərbaycanlılara qarşı soyqırımı və deportasiya aktları baş verib. Bu baxımdan, 1997-ci ilin dekabrında imzalanan Qərbi Azərbaycandan azərbaycanlıların deportasiyası haqqında mərhum prezident Heydər Əliyevin fərmanı mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu fərmanla ilk dəfədir ki, bir əsrdən artıq həyata keçirilən anti-Azərbaycan siyasətinə tarixi və siyasi qiymət verilib”.

Sonra görüş iştirakçıları birliyin idarə heyətinin üzvü, elmlər doktoru Əziz Ələkbərlinin həmvətənlərimizin tarixi torpaqlarından deportasiya olunmalarının tarixi və siyasi aspektlərinə həsr olunan məruzəsini dinləyib.

Bundan sonra yığıncaq iştirakçıları üçün “Deportasiya” Birliyi Şurasının üzvü olan şair Vahid Əzizin “Qərbi Azərbaycanım” adlı yeni mahnısının videoklipi təqdim olunub.

Yekun məruzə ilə sabiq təhsil naziri, professor Firudin Cəlilov çıxış edib. O, ölkəmizin çətin bir dövrdə inkişaf etdiyini, regional münafiqələrin ətrafımızda cərəyan etdiyini və bu

Eldar Namazovun təşkilatının

“Üzvləri İlham Əliyevi dəstəklədilər”

ATƏT və AŞ PA seçkiyə müşahidəçi göndərəcək; **politoloq:** “Məni daha çox maraqlandıran seçkidən sonra olacaq proseslərdir”

münafiqələrin, xüsusən İsrail-İran münafiqəsinin sərhədlərimizə yaxınlaşma tendensiyasını vurğulayıb. Eyni zamanda erməni millətçiləri tərəfindən Azərbaycan ərazilərinin davam edən işğalı nəticəsində Qarabağda hərbi əməliyyatların bərpa edilməsi ehtimalının yüksək olduğunu nəzərə çatdırıb. F.Cəlilov deyib ki, qeyd olunanlar hamısı bizdən xüsusi sayıqlıq, ümummilli birlik, cəmiyyətin və dövlətin səylərini birləşməsinə tələb edir.

Firudin Cəlilov bu çətin geosiyasi şəraitdə daxili sabitliyin təmin edilməsi naminə hazırkı prezident İlham Əliyevin namizədliyini qarşıdakı prezident seçkilərində dəstəkləməyə çağırıb.

Müzakirələr zamanı danışan Qaçqınlar Cəmiyyətinin sədr müavini Cümşüd Dərələyəzli, “Deportasiya” birliyinin idarə heyətinin üzvləri Nürəddin Osmanlı və keçmiş baş prokuror Əli Öməröv də qarşıdan gələn seçkilərdə İlham Əliyevin namizədliyini dəstəkləməyi vacib sayıblar.

Yayılan xəbəri dəqiqləşdirmək üçün “Yeni Müsavat”ın əməkdaşı birliyin sədri Eldar Namazovla əlaqə saxlayıb. Eldar Namazov bildirib ki, rəhbərlik etdiyi “Deportasiya” İctimai Birliyinin bir neçə tanınmış üzvləri İlham Əliyevin namizədliyinin müdafiə olunması ilə bağlı öz fərdi mövqelərini çıxışlarında ifadə ediblər:

“Bizim toplantı barədə media üçün yaydığımız press-relizdə üç məsələyə baxıldığını qeyd olunub. Birincisi, deportasiyanın ildönümü ilə bağlı məruzə, ikincisi, hörmətli şairimiz Vahid Əzizin sözlərinə yazılmış mahnının videokli-

pinin təqdimatı, üçüncüsü, ölkədə yaranmış durum, görülməli işlərlə bağlı məruzə. Həmin məruzələri dinlədik, müzakirələr keçirdik. Firudin Əllimin məruzəsində İlham Əliyevin dəstəklənməsi çağırışı oldu. O əsaslandırdı ki, hansı arqumentlərlə bu təklifi irəli sürür. Müzakirələr zamanı bir neçə ziyalımız da bu təklifi dəstəklədilər. Biz hamının mövqeyinə hörmətlə yanaşaraq bu fikirlərin hamısını öz press-relizimizdə əks etdirdik və yaydıq. Təbii ki, bu, seçki-geosiyasi şəraitdə daxili sabitliyin təmin edilməsi naminə hazırkı prezident İlham Əliyevin namizədliyini qarşıdakı prezident seçkilərində dəstəkləməyə çağırır.”

Bu arada məlum olub ki, ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosu (DTİHB) Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkiləri ilə bağlı Azərbaycana ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi missiyasının göndərilməsi ilə bağlı qərar verib. Bürodan APA-ya verilən məlumata görə, missiya fevralın 21-22-də Bakıda olacaq.

Avropa Şurası Paprlament Assambleyası (AŞ PA) isə Azərbaycanda keçiriləcək pre-

zident seçkilərinə müşahidə missiyasının göndərilməsi ilə bağlı martın 15-də qərar verəcək.

AŞ PA Bürosunun martın 15-də keçiriləcək iclasında Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkiləri müzakirə olunacaq, seçki ilə bağlı xüsusi komitənin (müşahidə missiyası) sədri və üzvləri seçiləcək.

Seçkiyə qatılanların sayı isə daha bir nəfər artıb. Belə ki, fevralın 18-də Vətəndaş və İnkişaf Partiyası (VIP) Məclisinin iclası keçirilib. İclasda VIP-in bu il aprelin 11-nə təyin edilmiş növbədənəkar prezident seçkilərində iştirak məsələsi ilə bağlı Məclisdə fevralın 11-də başlanan və konsens-aldə olunmaması səbəbindən bir həftə müddətinə ertələnən müzakirələr davam etdirilib. Partiyanın mətbuat xidmətinin verdiyi məlumata görə, ötən həftə olduğu kimi, bu iclasda da gərgin müzakirələr aparılıb və VIP-in 11 aprel seçkilərində iştirak tərəfdarları ilə əleyhidarları arasında qızğın, bəzən isə kəskin mübahisələr yaranıb. Bununla belə, VIP sədri Əli Əliyevin və partiya rəhbərliyində təmsil olunan veteran üzvlərin çıxışlarından sonra tərəflər öz mövqelərini uzlaşdırmağa razılıq veriblər. Keçirilən səsvermədən sonra VIP sədri Əli Əliyevin prezidentliyə namizəd irəli sürülməsi haqqında qərar qəbul edilib. Seçki prosesinin gedişində qəbul edilməsi zəruri olan qərarların, o cümlədən VIP namizədinin növbədənəkar seçkilərdə iştirakını dayandırmaq haqqında mümkün qərarın qəbulu partiyanın Siyasi Şurasına həvalə olunub.

“Cəbhəçilər” Təşəbbüs Qrupu tərəfindən namizədliyi irəli sürülən Razi Nurullayevə isə MSK imza vərəqələri verib. Yeni AXCP-nin Ali Məclisinin sədri Rafiq Daşdəmirli prosesin gedişatı ilə bağlı bildirib ki, fevralın 20-dən etibarən Razi Nurullayevin imzatoqlama kampaniyasına start verəcək: “İmza vərəqələrini fevralın 18-də götürmüşük. Fevralın 19-da imzatoqlama kampaniyası ilə bağlı partiyamızın qərar-gahında iclas keçirmişik. Artıq 20 fevral tarixindən imzatoqlama kampaniyasına başlayacağıq. Namizədimiz Razi Nurullayevin adına bank hesabı açıldıktan 24 saat sonra prosese start verəcəyik”.

R.Daşdəmirli qeyd edib ki, imzaların 60 dairədən toplanması nəzərdə tutulub: “Qanunvericiliyə görə, respublika üzrə minimum 60 dairədən imza toplamaq lazımdır. Artıq bu istiqamətdə bütün məsələlər həll olunub. Son məsləhətləşmələr aparılıb. Hesab edirik ki, imzatoqlama kampaniyası çətin olmayacaq. Çünki biz partiyamız və bir partiya üçün 45 min imza toplamaq çətin olmamalıdır”.

Böyük Quruluş Partiyası isə prezident seçkisi ilə bağlı dünən yekun qərar verib. Partiyamızın sədri Fazil Mustafanın verdiyi məlumata görə, rəhbəri olduğu siyasi təşkilat seçkiyə konkret namizədlə getməyəcək. Seçkiyə qatılan iddiaçılar rəsmi namizəd kimi təsdiq olunduqdan sonra Böyük Quruluş Partiyası müxalif düşürgəni təmsil edən, xüsusilə parlamentdə yer alan partiyaların namizədlərindən birini dəstəkləyəcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA**
“Yeni Müsavat”

Akademik Ziya Bünyadovun qatilində günahlandırılaraq ömürlük həbs cəzasına məhkum olunmuş Nizami Nağıyevlə saxlanıldığı Qobustan Qapalı Həbsxanasında görüşüb müsahibə almışıq.

Həyatının 54-cü ilini yaşayan Nizami Nağıyev 18-ci ildir ki, həbsxanadadır. 2000-ci ildən ömürlük məhbuslar üçün nəzərdə tutulan kamerada qətlin digər iştirakçısı Mahir Zeynalovla birgə saxlanılır. Bu gün onunla müsahibənin ikinci hissəsini təqdim edirik.

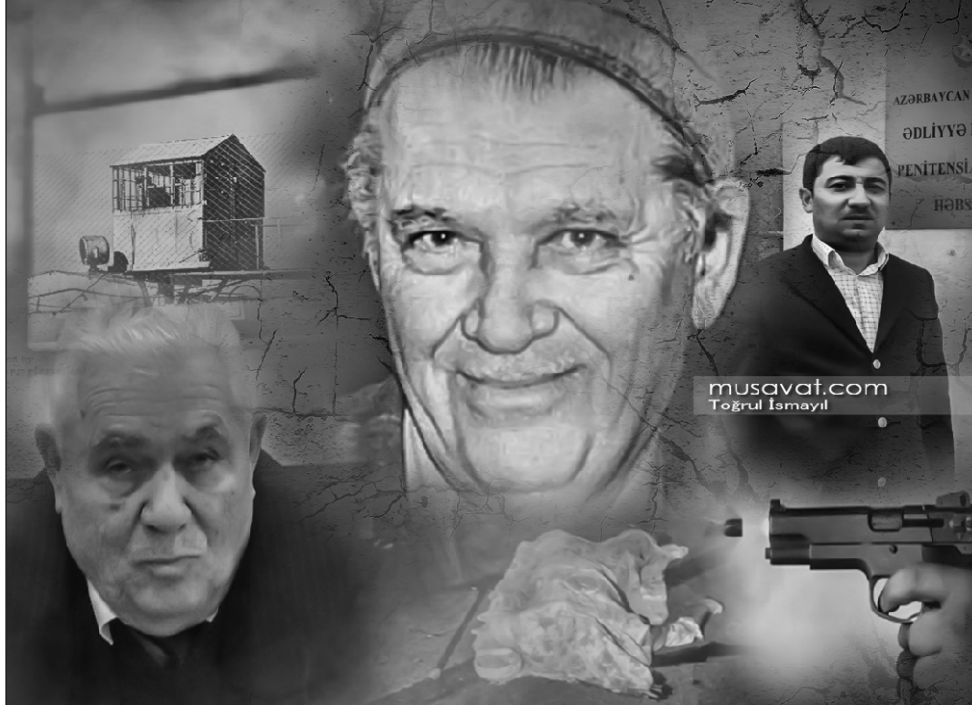
(əvvəli ötən sayımızda)

"Dedi, İrandan gəlib, "Hizbullah" qardaşdır"

1993-cü ildə Təriyel dedi ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin xətti ilə Həccə gedirik. Gəl bizimlə gedək. O dövrdə də elə idi ki, hər kəs Həccə getmək istəyirdi. Təriyel təklifi ilə mən də Həccə getdim. Təriyel, mən, Cavanşir, bu gün də Gəncənin imamcüməsi olan Tahir Abbasov, xanəndə Arif Babayev, xeyli başqa adamlar vardı. 1993-cü ilin may ayı idi. Sürət Hüseynovun qiyam xəbərini biz orada eşitməmişdik. Biz Həccədən qayıdırdıq sonra topaşaşmış İcra başçısının məscidində Məhəmməd adlı bir iranlı peyda oldu. Bir gün axşam Təriyel bizi məscidə çağırdı. Cavanşir Aslanov, Qalib Babayev, Mahir Zeynalov və mən məsciddən adamlar dağılışandan sonra qaldıq. Təriyel bizi Məhəmmədə təqdim elədi. Dedi ki, mömin uşaqlardır. Məhəmmədə də bizə təqdim etdi, dedi, İrandan gəlib, "Hizbullah" qardaşdır, bizlə dostluq etmək istəyir. O dövrdə bizlər "Hizbullah" nə olduğunu bilmirdik. Sonralar, burada (həbsxanada-E.M.) Ziya Bünyadovun tərcümə etdiyi Quranı oxuyanda bildik ki, "Hizbullah" Allahın partiyası deməkdir. Namaza təzə başlayanda Quran oxumuruq, hər şey sözlə, ağızdan-ağıza öyrənilirdi. İcimizdə ən savadlısı Təriyel idi, ona inanırıq. Məhəmməd bizimlə söhbətdə dedi ki, siz yavaş-yavaş ticarətə keçin. Məscid sizin yeriniz deyil, məsciddən çıxın, saqqalınızı qırıxın. Gedin ticarətlə məşğul olun, sırf ticarətə girişin. O vaxt Montində "Dəyirman Nadir" in oğlunun "Sünbül" adlı bankı vardı, oradan kredit götürdük. Təriyel Balakəndə bir tələbə yoldaşı vardı, gedib onu tapdı. Oradan Moskvaya xurma vurduq. Təriyelin dayısı Moskvada yaşayırdı, yoldaşı da yəhudi idi.

"Dekabr ayında dedi ki, o tərəfdə qardaşlar sizləri də görmək istəyirlər"

Mən Balakənə gedib 2 maşın - 70 tona yaxın xurma yığıb Moskvaya yolladım. Təriyel, Cavanşir, Qalib Moskvaya xurmanı satmağa getdilər. Xurmanın satışından xeyli pul əldə etdik. "Nizami" metrosunun yaxınlığında Şahmat klubu ilə üzvəüz Mirzağa Əliyev küçəsində bir zirzəmi aldım. Məhəmməd ora gəlib çıxdı. O, İrandan 1 maşın qab-qacaq, servis, qazan gətirmişdi. Alverimiz başladı. Yaxşı qazancımız oldu. Az keçmədi ki, "Xətai" metro stansiyasının yanından bir anbar aldıq. Mirzağa Əliyevdəki zirzəmini satdıq. "Xətai"dəki anbara İrandan makaron, verməşil, şokolad və o dövrün tələbatına uyğun qida məhsulları gəldi. 2 fura (iri tonnalı yük maşını- E.M.) qida məhsulu gəlmişdi. 1994-cü ilin yayında Təriyel dedi ki, mənə o tərəfə (İrana) çağırırlar. Anbarı mənə tapşırıb getdi. Təriyel oradan bir də 3 ay sonra qayıtdı. Oradan gələndən sonra dəyişmişdi, özünü çox nizam-intizamlı aparırdı, həmişəki kimi lider hesab eləyirdi.

Akademik Ziya Bünyadovun qatilinin

sensasion etirafı - eksklüziv

İcra başçısının oğlu olan Nizami Nağıyev qətlin hazırlıq mərhələsindən və hər şeydən danışdı...

Elşad Məmmədəliyev

Dekabr ayında dedi ki, o tərəfdə qardaşlar sizləri də görmək istəyirlər, sizlərlə də söhbətləri var.

- Qardaşların kimliyi, sizi niyə çağırmaqlarının səbəbi nə demədi?

- Yox, elə dedi ki, sizi gözləyirlər, gedin.

- Gedib qayıdırdı, sonra özü ilə pul, silah gətirmişdi?

"Söhbət elədi, dedi ki, biz "Hizbullah" təşkilatıyıq"

- Onda pul olub, amma bizə demirdi. Silahı sonralar gətirdilər. Ümumilikdə isə elimizdə pul vardı. Özümüz də tez-tez Türkiyədən 10 tonlarla un vurub gətirib burada satırıq. Təriyel Cəlilabadda Vüsal Nəzərovu tapmışdı, onun vasitəsilə sərhəddən nə istəyirdik keçirirdik. Türkiyədən buraya, buradan da İrana "Dendi", kompüter, çanaq antenaları aparırıq. Vüsal Nəzərovun qohumu vardı, o, malları sərhəddən keçirirdi o tərəfə. Təriyelle əlavə pul verilib-verilmədiyini bilmirdim. Bi-

zim pul problemimiz yox idi. 1994-cü ilin dekabrında Cavanşir, Mahir, Qalib və mən getdik Cəlilabada. Vüsal Nəzərov bizi sərhəddə apardı. Orada hər adama görə 10 şirvan verib sənədsiz-sübutsuz o tərəfə keçirdi. Sərhəd o dövrdə bardaq idi. Camaat mal-qara, mis daşıyırdı. Pulunu verib sərhədi keçirdin. Vüsal bir fit çaldı, oradan "starşı" Mais gəldi. Pulu alıb bizi sərhəddən yola saldı. O tərəfə keçəndən sonra Cavanşir zəng elədi, səhər Məhəmməd bir maşınla gəldi və birbaşa Tehrana getdik. Tehrana çatmış bir qəsəbəyə apardılar. Orada bir bağa oxşar yerə getdik. Kənar ələmlə oranın təması yox idi. Ora kənardan kimsə baxsaydı, elə bilirdi ki, ora hansısa fermer təsərrüfatıdır. İçəridə böyük bir ev var idi, həyətdə də xeyli meyvə ağacları vardı. Səhəri gün bir nəfər gəldi, belə başa düşdük ki, rəhbərdir. Söhbət elədi, dedi ki, biz "Hizbullah" təşkilatıyıq. Sizlə biz qardaşdır. Dedi ki, siz burada təlim keçəcəksiniz, burada öy-

müşdü?

- Yox, getməmişdi. OMON-çular getmişdilər, onu Təriyel qoymamışdı.

- Təlimlər neçə ay davam etdi?

- Biz 3 ay təlimdə olduq, sonra da qayıdıb Bakıya gəldik. Gələndən sonra Təriyel bizim hər birimizlə təkbətək söhbət elədi. Orada nə təlim keçdiyimizi, kiminlə nə söhbət etdiyimizi soruşdu. Bundan sonra adı həyatımız başlandı. Bir az keçəndən sonra Təriyel mənə çağırırdı. Dedi ki, Cavanşir İnciləb küçəsində ev tapıb. "Göyərçin" kafesinin arxasında, Tiflis prospektinə çıxışda 32 min dollara ev alırıq. Evi ləzgildəndən Cavanşir aldı, pulu ev sahibinin oğluna verdi. Evin sahibi kənarda qalmışdı. Pulu Təriyelle oradan verdiklərini zənn edirəm. Həmin vaxt dəstənin üzvü idim artıq, evi də adıma keçirdilər.

- Ev niyə alınmışdı?

- Evi gizli görüşlərin keçiril-

ora gələcəyəm. Gecə idi, Cavanşirle Qalib gəldilər. Əllərində 2 diplomat vardı. İçində də silah dolu idi. 2 "Uzi" idi, tapançalar idi. "Kalaşnikov" avtomatı, qumbaralar, fişəng, qaz balonu vardı. Diplomatlardan gecə ilə kimsə götürüb Qaliblə Cavanşirə vermişdi. Silahları yağlayıb evvəldən düzəltməyə balaca zirzəmiyə yerləşirdik.

- Nəsrullah harada yaşayırdı?

- Bunu biz bilmirdik. Haradansa gəlirdi, peyda olurdu, yoxa çıxırdı.

"İrandan gələn stilist 1

aya yaxın bizə qrimlənməyi öyrətdi"

- Onda başqa təmasda olduğunuz kimsə vardı?

- 1996-cı ilin yayında oradan (İrandan) bir stilist gəldi. Bizə qrim dərsləri keçdi. Saqqal, bıç qoymaq, gözə linza taxmaq, başa parik qoymaq öyrətdirdi. Cildi necə dəyişməyi izah eləyirdi. İrandan

"1996-cı ildə Təriyel dedi ki, evə gedin, mən də ora gələcəyəm. Gecə idi, Cavanşirle Qalib gəldilər. Əllərində 2 diplomat vardı. İcra başçısının oğlu olan Nizami Nağıyev qətlin hazırlıq mərhələsindən və hər şeydən danışdı..."

rəndikləriniz gələcəkdə sizə lazım olacaq. Bizə bir maşın ayırdılar. Həmin maşının ancaq ön şüşəsi vardı. "Raf" maşınlar oxşayırdı. O maşının içində olanda nə bir çölü gördük, nə çöldən bizi görən olurdu. Maşına doldurub kənardakı kəndlərə çıxarırdılar. Həmin kəndlərdə yaşayış yox idi. Döyüş təlimləri başladı.

"Cavanşir deyirdi ki, biz təlimdə olanda Rövsən Cavadov ora gəlmişdi"

- Təlimlərdə nə öyrədirdilər?

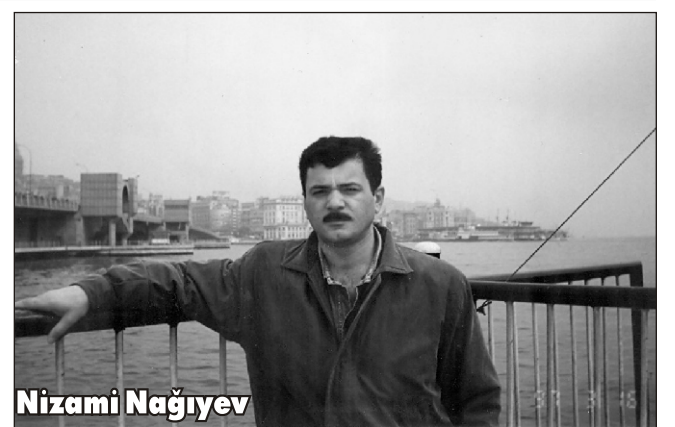
- Amerika, Rusiya, İsrail istehsalı silahlarla davranma, partlayıcı maddələrdən istifadə, müxtəlif ağır silahlardan, pulemyotlardan atış açma öyrəndik, küçə şəraitində döyüş təlimləri keçirdik. Əlbəyaxa döyüşlər, cüdo üzrə təlim keçdik. Müşahidə aparmağı öyrəndik. Təlim 3 ay oldu. Təriyel bizi buradan yola salanda orada təlim keçəcəyimizi deməmişdi. Cavanşir 1992-ci ildə təlimdə olmuşdu. O vaxt onları Qarabağda döyüşlər üçün hazırlamışdılar. Cavanşir deyirdi ki, biz təlimdə olanda Rövsən Cavadov ora gəlmişdi.

- Təlimdə iştirak etməyə gəlmişdi?

- Cavanşirin dediyindən belə başa düşmüşdüm ki, gəlib azərbaycanlıların orada təlim keçməsinə müşahidə etmişdi.

"Konspirativ görüşlərin keçirilməsi üçün ev idi"

- Cavanşir Aslanov həmin vaxt təlim keçəndən sonra gedib Qarabağda döyüş-

Nizami Nağıyev

məsi üçün alırdıq. Konspirativ görüşlərin keçirilməsi üçün ev idi.

"Əllərində 2 diplomat vardı. İcra başçısının oğlu olan Nizami Nağıyev qətlin hazırlıq mərhələsindən və hər şeydən danışdı..."

- İş yerində, anbarda söhbət etməyə şərait yox idi?

- İş yerində söhbət eləyirdik, artıq şəhərin müxtəlif yerlərində kirayə evlər də tutmuşduq. 2-3 kirayə evimiz də vardı. Təriyel kimlərlə görüşürdü, bilirdik ki, iş gedir. Həmin günlərin birində Nəsrullah adlı bir iranlı gəldi. Təriyel dedi ki, bundan sonra Məhəmməd olmayacaq, Nəsrullah ilə işləyəcəyik. Təriyel bizə Nəsrullahı mənə adıma alınan evdə təqdim elədi. Dedi, bizim böyük qardaşımızdır, oradan gəlib. Bundan sonra nə problemimiz olsa, onunla həll edəcəyik. Nəsrullah göstəriş verdi ki, evin altında 2 zirzəmi qazın. Biri böyük, biri də kiçik zirzəmi qazırdıq. 1996-cı ildə Təriyel dedi ki, evə gedin, mən də

gələn stilist 1 aya yaxın bizə qrimlənməyi öyrətdirdi. Gecə orada qalırıq. Biz qrimlənməyə səhərə çıxırıq. İnsanların reaksiyalarını yoxlayırıq. Aramızdan birimizi qrimləyirdik, onunla bərabər səhərə gəzməyə çıxırıq. Qalanları da qrimlənmənin yanında gəzib adamların reaksiyalarına baxırıq, müşahidə aparırıq. Camaatın bıç-saqqalın saxta olduğunu bilib-bilmədiyini aydınlaşdırırdıq.

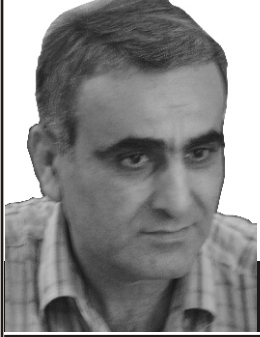
- Qrimlənməmiş görkəmdə dost-tanışınların yanına da gedib reaksiyaları yoxlayırdınız?

- Çalışırıq tanışların arasına getməyə, birdən bizi tanıya bilərdilər, niyə görə qrimləndiyimizi soruşa bilərdilər. Ona görə də getmirdik. 1 aylıq qrim dərslərindən sonra oradan gələn stilist qayıdıb getdi.

(davamı növbəti sayımızda)

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, musavat.com

Akopun, Karapetin puç olan arzuları

Zahid SƏFƏROĞLU
zahid.safaroglu@box.az

Rusiya prezident seçkisi son mərhələsinə girib. Rəy sorğusuna inansa, hazırda elektoratın 73%-i Vladimir Putini dəstəkləyir. Hərçənd seçkiyə, sorğuya nə ehtiyac ki. Ruslar öz qalstuklu çarını çoxdan tapıblar.

Bu çar - Putin onların velikorus iştahalarını hələlik təmin edir. Xüsusən də Kırımın Rusiyaya ilhaqı, deyəsən ruslara ləzzət edib - SSRİ-nin süqutu ilə sınıan qürurlarını bir azca bərpa edə biliblər. Aclıq-zad yaddan çıxıb. "Ac ol, amma kişi ol" məsəli yəni.

Bu ruslar doğrudan da qəribə millətdir. Qurunun 116-ni tutublar, bunca yeraltı-yerüstü sərvətləri var, yenə yeni ərazi iddiası ilə yaşayırlar. Amma Rusiya Putin dönəmində sərhədini böyütsə də, vətəndaşının günü-güzəranı nəinki yaxşılaşmayıb, əksinə, pisləşib. İşsizlər, kasıblar ordusu böyüyüb, ölkədə cinayətkarlıq, korrupsiya tüğyan edir, narkomanlıq, SPİD, reketçilik baş alıb gedir.

Yerli, perspektivli istehsal sahələrinin və müəssisələrin qıtlığı, qabaqcıl Qərb texnologiyalarından güclü asılılıq öz sözünü deyir və Putin təbii ki, neft-qaz qaynaqları hesabına bu problemləri çözmək gücündə deyil. Çünki imperiya maraqları və sert avtoritar idarəçiliklə normal iqtisadi tərəqqi, azad biznes mühiti, dünyaya inteqrasiya bir-birinə tərs mütənəsidir. Onlardan biri varsa, digəri ola bilməz!

Bunun nəticəsidir ki, ruslar böyük əziyyət çəkmədən pul gətirən kriminal sahələrdə həvəslə işə girirlər. "Vaqner" özəl hərbi şirkətin üzvləri kimi - hansı şirkət ki, onun 300 üzvü (muzdlu) az öncə Suriyada ABŞ bombardmanı nəticəsində öldürülüb. Bununla da 300 ailənin başsız qalması o yana dursun, rusun təzəcə dirçəlməyə başlayan qüruruna növbəti zərbə vurulub - Kreml boynuna almasa da.

Bəzi məlumatlara görə, bu qruplaşma bilavasitə Putinin himayəsi altında yaradılıb ki, Kremlin məqbul bildiyi bölgələrdə, həmçinin separatçı regionlarda lazım gəldikdə Rusiyanın legitim hərbi qüvvələrini evəzləsin, lakin bu zaman Rusiyanın həmin bölgələrdə hərbi varlığını sübut etmək mümkün olmasın. Yeni Rusiya oralarda həm yox kimi görünsün, həm də muzdlular hesabına var olsun. Putinin KQB bioqrafiyası ciddiyyə alınarsa, ağlabatandır.

Bu da hamısı deyil. Rusiyalı tanınmış jurnalist-publisist Vitali Portnikov görə, "Vaqner" in bir vəzifəsi də terror və diversiyalar törətməkdir. Beləcə, Suriyaya guya terrorla mübarizə üçün girdiyini bəyan edən, öz ərazisində - Şimali Qafqazda qanunsuz hərbi birləşmələrlə mübarizə apardığını iddia edən Rusiya faktiki, özü terror-diversiya qruplaşması, qanunsuz hərbi birləşmə saxlayır...

*****

"Su axıb çıxurun tapır". Bir-iki abzas da Rusiyanın Güney Qafqazdakı tale və işğal ortağı olan Ermənistan haqda. O da Rusiya kimi öz ərazisini qonşusunun - Azərbaycanın hesabına, zor gücünə böyüdü. Amma nə olsun? Özgə torpaqlar erməni xalqına xoşbəxtlik, rifah gətiribmi? Akoplar, karapetlər, siranuşlar və onların törəmələri ağ günə çıxıbmı? Erməni gənclərin tabutda ailələrinə geri dönməsi dayanıbmı? 30 ildir Qarabağdakı oyuncaq dövlətdə, səksəkə içində yaşamaqdan məmnundurmu erməni?

İş də ondadır ki, ermənilər torpağını işğal elədikləri Azərbaycanın əhalisindən qat-qat ağır durumda yaşayırlar. Ölkə ildən-ildə daha sürətlə boşalır, yoxsullaşır. "Qalib Ermənistan"ın vətəndaşları çörək, iş dalınca Rusiyaya, Türkiyəyə, Avropaya kütləvi köç edirlər.

Yeri gəlmişkən, bu gün - fevralın 20-də Qarabağda separatçı hərəkatın başlanmasının 30-cu ildönümüdür. 1988-ci ildə başlanan və hələ də bitməyən bu böyük avantüranın, ilğimin xüsusən də Ermənistan üçün acınacaqlı nəticələri ortada: on minlərlə əsgər tabutu, Rusiyanın ucqar və geridə qalmış əyaləti, marioneti və girovu olmaq "xoşbəxtliyi", sonu görünməyən səfəlet və ölkədən kütləvi emiqrasiya, ağır blokada rejimi və iri nəqliyyat-enerji layihələrindən kənarda qalıb milyardlarla dollar itirmək aqibəti, böhranlı iqtisadiyyat və orduya çağırışçı problemi yaşamaq. Bir sözlə, "Pirr qələbəsi"...

Dəyərdimi? Bu 30 ildə az qala, 300 ilin fəlakətini yaşayan ermənilər sualın cavabını əslində yaxşı bilirlər. 30 ildə Ermənistan, erməni xalqı Azərbaycan sayəsində gör haralarda ola bilərdi, amma indiki hardadı. Ermənistanın özünün belə tanımağa cürət etmədiyi qondarma "DQR"-də evcik-evcik oynundan bezmədimi bədnam qonşular?..

Ancaq enində-sonunda bezəcəklər. "Pirr qələbəsi"ndən də imtina edəcəklər. Ya işğal, ya inkişaf. Başqa yolları, sadəcə, yox...

"Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Azərbaycana neqativ və bir çox hallarda isə aşırı aqressiv münasibətini Sergey Lavrovun personası ilə əlaqələndirirlər. Ola bilsin ki, bu məqam, daha dəqiq desək, Sergey Lavrovun etnik mənsubiyyəti Azərbaycanla bağlı hansısa məsələlərdə müəyyən rol oynayır".

baycan-Rusiya münasibətində hər şeyin hamar getmədiyini ortadadır: "Düzdür, hər iki ölkənin siyasi rəhbərliyi problemlərdən danışmır, əksinə, əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu vurğulayırlar. Amma səfir təyinatı ətrafında yaranmış müəmma göz qabağındadır. Hələ 2017-ci ilin iyulunda məlumat yayılmışdı ki, Rusiya Dövlət Dumasının müvafiq ko-

səfirin təyinatı bu qədər ləngiməməli idi. Ona görə də Azərbaycan hökumətinin Zuyevin təyinatına razılıq verməməsi barədə xəbərlər, mənəcə, boş iddia deyil və həqiqətə yaxındır".

Qeyd edək ki, Azərbaycan XİN-in mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev bu günlərdə Rusiya XİN-in sözcüsünün fikirlərinə sert mü-

da, Azərbaycanın özünü guya başqasına ərazi iddiası irəli sürən tərəf kimi göstərmək istəyirlər. Yeni haqlı ikən Azərbaycanı haqsız duruma salmaq niyyəti hiss olunur. Rusiya XİN-in sözcüsünün Azərbaycan dövlət başçısına cavab verməsi isə diplomatik etiket qaydalarına o qədər də uyğun deyildi". Ekspert bir daha qeyd etdi ki, Rusiya Azərbay-

Rusiyadakı Azərbaycan düşmənləri, boş qalan səfir postu və...

Şimal qonşumuzdakı ermənilərin və ermənipərəst dairələrin seçkiöncəsi aktivliyi müşahidə olunur; ekspertlərimizdən maraqlı şərhlər

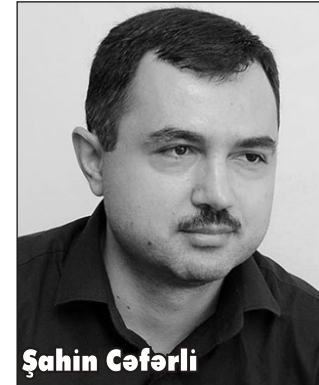
Politoloq Elçin Mirzəbəyli bu fikirləri "Yeni Müsavat" a son zamanlar Rusiyada Azərbaycan əleyhinə başlanmış təbliğat kampaniyası, ölkəmizə düşmən kəsilmiş qüvvələrin yenidən aktivləşməsinin səbəbləri barədə danışarkən söylədi. Amma ekspert bildirdi ki, bu məsələdə bəziləri kimi özünə təsəlli vermək və Rusiya XİN-in Azərbaycana münasibətinin bütün məsuliyyətini Lavrovun etnik mənsubiyyətinin üzərinə yıxmaq niyyətində deyil: "Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin mərkəzi aparatında nazir müavinləri, departament rəhbərləri səviyyəsində çalışan erməni əsilli kimsə yoxdur. Ermənilər adətən belə qurumların təminat idarələrində çalışır və məmurların üreyinə mədələrindən yol tapmağa cəhd göstərirlər. Bu onlarda yaxşı alınır. Lakin bütün bunların Rusiyanın dövlət maraqlarının həlledici istiqamətlərinə təsir göstərəcəyini düşünmürəm. Ermənilər Rusiyanın dövlət siyasətinin ayrı-ayrı istiqamətlərinə o zaman təsir göstərə bilirlər ki, bu, Kremlin özünə lazım olur. Bəzən ermənilərin Rusiyanın siyasətinə təsir göstərməsi şimal qonşumuzun Qoqolun "Müfəttiş" əsərindəki personajlarından - Bobçinski və Dobçinskiden fərqlənməyən məmurlarının özləri və yaxın ətrafları tərəfindən daha çox şişirdilir. Bununla da onlar qarşı tərəfi, yəni Azərbaycanı qıcıqlandıрмаğa, daha çox şey əldə etməyə cəhd göstərirlər. Hesab etmirəm ki, Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyinin təmsilçiləri Azərbaycana münasibətdə yalnız və yalnız subyektiv mülahizələrini əsas götürərək hərəkət edirlər. Subyektiv yanaşmalar da var, şübhəsiz, amma bəlli bir yerə qədər".

Qeyd edək ki, keçən ilin payızından etibarən Rusiyanın Azərbaycandakı səfirinin postu da boş qalıb və bəzi müşahidəçilər bunu Kremlin Bakıya təzyiqinin əlaməti sayırlar.

Politoloq Şahin Cəfərli isə qəzetimizə bildirdi ki, Azər-

Elçin Mirzəbəyli

Şahin Cəfərli

mitəsi Azərbaycandakı səfir vəzifəsinə XİN-in Kadrlar Departamentinin müdir müavini Georgi Zuyevin namizədliyini bəyənilir. Bundan 4 ay sonra - noyabrın sonlarında biri qeyri-rəsmi, digər isə rəsmi olmaqla, iki önəmli hadisəyə dair xəbər öyrəndik. Birinci xəbər də deyilirdi ki, Azərbaycan hökuməti G.Zuyevə aqreman verməyib, yəni onun ölkəmizdə səfir kimi fəaliyyətə başlamasına razı olmayıb. Maraqlıdır ki, eyni gün Rusiya prezidenti Vladimir Putin Azərbaycandakı səfir Vladimir Doroxinin geri çağırılması barədə fərman imzaladı. Düzdür, Rusiya tərəfi nazir Lavrov səviyyəsində rəsmi Bakının Zuyevə aqreman vermədiyini barədə məlumatları təkzib etdi, ümumiyyətlə, Zuyevin səfir vəzifəsinə namizədliyinin irəli sürülmədiyini bildirdi. Ancaq bu təkzib mənəcə, daha çox Rusiyanın böyük dövlət kimi öz imicini qorumaq istəyindən irəli gəlirdi, yəni "Azərbaycan bizim göndərdiyimiz səfiri rədd edə bilməz" mənasında".

Lakin Ş.Cəfərlinin fikrincə, bu məsələdə problemin olması sirr deyil: "Doroxin noyabrın 27-də rəsmən geri çağırılarsa da, onu kimin evəzləyəcəyi hələ də müəyyənəlməyib. Müşahidələrimizə əsasən deyə bilərik ki, çox vaxt səlahiyyət müddəti bitən səfir vida görüşləri keçirməyə başlayan zaman artıq onun xələfi müəyyənəlməmiş olur. Təbii ki, istisnaçilər bunu Kremlin Bakıya təzyiqinin əlaməti sayırlar.

nasibət bildirdi. Adətən Bakı şimal qonşusunun davranışlarına təkminli reaksiya verdiyi halda, bu dəfə ənənəni pozdu. Buna isə Azərbaycan prezidentinin Azərbaycanın tarixi torpaqları İrəvan və Zəngəzurla bağlı tarixi həqiqətlərə istinad edən mövqeyinə Rusiya diplomatının anormal münasibət bildirməsi, faktiki olaraq erməniləri müdafiə etməsi səbəb oldu. "Azərbaycan və Rusiya arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərini və yüksək səviyyəli dialoqu nəzərə alaraq, dövlət başçısının fikirlərinə bu səpkidə münasibət bildirilməsini düzgün hesab etmirik", - Azərbaycan XİN-in rəsmisi Hikmət Hacıyev bildirdi. Görünən budur ki, şimaldan müxtəlif səviyyələrdə təzyiqlər işə salınıb.

Politoloq Ş.Cəfərli də qeyd etdi ki, Azərbaycan dövlət başçısının məlum çıxışına reaksiyalar maraqlıdır: "Əvvəla, diqqəti cəlb edən məqam budur ki, bəyanat geniş əks-səda doğurdu. Bu, ilk baxışdan müsbət məqam kimi görünə bilər, lakin məsələ burasındadır ki, Bakıda İrəvanın tarixən Azərbaycana məxsusluğu barədə oxşar bəyanatlar əvvəllər də səslənib. Yeni ilk dəfə deyildi ki, Azərbaycan rəhbərliyinin dilindən bu cür mövqe ifadə olunurdu. Düşünürəm ki, bəyanat Rusiya mediasında məqsədli şəkildə bu cür qabardıldı. Mənə elə gəlir ki, bəzi dairələr bundan Azərbaycanın əleyhinə istifadə etməyə çalışırlar. Azərbaycan başçısının ərazi iddiaları əsasında işğala məruz qaldığı hal-

canın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesində tutduğu mövqedən məmnun deyil: "Bu problemin nizamlanması çox uzansa da, əvvəl-axır həllini tapmalıdır. Moskva isə istəyir ki, bu həll onun prosesə faktiki liderlik etdiyi dövrdə, onun maraqları daha çox nəzərə alınmaqla baş versin. Çünki nizamlanma Moskvanın prosesə liderlik etdiyi dövrdə baş tutmasa, Qərbdən olan vasitəçilərin - ABŞ və Fransanın təşəbbüsü öz üzərinə götürməsi ehtimalı böyükdür. Onlar isə aydındır ki, Rusiyanın maraqlarını nəzərə alsalar belə, tam nəzərə alacaq olmaları gözləmək sadəlvəhlər olardı. Digər tərəfdən, münaqişənin bu dövrdə yoluna qoyulmaması Rusiyanın imicinə zərərdir və onun ciddi diplomatik uğursuzluğu kimi qiymətləndiriləcək. Hər iki münaqişə tərəfi, xüsusən də Ermənistan üzərində real təsir imkanlarına malik olan Rusiya öz sərhədlərindəki bu problemi də həll edə bilmirsə, onda hansı beynəlxalq problemi həll edəcək? Yəni bu, Rusiya üçün həm də imic məsələsidir. Həsab edirəm ki, Donbas münaqişəsinin həlli ətrafında baş verənlərin də Rusiyanın mövqeyinə müəyyən təsiri var. Nə vaxt baş verəcəyini deyə bilmərəm, amma Rusiya yaxın gələcəkdə Donbasda geri addım atmağa məcburdur və bunu Moskva özü də yaxşı başa düşür. Hazırda bütün Donbas ərazisinə, o cümlədən Ukrayna-Rusiya sərhəd xəttinin Kiyevin nəzarətindən çıxmış hissəsinə beynəlxalq sülhməramlı qüvvələrin yeridilməsi ciddi müzakirə olunur. Moskva hələlik sərhədə sülhməramlıların gəlməsi təklifinə müqavimət göstərir, çünki bu halda onun Donbas separatçıları ilə birbaşa əlaqəsi kəsiləcək və münaqişə Ukraynanın xeyrinə həll olunacaq. Ukrayna istiqamətində ehtimal edilən bu uğursuzluğun müqabilində Rusiyaya başqa istiqamətdə diplomatik uğur lazımdır. Bu uğurun əldə edilə biləcəyi real istiqamətlərdən biri isə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsidir. Lakin Azərbaycan rəhbərliyinin hələ ki güzəştlərə getməməsi Moskvanın gözlədiyi bu uğurun gerçəkləşməsinə imkan vermir. Düşünürəm ki, bu səbəblə Rusiyanın Azərbaycana əlavə qıcığı yaranıb".

□ E.PASASOY
"Yeni Müsavat"

“Yeni Müsavat” qəzetinin növbəti qonağı millət vəkili, Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri Elşən Musayevdir. Qeyd etmək yerinə düşər ki, Elşən bəy media ilə əməkdaşlığa xüsusi önəm verən siyasətçilərdəndir və saytımızda müntəzəm yazıları ilə çıxış edir. Milli Məclisin deputatı müsahibə təklifimizi də geri çevirmədi və ofisimizə təşrif buyurdu. Onunla olan son dərəcə maraqlı söhbəti oxucuların diqqətinə təqdim edirik.

- Elşən bəy, səsiniz tutqundur. Xəstələnmişiz, deyəsən.

- Bəli, son qriplərdən qoruna bilmədim. Məni də haqladı. Ona görə səsim batıb.

- Çörçilin məşhur bir sözü var: “Bir siyasətçinin hətta lazım olmayan məqamda xəstələnəsi belə intizamsızlıqdan xəbərdar verir”. Ümid edirəm, kobud misal olmadı.

- Kobud-filan deyil. Sadəcə, Çörçilin həyatı haqda azacıq məlumatlı şəxs kimi deyim ki, rəhmətliyin “astma bronxit”i olub. Hər vacib görüşə getmədən öncə də allergiyası baş qaldırır, çıxışlarını rahat edə bilmir. Bu fikri də özünə misal olaraq deyib. Yəni məntiqlə intizamsızın yekəsi özü olub. Amma paralel olaraq bir şeyi də dəqiqləşdirək. Niyə lazımsız məqam?

- Ən azından seçki dövrüdür, bir siyasətçi üçün isə aktivlik belə məqamda qəbulmazdır. Ona görə.

- Siyasətçi bir tek seçki dövründə deyil, hər zaman aktiv olmalıdır. Bu, onun missiyasıdır, emblemidir. Seçkidən-seçkiyə ortalağa çıxıb “mən də varam” havasına girenlərin adı isə siyasətçi deyil, mövsüm kəpənəyidir. Belələri bütün ömürlərini elə kəpənək “kafa”sı ilə də yaşayırlar. Sağa-sola şütüyərək. Mənsə hər zaman meydandayam, mövqeyimi, fikrimi, mülahizələrimi bildirirəm. Passivliyi də sevmirəm.

- Sizi davamlı olaraq müxalifət üzərinə sət və ağır şəkildə yüklənən biri kimi xarakterizə edirlər. Bu imici qazanmaq diskomfort yaratmır ki?

- Düşünürəm ki, nə vaxtsa kiminsə üzərinə yüklənmişəm və ya yüklənirəm. Hər kəsin bir fikri var. Amma hamısı da fərdi və fərqlidir. Müxalifətçilər bəzən əsəbiləşəndə mənə “radikal iqtidar” da deyirlər. Ürəklərindən nə keçir desinlər. Düşüncəm isə bundan ibarətdir ki, ən qorxulu adam mövqesiz və düşmənsiz adamdır. Qəti mövqeyin varsa

“Ovladına desin ki, a bala, zalda erməni görən kimi qabağına qaçma”

Elşən Musayevdən sensasion müsahibə; deputat: “Xəyanətdən heç bir hakimiyyət komandası sığortalanmayıb”

miyyət komandası sığortalanmayıb. Bizim içimizdə də belələr olub və hər zaman ola bilər. Məsələn, Gültəkin Hacıbəyli eyni adlı mövzunun ən bariz nümunələrindəndir. 27 yaşından 40 yaşına qədər bir komandada olasan, onun uğurlarından, imtiyazlarından bəhrələnsən, çıxış etmək, təbliğ etmək, ucadan danışmaq lazım olan yerdə hamını itələyib qabağa keçəsən ki, mövzu mənlilikdi, sonra da bir seçkidə deputat seçilməyən kimi olasan müxalifətin öndə gedəni...

dükləri naqdaunu öz ələmlərində beləcə kompensasiya etmək istəyirlər. Yəni siz bizi şok etdiniz, biz də sizə sürpriz edirik. Ayrıca, onu da qeyd edirəm ki, boykot qərarı iqtidara deyil, beynəlxalq aləmdəki qəyümlərinə yönəlik mesaj idi. Qayəsi, məzmunu da özündə bu fikri ehtiva edirdi: “Ara qatmaq istəyirsinizsə, pul göndərin qataq. Ən azından əlimizdən gələni əsərgəmərik. Amma pulsuz olmaz. Havayı enerji sərf etmək niyyətimiz yoxdur”. Ordan isə deyəsən, müsbət cavab gəlib. Artıq pulu sızdırırlar. Ortaqlıqda var-gəl edən yeni-yeni gözəlbayramlıların canı sağ olsun, verirlər pulu Tiflis sərhədində hansısa taksi sürücüsünə, Ağstafada-zadda da üzərindən yüz dollar əskiklə götürürlər. Nə problem var ki? Arif Məmmədov adına xəyanətkarın, buqələmu-

qıq bilmirdik. Radikal müxalifət bu oyunu ona görə qurmuşdu ki, cəmiyyətdə seçki öncəsi bir aşınma, iqtidara qarşı antipatiya yaratsın, amma məkrli ssenari özlərinə qarşı işlədi. Biabir oldu. Ən ideal vaxtda da məsələyə aydınlıq gəldi.

- Sizcə, bu məlumatları, dezolaları mediaya, sosial şəbəkələrə kim ötürür? Məqsəd nədir?

- Dedim axı, Arif Məmmədovun rəhbərliyi ilə yanındakı çevrəsi. Bu insan uzun illər diplomatiyanın içində olub. Məlumatlı şəxsdir. Sadəcə, o, bildiyi məlumatları düzgün ötürür. Təhrif edir. Bunların yeni bir təşkilatı var, iqtidara qarşı formalaşmış. Qənimətdən belə hamı o təşkilatdadır. Addım-addım, qapı-qapı gəzirlər. Randevularını da Arif alır. Bir tədbir buraxmırlar. Avropa Şurasından tutmuş ATƏT-ə qədər, hara gedirsən qarşında bitirlər. Olsun. Bizi düşmən bilib, düşmənçiliklərini edirlər. Amma dövlətlə, bayraqla, Azərbaycan adı ilə alıb-verə bilmədikləri, problemləri nədir, bax bunu anlamıram. Təsəvvür edin, Avropa Şurasının plenar iclasında Azərbaycanın əleyhinə, ya da Ermənistanın lehinə bir sənəd qəbul olunan kimi durub ayaq üstə əl çalırlar. Əsas da o Emin Hüseynov və yanındakı erməni əsilli sarışın rəfiqəsi. Bir dəfə Şuranın bufetində ona dedim ki, yüz dəfə iqtidarı ittiham edəndə bir dəfə də erməniyi ittiham elə, Qarabağdan danış. Qayıtdı ki, o məsələlər bizim maraqlarımıza uyğun deyil. Xəttimiz başqadır. Xəttin qırılısı, budur müxalifətçilik? Ya da Milli Şuranın baş prodüseri övladının qulağına niyə bir dəfə pıçıldamır ki, ay bala, xaricdə nə dinləmələrə qatılırsan qatıl, zalda 20 amerikalı, 30 avropalı, 15 ərəb və 1 erməni varsa, gedib özünü o dəqiqə erməninin yanına vermə, atan burada demokratiyadan, milli təəssübkeşlikdən dem vurur, insan haqlarından “dərs keçir”, heç olmaya kənar-

sanları seçkiyə - səsvərməyə göndərirəm. Bunu ad elədiklər ki, saxta seçki keçirilir. Diqqət edin: xanım deyirdi ki, insanları səsvərməyə göndərirəm, demirdi ki, filan adama səsvərməyə göndərirəm. Desəydi başqa məsələ. Normalda isə bunun adı təşviqatdır. Adı onbaşı ya da yüzbaşı olsun - fərq etmərə. Həmin kaseti xarici təşkilatlara da göndərərək vəkillər, mütəxəssislər gülüb deyərdilər ki, adam təşviqatla məşğul olub da, dünyanın hər yerində olduğu kimi. Bu axı fakt deyil. Bunlar da əli ətəyindən uzun, süzülə-süzülə, kasetləri də yanlarında geri dönmüşdülər. Yəni deyirdim odur ki, kompromatları da öz başlarının, dərrakələrinin ölçüsündədir.

- Elşən bəy, bəzən namizədləri ittiham edirlər ki, seçkiyə mübarizə üçün deyil, dəstək üçün qatılırlar. Bu fikrə münasibətiniz necədir?

- Tamamilə yanlış fikirdir. Amma paralel olaraq nəzəri mü-

lahizəmi də bölüşüm: 40 min imza toplayan adamın imzaları təsdiqləndikdən sonra könlü istəyər bu fürsətdən, yeni təbliğat imkanından istifadə edib rəqibini tərifləyər, istəyər özünü tərifləyər, istəyər qonşusunu-qohumunu tərifləyər. Bunun kimə nə dəxli? Harda yazılıb ki, seçkiyə girmisənsə mütləq söküb-dağıtmalısən? Fərdin passiv seçki hüququdur, sənədini verir, səslərini toplayır, qeydiyyat alır. Gerisini özü bilir. Yəni dediyim odur ki, hətta mövzuya nəzəri və hüquqi prizmadan baxsaq belə yenə ortada separat, qeyri-qanuni bir şey yoxdur. Zamanında, konkret olaraq 2003-cü ildə Əli Kərimli Etibar Məmmədovla öncədən bağladığı sazişə əsasən ikincinin namizədliyini müdafiə etməli idi. Amma seçkiyə hər iki-satıldı. Onlara deyən oldumu

“Gültəkin Hacıbəyli eyni adlı mövzunun ən bariz nümunələrindəndir. 27 yaşından 40 yaşına qədər bir komandada olasan, onun uğurlarından, imtiyazlarından bəhrələnsən, çıxış etmək, təbliğ etmək, ucadan danışmaq lazım olan yerdə hamını itələyib qabağa keçəsən ki, mövzu mənlilikdi, sonra da bir seçkidə deputat seçilməyən kimi olasan müxalifətin öndə gedəni...”

mütləq düşmənin olacaq. Siyasi meydanda o insandan qorxmaq lazımdır ki, hamı ilə dostdur, günorta söyüdüünü axşam öpür, səhər tənqid elədiyini sabahı gün mədh edir. Ya da 20 il canla-başla müdafiə elədiyinə qarşı birdən-birə düşmən kəsilir, yolunu və mövqeyini 180 dərəcə dəyişir. Bilirsiniz, xəyanət ailədə də, dostluqda da, siyasətdə də eynidir. Onu bir dəfə sınaqdan keçirən kəs artıq buna vərdis, adət edir, özü üçün bu ənənəni adələşdirir. Amma bütün hallarda siyasi xəyanət həmin kateqoriyalardan ən iyrendicidir.

- Belə xəyanətlərdən sığortalanmaq bir üsul-qaydası yoxmu?

- Xəyanətdən heç bir hakimiyyət komandası sığortalanmayıb.

mi oldu Silvestr Stallone. Girdi “Rokki” havasına. Gündə də bir seriyasını çəkib facebook üzərindən camaata sırımağa çalışdı. Kim inandı? Yenə heç kim, təbii. Çünki küskünlərin yığınağında səmimi adam olmur.

- Haqqında danışdığımız kəsimin nümayəndələri seçki ilə bağlı boykot qərarı verib. Bu qərar da qeyri-səmimidir?

- Məndə olan informasiyaya görə - daha doğrusu, bu qənaətə sosial şəbəkədə oxuduqlarımdan sonra gəlmişəm - Milli Şura MSK-ya sənədləri həmin sənədlərin verilmə müddətinin bitməsinə saat yarım qalmış təqdim edəcəm. Nə plandı bilmirəm, amma güman ki, iqtidarın növbədən-kənar seçki qərarından sonra düş-

nun düzəltdiyi və ora-bura ötürüldüyü saxta sənədlərə istinad edərək xəyallarında icad etdikləri hansısa prosesə “pul yuyan maşın” adı vermişdilər. Oysa, Əli Kərimli nəinki pul yuyan, hətta onu qurudub-ütüləyən maşının icadını özü şəxsən edib. Hələ güman ki, patentini də alıb, sadəcə xəbərimiz yoxdur.

- Yeri gəlmişkən, Milan məhkəməsi bu ittihamların ən nəzərə çarpanlarından birini rədd etdi.

- Doğru həmişə sonda qalib gəlir. Bir gün ədalət zəfər çalması, Xədicənin donosluğu və bayaq adını çəkdiyim Arif Məmmədovun təşkilatçılığı ilə düzənən saxta ssenari nə zamansa ifşa olunmalı idi. Sadəcə, zamanı de-

Helmut Kolun aşbaz işləməsi

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Camaat hökumətə baxıb həvəslənir. Hesab edirlər yiyəsizlikdir, kimin ağzına nə gəlsə danışır. Yalanın biri bir qəpikdir. Alan da yoxdur. İxrac edirik. Maşınla, gəmi ilə, qatarla. Bunlar da çatdırmır. Görünür tezliklə YİK - Yalan İxrac Kəməri çəkməli olaca-ğımız.

Örnek üçün, bir tip var, ömrü boyu hökumətlərə yaltaqlıq edib özü, ailəsi, bütün şəcərəsi üçün müxtəlif pay-pürüşlər almışdır. Bir dəfə haqqı tapdanan adamın yanında durmayıb, bir cümlə doğru söz yazmayıb, yaltaqlığının şiddəti o qədər çoxdur danışanda belə ağzından sabun köpüyü çıxır. Ancaq indi özünü Tomas Mann elan edir. Millət də gözünü açandan başqa tip görməyibdir, elə zənn edir doğrudan bu elə Tomas Mandır. Antifaşistdir. Böyük yazıçıdır. Nə deyə bilərsən. Heç zad. Könül seven göyçək olar - bu məsələ olan xalq kimi istəsə sever. Arsenalda daha güclü misallar da var, deyir filan yerdən öpməklə ağır murdar olmur ki. Vallah da. Öpün getsin. Öpüşün.

Hələ bu harasıdır, AXC hökumətinə yaltaqlıq alınmayan qaçıb Türkiyəyə gedib, indi isə sözdündən belə çıxır az qala Elçibəyi bu seçibmiş. Yenə nə deyəcəksən? Yenə heç zad. Bibliyadan parafras eləsək, bəzən mirvarilər elə donuzlara layiq olur. Yaxud belə yazmaq mümkündür: "Hər dönuzun öz mirvarisi vardır". Hətta donuz var Yapon dənizində mirvari istehsal edən dəniz ilbizi zavodu açmaq imkanındadır.

Başqa bir idiot özünü ekoloq alim, təbiət elmləri üzrə ekspert, nə bilim, Mendel və Darwin irsinin layiqli davamçısı elan etmişdir. Jurnalist mikrofonu dirəyir, bu isə deyir: "Azərbaycanda doqquz iqlim qurşağı var". İt ilindən qalma bu axmaq yalanı hələ də anlamayıbdır. Bilmir ki, bizdə 9 iqlim qurşağı yox, olsa-olsa 9 iqlim tipi var. Dünyadakı 13 iqlim qurşağından isə yalnız 2 dənəsi Azərbaycanda var: mülayim, subtropik. Vəssalam. Tutaq ki, bu idiot aliməbənzər çərənləməkdən zövq alır, bəs bunu həftə səkkiz mən doqquz danışdıran jurnalistlər niyə kitab-dəftər arası açmırlar? BDU jurfakında Cahangir müəllimdən elm öyrənən şəxsə nə deyəsən? Yuxarıdakı kimi yenə də: heç zad.

Adamın beynini o qədər qarışdırırlar axırda şübhəli qalır ki, bəlkə bunlar düz deyir, sənin öyrəndiklərin isə axmaq yalanlar imiş. O axmaq ingilis məsələndəki kimi: "Ağıllı adamsansa, niyə cibin boşdur?". Vallah da. Hırla zıran fərqi bilmək, iki eşşəyin arpasını bölmək guya çox önəmli imiş. Nə isə. Şəxsən başıma gələn olayı yazmaq istəyirdim. Bu yaxında internetdə Azərbaycan kulinariyası haqda kitab tapmışdım. Aşpazlıq işində yetərincə tanınmış bir tipimiz qələmə almışdır. Adını çəkmirəm, yalnız onu deyim ki, yalan olmasın, bəlkə 3 "Mişelin" ulduzu çatmışdır. O dərəcə məşhurdur bizdə. Yemək bişirən siçan haqda animasiya filminin qəhrəmanına bənzəyir sifətdən. Uzun sözün qısa, kitabın təsadüfi səhifəsinə baxdım ki, görün nədən bəhs eləyir. Bəxtimə nə deyim, ilk oxuduğum cümləyə baxın: "Almaniyanın kansleri Helmut Kol vaxtilə aşbaz olmuşdur, bunun özü aşbazlıq sənətinin əhəmiyyətini göstərir". Vay dedə. Təpəmə-gözümə döydüm ki, gör mən nə bisavad adamam, Helmut Kol-un aşbaz işlədiyini bilməmişəm. Daraşdım internetin canına, Helmut Kol müəllimin dünənəcən az qala əzbər bildiyim bioqrafiyasını təzədən araşdırmağa başladım. Təbii ki, heç bir mənbədə bu axmaq yalan təsdiq olunmadı.

İndi mənə yandıran bilirsinizmi nədir? O aşbazın gopu deyil. Qardaşın peşəsi zənn hər cür mənasız inqredientdən nəse bir yemək qayırıb camaata sırımaqdır. Məni yandıran o gopdan şübhələnib internetdə araşdırma aparmağımdır. Gör mən necə sadələh, avam adamam. Biri gopa basacaq, sən də araşdıracaqsan... Özü də milli yeməyi sosiska olan bir millətin guya aşbaz işləyən kansleri haqda... Bu həyat deyil ki. Heyf oxuduqlarımdan, öyrəndiklərimdən, qazandığım təcrübədən...

Bir söz soruşum, bəlkə siz bilirsiniz: görəsən, dünyaya nəş gəlir insan?

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəhbəri Sergey Narişkin dünən - fevralın 19-da İrəvanda işgüzar səfərdə olub. Bu barədə informasiyanı Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti yayıb. Narişkin İrəvanda Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri Georgi Kutoyanla görüşüb. "Yeni Müsavat"ın 1 in.am erməni nəşrinə istinadən verdiyi məlumata görə, tərəflər arasında əsas müzakirə mövzusu beynəlxalq terrorizm və transmilli cinayətkarlıq olub.

Maraqlıdır ki, Putinin kəşfiyyat emissarı İrəvanda olarkən Ermənistan polisi Milli Təhlükəsizlik Xidməti (MTX) ilə birgə İrəvanda kürd terrorçuların axtarışına çıxıb (Virtualaz.org). Yerli KİV-lər xəbər verir ki, Ermənistanın güc strukturları Gümrü şəhərində də (burada 102 sayılı Rusiya hərbi bazası yerləşir) terrorçuların axtarışını həyata keçirib. Məlumatlara əsasən, İrəvanda oxuyan erməni və kürd tələbələr hüquq-mühafizə orqanlarına çağırılıb, sorğu-sual edilir.

Qeyd edək ki, ötən həftə "Aykakan Jamanak" nəşri PKK terrorçularının Türkiyədən Ermənistanı qaçdığı barədə yazmışdı. Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhədlərini isə məhz rus hərbiçilər - Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin qulluqçuları qoruyur. İstisna deyil ki, Narişkinin səfərində bu məsələ də diqqətdə saxlanılıb.

*****

Hər necə olmasa, PKK terror təşkilatı belli səbəbdən Türkiyənin hədəf aldığı və hər yerdə təqib elədiyi hörgütdür və onun üzvlərinin Ermənistanı, hətta Dağlıq Qarabağa keçərək oturmağı, gizlənməsi sətəllit Ermənistanın daha çox, Rusiya-Türkiyə münasibətlərinə xələl gətirə bilər. Moskva-Ankara əlaqələri isə hazırda dinamik inkişafdadır və təkcə iqtisadi-ticarət, turizm və energetika sahələrini ("Türk axını", Akkuyu AES) yox, hərbi əməkdaşlıq sferasını (S-400-lər) də özündə ehtiva edir. Kremlin üzərində əsdiyi bu əlaqələr PKK amilinə görə zərər gəlməsində Rusiya maraqlı ola bilməz.

O ayrı məsələ ki, terrorçu PKK-ya və onun uzantıları olan YPG və PYD-yə ermənilər xüsusi simpatiya bəsləyirlər. Təkcə Türkiyə amilinə görə yox. Həm də Azərbaycana, işğal altındakı Qarabağa görə. Bu xüsusda "Yeni Müsavat" Rusiyada yaşayan erməni üz-dənirə qurşağınas kimi anı-türküçü Semyon Baqdasarovun ötən sayımızda getmiş fikrini burada bir daha xatırlatmağı zəruri hesab edir.

Baqdasarov "Sputnik Armeniya" nəşrinə deyib: "Ermənistan Suriyanın şimalında və Türkiyənin cənub-şərqində kürdlərin başına gələnlərə laqeyd ola bilməz və olmamalıdır. Ermənistan kürd silahlılarına heç olmasa, humanitar kömək göstərməlidir. Sakitcə oturmaq olmaz. Ümumi düşmənlə (Türkiyə ilə - red.) mübarizə üçün səyleri səfərbər etmək lazımdır. Cənub-şərqi Türkiyə Ermənistanla

musavat.com
Toğrul İsmayıl

Putin emissarının İrəvan səfəri, PKK-erməni dostluğu və Qarabağ...

Rus xəfiyyəsi Narişkinin Ermənistan ziyarətində Türkiyə "izi" və... səfərin bezi başqa pərdəarxası məqamları; Azərbaycanın böyük lobbisti olan İsrail müdafiə naziri Libermana qarşı sui-qəsd cəhdi təsadüfidirmi; **azərbaycanlı general:** "Erməni barmağı var..."

bilavasitə sərhəddir. Deyənlər Suriya konfliktinə də aiddir - hansı məsələdə ki, İrəvan anlaşılmaz səbəblərdən susur və hərə-kətsizdir. Halbuki bu ərəb ölkəsinin ərazisində böyük erməni icması var və onların nümayəndələri islamçılara və türklərə qarşı döyüşürlər. Kürdlərlə əməkdaşlıq Ermənistan üçün hərbi nöqtəyi-nəzərinə də elverişli ola bilər. Məsələn, suriyalı kürdlərin (oxu: terrorçuların - red.) təcrübəsindən Azərbaycana qarşı istifadə etmək olar. Kürd liderləri Stepanakertə (Xankəndinə - red.) dəvət edin. Qoy sizə göstərsinlər ki, canlı qüvvə və texnikada dəfələrlə üstün olan düşmənlə (oxu: Azərbaycanla - red.) necə mübarizə aparmaq olar. Qoy göstərsinlər ki, düşmənin arxasına keçməyi təmin edən döyüş turlarını necə tətbiq etmək olar".

*****

Göründüyü kimi, özünü Rusiya cəmiyyətinə ekspert-şərqsünas kimi sırayan bu erməni faşisti faktiki şəkildə Rusiya ərazisindən terrora, terrorçu kürdlərə dəstək nümayiş etdirir, onları Ermənistanı, suveren dövlət olan Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə çağırır, üstəlik də Ermənistanı onlara dəstək olmağa və "təcrübələrindən" yararlanmağa səsləyir.

Əslində təəccüblü deyil. Çünki ermənilər də terroru əsas mübarizə vasitələrindən bir kimi seçən millət olaraq ad çıxarıblar. Təkcə ASALA-nın ötən əsrin 80-ci illərində Türkiyəyə diplomatları və onların ailə üzvlərinə qarşı müxtəlif ölkə-

lərdə reallaşdırdıqları terror aktlarını yada salmaq kifayətdir. Keçən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində isə ermənilər Azərbaycan xalqına qarşı silsilə terror aktları (metro, sənişin avtobusları) törədiblər. Yeri gəlmişkən, az öncə Gürcüstanın ermənilər yaşayacaq Cavaxetiya bölgəsində mənbəyini Yaxın Şərqdən götürən ASALA-nın yerli özəyinin yaradıldığı haqda məlumat yayılmışdı. Ondan qabaq isə ASALA-çılar (Livan ermənisi Vazgen Sislyan) işğal altındakı Qarabağda peyda olmuşdular. Bu terror hörgütünün PKK-çılarla əməkdaşlığı isə tam realdır. Ən azından, Baqdasarovun da dediyi kimi, "ümumi düşmənlə" - Türkiyəyə görə.

*****

Terrordan söz düşmüşkən, bu arada İsrailin müdafiə naziri, Azərbaycanın böyük lobbisti Avidqor Libermana qarşı sui-qəsd cəhdi olub. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu haqda İsrail xüsusi xidmətinin yaydığı xəbərdə 6 nəfərin həbs edildiyi deyilir. Bəs bu sui-qəsdə də erməni "barmağı" ola bilermi?

"Avidqor Libermana sui-qəsd cəhdi erməni izinin olması istisna deyil". Bunu Azərbaycanın müdafiə nazirinin sabiq müavini, istifadə olan general-leytenant Çingiz Məmmədov bildirib (APA). Ç. Məmmədov qeyd edib ki, İsrail-Azərbaycan münasibətlərinin, xüsusilə də hərbi sahədə əməkdaşlığının inkişafı erməni tərəfinin daim ciddi narahat-

lığı ilə qarşılıb: "Elə bu yaxınlarda Ermənistan parlamentinin nümayəndə heyətinin İsrail səfəri zamanı Libermanın Azərbaycanı açıq-aydın dəstəkləməsi, Dağlıq Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu deməsi erməni deputatlarını son dərəcə məyus eləmişdi. Onu da xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, erməni nümayəndə heyətinin İsrailə nəticəsiz, iflasa uğramış səfərindən dərhal sonra sui-qəsdin baş verməsi onun hələ səfər öncəsi planlaşdırıldığını ehtimal etməyə əsas verir. Ermənistanın kriminal rejimi beynəlxalq terror təşkilatları, o cümlədən anti-İsrail qüvvələri ilə sıx və qarşılıqlı əlaqədə sui-qəsdlər və terror aktlarından məqsədlərinə nail olmaq üçün daim istifadə edirlər".

Hərbi ekspert bu üsuldən istifadənin hətta bir çox erməni təşkilatlarının nizamnamələrində əksini tapdığını yada salaraq deyib. "Dünyanın müxtəlif ölkələrində, məsələn Parisdə, Moskvada, İstanbulda və bir çox digər yerlərdə törədilən terror aktlarında və sui-qəsdlərdə ermənilərin birbaşa iştirakı öz təsdiqini tapıb. Heç şübhəsiz ki, bu terror aktında da ermənilərin bilavasitə əli olması istisna deyil. Bu fikri təsdiq edən faktlardan biri də Ermənistanın ısrarlı cəhdlərinə baxmayaraq İsrail parlamentinin qondarma "erməni soyqırımını" təsdiq etməməsidir", - deyərək sabiq nazir əlavə edib.

□ "Yeni Müsavat"ın siyasət şöbəsi

Fevralın 18-də Dağıstanın Kizlər şəhərində terror hadisəsi baş verib. Belə ki, Maslenitsa bayramının qeyd olunduğu kilsədə 22 yaşlı Xəlil Xəlilov insanlara atəş açıb. Hadisə nəticəsində 5 nəfər ölüb, 4-ü yaralanıb. X. Xəlilov polis əməkdaşının açdığı cavab atəşi ilə öldürülüb. Faktla bağlı cinayət işi açılıb, araşdırma aparılır.

Azərbaycanda uzun müddətdir ki, sabitlik qorunub saxlanılır. Lakin buna baxmayaraq, bəllidir ki, heç bir ölkə terrora sığortalanmayıb. Dağıstanda baş verən bu terror hadisəsi Azərbaycana da yansıya bilərmi?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib ki, təhlükə hər zaman var:

"Dağıstan bizimlə sərhəd-

bir hadisə yəqin ki, nəzarətdən kənarında baş verib. Putin ora rəhbər də Daxili İşlər Nazirliyinin işçisidir və ərəziyə nəzarət etməyə çalışır. Düşünürəm ki, müvafiq tədbirlər görüləndən sonra Dağıstan Çeçenistana oxşamağa başlaya bilər. Çeçenistanda iki müharibə, böyük terror hadisələri olsa da ora Dağıstandan daha sabit ölkəyə çevrilib".

ki, əgər şimal bölgələrimizdə terrorçu qruplaşma varsa, əlaqələr yenidən bərpa oluna bilər. Təhlükə də bundadır. İŞİD da artıq taktikasını dəyişib. Bıçaqla da adamları öldürməyə çalışırlar. Adıca bir yük maşını ələ keçirən İŞİD üzvü Fransada 100-dən çox adamı öldürmüşdü. Bu taktikadan yəqin ki, yenə də istifadə etməyə çalışacaqlar".

"Yeni Müsavat"ın eksperti Kənan Rövşənoğlu hesab edir ki, Rusiya icazə verməyə, Azərbaycanın şimal bölgələrində hər hansı bir iğtişas, terror hadisəsi baş verməz:

"Ruslar bunun qarşısını alırlar. Hazırda Rusiya da öz daxilində hər hansı bir münəqışənin baş verməsinə imkan verməz. Belə hal olsa, bunun qarşısını tez bir zamanda alar.

Şərtliliklərlə dolu dünya hara yön alır?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Doğrusu, ABŞ dövlət katibi R.Tillersonun Yaxın Şərqi, xüsusən də Türkiyə səfərindən böyük gözləntilərimiz yox idi - ortada o qədər ciddi problem var ki, çətin, onları bir görüşlə yoluna qoymaq mümkün olsun.

Məsələ bundadır ki, Rusiya nəşrləri ABŞ-ın Suriyada tam uduzduğunu və Yaxın Şərqi bu ölkənin konkret siyasətinin olmadığını yazsa da, təbii ki, belə deyil. D.Trampın Yerusəlimlə bağlı qərarı əslində ABŞ-ın bölgədə siyasətinə xeyli aydınlıq gətirdi - Vaşinqton siyasətinin ağırlıq mərkəzini İsrailə tərəf yönəltdi və hətta bu yaxınlarda Tramp bir daha bildirdi ki, qərarından qəti peşman deyil.

Ola bilsin, bu siyasət həqiqətən də bir müddətdən sonra düzgün addım kimi dəyərləndiriləcək, çünki vaxtında o qərarla bağlı bir neçə mətləblə bağlı həm də onu yazmışdıq ki, bəzən elə siyasətdə də Qordiy düynünü kəsməkdən savayı yol qalmır.

Amma BMT-dəki müzakirələr göstərdi ki, xristian dünyası da Qüdsə biganə deyil və onun bütünlüklə İsrailin nəzarətinə keçməsinə qəti istəmir. O ki qaldı Suriyaya, burada cəmi bir baza qurmuş Kreml Yaxın Şərqi təkcə altı hərbi aviasiya bazası olan ABŞ-ın bölgədən getməsinə müjdələməyə tələsməməlidir.

Zənnimcə, əslində ABŞ-ın Suriyada yaxın müddətli planları yox idi. Ərəb dünyasında bir neçə dövlət və ya rejim vardı ki, onlar ABŞ-a indiki birmənalı siyasətini həyata keçirməyə mane olurdu.

İndi onlar faktiki olaraq yoxdur, üstəlik, ərəblərin ABŞ-dan başqa umacaqları da yaranıb ki, bunlar istər-istəməz Qüds məsələsinə arxa plana keçirir.

Türkiyə və kürd məsələsinə gəldikdə, ABŞ kürdlərin köməyi ilə dörd dövlətdə (Türkiyə, Suriya, İraq, İran) vəziyyəti qarışdırmaq üçün "rıçaq" yaradıb. O, bundan asanlıqla imtina edərməzi?

Bəziləri soruşur ki, bəs NATO üzvü olan Türkiyəyə qarşı "dəyənək" ABŞ-ın nəyinə lazımdır? Bir özünü də diqqət edin. D.Trampın Qüdsə bağlı qərarına qarşı müsəlman dünyasını kim səfərbər etdi? Bunu Səudiyyə Ərəbistanı və ya İran etmədi, Türkiyə etdi! ABŞ-ın bölgədəki "kürd kartı" na da illərdir ki, maneçilik edən əsas dövlət yenə Türkiyədir!

Hələ B.Obama deyəndə ki, Ərdoğan yaxşı müsəlman idi, bununla Türkiyənin daxili həyatındakı bəzi məqamlara yox, məhz ona işarə edirdi ki, daha Ankara Vaşinqtonu eşitmir.

O səbəbdən Türkiyəyə qarşı "dəyənək"ə ehtiyac duyulur. Digər bir tərəfdən, görülür ki, kürdlər Türkiyə ilə bacarmaz və həm də Türkiyəni tamam itirmək də istəmirlər, sadəcə, onu bir vaxt olduğu kimi Vaşinqtonun buyruqları ilə oturmaq ölkəyə çevirmək istəyirlər. Elə ona görə də bir az çabalama içindədirlər...

Böyük siyasətdəki ziddiyyətlər bəzən elə həddə çatır ki, onları nəinki birqiyətli Aristotel, hətta rəhmətlik Lütüf Zadənin yaratdığı qeyri-səlis məntiqin köməyiylə belə anlamaq olmur. Həm də belə bir detal var ki, NATO-nun geostrateji marağı sferası bir başqa areal əhatə edir, bura isə Yaxın Şərqi - bəli, bir ara ABŞ-ın alınmaz qalası sayılan Yaxın Şərqi.

Kim nə deyir-desin, düşünürük ki, nə ABŞ, nə də onun bu bölgədə konkret siyasətinin olmadığını deyən Rusiya tez bir zamanda Suriya adlı düynünün açılmasında maraqlı deyil. ABŞ bir tərəfə, Rusiya özü nə etdi? Bəli, Bəşər Əsəd artıq tamamilə çökməkdə idi, Rusiya onu bu vəziyyətdən çıxardı, amma problem həll olundu mu? Əksinə Suriya içəri savaşı "ikinci nəfəs" aldı, necə deyər, hər şey yenidən başladı.

Konkret siyasətin olmadığına nə dəlalət edir? Ümumi hədəf yoxdursa, səylərin koordinasiyasına da ehtiyac duyulmur. Baxın, ABŞ guya Əsədə və İŞİD-ə qarşı vuruşur, Türkiyə kürdlərlə çarpışır, həm də Əsədi özünə düşmən sayır, Rusiya və İrənsə Əsədi qoruyur! Bu çaxnaşmada konkret nəticə ola bilərmi?..

Doğrusu, Suriya məsələsi bir problem olaraq bizi yalnız Türkiyə kontekstində maraqlandırır. Həm də istəmirik ki, ABŞ-la Türkiyə arasındakı ittifak dərinləşsin, çünki bunun böyük fəsadları da ola bilər.

Hamımız maraqlılıq ki, Türkiyə NATO ölkəsi kimi qalsın. Bilirsiniz, bəlkə də Türkiyənin NATO-ya üzvlüyü bir az gec, tutaq, Avropa Birliyi kimi "soyuq savaş"dan sonra diskussiya olunsaydı onu heç halda Bloka üzv etməzdilər. Ona görə də "soyuq savaş"ın hədiyyəsinə gəlin sayğısız olmayaq, hər halda, NATO kimi institutda olmaq elə də önəmli məsələ deyil...

Azərbaycanın şimal sərhədində İŞİD təhlükəsi

Elxan Şahinoğlu: "Bu terror şəbəkəsi taktikasını dəyişib"

Hadisə baş verdikdən bir neçə saat sonra İŞİD terror qruplaşması Dağıstanın Kizlər şəhərində törədilən hücumu görə məsuliyyəti öz üzərinə götürüb. Bu barədə "Reuters" agentliyi xəbər yayıb. Lakin bildirilib ki, bununla belə, faktı təsdiqləyən heç bir dəlil təqdim edilməyib.

Son zamanlar müxtəlif ekspertlər tərəfindən İŞİD terror qruplaşmasının artıq tamamilə zəifləməsinə dair fikirlər söylənilir. Bildirilir ki, artıq İŞİD əvvəlki gücündə deyil və ömrünün sonlarını yaşayır. Lakin bütün bunlarla yanaşı, o da proqnozlaşdırılırdı ki, Suriya və İraqda sıxışdırılan İŞİD terrorçuları öz fəaliyyətlərinə fərqli formada, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrində davam edəcəklər. Ötən günlərdə İranın keçmiş müdafiə naziri Əhməd Vahidi də söyləmişdi ki, Qərb İŞİD döyüşçülərini İraq və Suriyadan çıxararaq Əfqanıstan və Mərkəzi Asiyaya göndərir. O iddia etmişdi ki, Qərb İŞİD-in məğlub olmasına çalışıb. Ancaq terrorçuların İraq və Suriyada məğlub olduqlarını gördəndən sonra onları Əfqanıstan və Mərkəzi Asiyaya atmağa başlayıb.

Kənan Rövşənoğlu: "Rusiya Şimali Qafqazda hər hansı bir hadisənin baş verməsini istəmir"

də olan bölgədir. Ona görə də bu prosesləri diqqətdə saxlamalıyıq. Xüsusilə də nəzərə almaq lazımdır ki, şimal bölgələrimizdə yaşayan gənclər Dağıstanda əmək fəaliyyəti ilə məşğuldurlar. O da proseslərə müəyyən qədər təsir edir. Lakin ümumilikdə elə bir ciddi problemin olduğunu da düşünürəm. Çünki Dağıstanda daha öncələr bundan da təhlükəli vəziyyətlər olub. Orada partlayışlar baş verib, yüzlərlə adamın qətləmi olub. İndi də belə

Seçkilər öncəsi Azərbaycana şimal qonşumuzdan gələn hər hansı bir təhlükəyə gəlinə isə politoloq bildirib ki, hazırkı siyasi proseslərə görə bu cür hadisənin baş verməsi gözlənilmir:

"Rusiyadan hansısa təhlükənin gəlməsini gözləmirəm. Çünki Azərbaycan Rusiya üçün elə bir problem də yaratmır. Biz nə Gürcüstan, nə də Ukrayna deyilik ki, Rusiya bizə qarşı təxribatlara başlasın. Sadəcə olaraq, təhlükə odur

Çünki hazırda Rusiyanın başı Ukrayna və xüsusilə də Suriyada qarışıb. Ona görə də Şimali Qafqazda hər hansı bir hadisənin baş verməsini Rusiya istəmir. Əksinə, bu hadisələr göstərir ki, ruslar ora kifayət qədər həssas yanaşırlar və istəyirlər ki, orada hansısa çalxalanma olmasın. Çünki Rusiyada da gələn aydan seçkilər keçiriləcək. Ona görə də Rusiya qəti şəkildə bilir ki, hansısa provokasiya olacaq. Əslində bu hadisələr bir növ provokasiya ocaqlarının qarşısını almaq məqsədi güdür. Dağıstan da radikal qruplar var. Yüz illərdir ki, orada həssas nöqtələr var və onlar da zaman-zaman baş qaldırırlar. İndi söyləmək olmaz ki, baş verən bu hadisə də provokasiyadır və Rusiyanın özündən, yaxud da xaricdən qaynaqlanır. Ancaq ehtimal var ki, Rusiyanı seçki öncəsi içəridən silkələməyə çalışacaqlar. Bu, bir növ qabaqlayıcı addım və ya əksi də ola bilər. İstənilən halda bu cür cəhdlər olacaq. Ancaq belə hadisələrin daha da böyüməsinə Rusiya imkan verməz. Çünki hazırda həssas məqamdır".

Əli RAIS "Yeni Müsavat"

Türkiyə ordusu Afrində daha üç kəndi terrorçulardan təmizlədi

Suriya ordusu da Afrinə daxil olacaq

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin (SQ) Suriyanın Afrin bölgəsində apardığı "Zeytun budağı" əməliyyatı çərçivəsində məhv edilən terrorçuların sayı 1641-ə çatıb.

Virtualaz.org bildirir ki, bu barədə Türkiyə SQ-nin Baş Qərargahı məlumat yayıb.

Məlumatda deyilir ki, ötən sutka Afrində PYD, YPG və İŞİD terror təşkilatlarının 27 üzvü zərərsizləşdirilib və daha üç kənd-İkdam, Şeltah və Merseva terrorçulardan təmizlənilib.

Bundan başqa, Türkiyə

Herbi Hava Qüvvələri terrorçuların 15 obyektinə, o cümlədən silah anbarına və döyüşçülərin sığınacağına zərbələr endirib.

Xatırladaq ki, yanvarın 20-də Türkiyə Silahlı Qüvvələri Suriyanın Afrin bölgəsində PYD və YPG terrorçularına qarşı əməliyyata başlayıb. "Zeytun budağı" adı altında keçirilən əməliyyatlara Türkiyə Herbi Hava Qüvvələrinin "F-16" təyyarələri də cəlb olunub.

Bu arada PKK terror təşkilatının Suriya qolu PYD/YPG və Suriya prezidenti Bəşər Əsəd arasında Afrinlə bağlı razılaşma əldə edilib.

APA-nın məlumatına görə, Suriya Dövlət Televiziyası Bəşər Əsədə sadıq qüvvələrin bir neçə saat ərzində Afrinə daxil olacağı barədə xəbər yayıb.

Qeyd edək ki, Türkiyə ordusu və müxalif Azad Suriya Ordusu bu il yanvarın 20-dən Afrin bölgəsinin PYD/YPG-dən təmizlənməsi üçün əməliyyat aparır.

Azərbaycanda növbədənə prezident seçkisi təyin edildikdən sonra Avropanın bir sıra ölkələrində, xüsusən Hollandiya, Almaniya, Fransa kimi ölkələrdə yaşayan bəzi azərbaycanlı mühacirlər söyüş, təhqirlərlə dolu flaşmoblar keçirirlər. Demək olar hər gün təkrarlanan aksiyalarda Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı sətir ittihamlar irəli sürülür. Son günlər isə konkret şəxslərə qarşı açıq təhqirlərə yol verilir. Bu işdə Hollandiyada vətəndaşlıq aldığı deyilən azərbaycanlıların bir neçəsi xüsusilə aktivlik edirlər.

Yaranmış vəziyyətlə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan **YAP-çı deputat Elman Nəsirov** bildirdi ki, seçkilər ərəfəsi anti-Azərbaycan qüvvələrinin və onların əlatlarının aktivləşəcəyi barədə proqnozlar özünü təsdiqlədi: "Dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, ölkəmizdə mühüm siyasi tədbirlər keçirilən ərəfədə, mühüm idman yarışları, mühüm iqtisadi tədbirlər keçirilən zaman anti-Azərbaycan qüvvələr əl-ayağa düşür və Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası həyata keçirilir. Bu baxımdan proqnozlar özünü doğrultdu ki, Azərbaycan mühüm siyasi hadisə-prezident seçkisi ərəfəsindədir və yenə də həmin anti-Azərbaycan qüvvələri ayağa qalxıblar və çeşid-çeşid təzyiqlər düşünlüb tətbiq etmək istəyirlər. Bu dəfə Avropada yaşayan bəzi "soydaşlar"ımızdan da faydalanmaq istəyirlər. Mən özüm Avropa ölkələrində dəfələrlə olmuşam, orada bizim çoxlu sayda qeyrətli, vətənpərvər azərbaycanlılarımız yaşayırlar, onlar Azərbaycanın milli maraqlarını müdafiə edirlər.

Avropa ölkələrində Azərbaycana qarşı əndazəni aşan aksiyalar...

Deputatdan və hüquq müdafiəçisindən çağırış; "Söyüş və təhqirə Avropa ölkələrinin də qanunlarında yol verilmir, yaşadıqları ölkələrin qanunlarına əməl etsinlər"

Təəssüf ki, anti-Azərbaycan qüvvələrinin əlində alətlər da var. Onların sayı azdır və inanıram ki, vətənpərvər çoxsaylı azərbaycanlılar ilk növbədə onların cavabını həmin ölkələrdə hüquqi müstəvidə verəcəklər. Sapı özümüzdən olan baltalar seçki ərəfəsində özfaydalılıq əmsallarını nümayiş etdirmək istəyirlər. Onların arxasında ermənipərəst qüvvələr dayanır. Cənab prezident və onun fəaliyyəti ilə bağlı tənqidi deyil, təhqiri özündə ifadə eləyən ifadələr işlətməyə, davranışlar nümayiş etdirməyə başlayıblar. Bu, qəbul edilməz məsələdir. Onların cavabı qanun müstəvisində verilməlidir.

Deputat qeyd etdi ki, Azərbaycan demokratik ölkədir və burada sağlam tənqiddə hər kəs normal yanaşır. Lakin sağlam tənqid əvəzinə təhqirə yol verilsə, bu, qəbul edilən deyil: "Heç bir ölkənin qanunvericiliyi təhqirə icazə vermir və qanunlar təhqirə yol verənlərin cəzalandırılması nəzərdə tutur. Azərbaycan hüquqi dövlət quruculuğu ilə inkişaf edən dövlətdir. Biz hər şeyə hüquqi prizmadan yanaşırıq. Konstruktiv tənqidi dövlətimiz, dövlət başçımız hər zaman qəbul edib, loyal münasibət bəsləyib. Lakin tənqid yox, təhqirə keçildəndə, Azərbaycan dövlətini və onun başçısını təhqir etməyə başlayanda artıq bu məqamda "stop" demək lazımdır. Ona görə də Azərbaycanın bu cür təhqiramiz aksiyaların keçirildiyi ölkələrdəki səfirlikləri-

Elman Nəsirov

Mirvari Qəhrəmanlı

nə müvafiq hüquqi tədbirlər görülməsinə nail olmaq üçün təbii ki, tapşırıqlar verilir. Bu məsələlərin hüquqi müstəvidə tənzimlənməsi üçün müvafiq addımlar atılır. Xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlı da bu məsələdə seyrçi mövqedə dayanmamalıdır, öz vətəndaş mövqeyini ifadə etməlidir. Azərbaycan dövlətinin milli maraqlarına ziyan vuranlara öz sözlərini deməlidirlər".

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı isə bildirdi ki, bütün hədlər artıq aşılıb

və təbiiyəsizlik göz önündədir: "Bu vəziyyətdən narahatçılıq keçiririk. Xaricdə yaşayan azərbaycanlı mühacirlər çox diqqətli olmalıdırlar. Son zamanlar bizi narahat edən problem budur ki, etirazı normal şəkildə ifadə etmək əvəzinə təhqirə keçiblər. Təhqirə haqq qazandırmaq olmaz. Etirazı dinc və qanun müstəvisində etmək həminin borcudur. Etiraz aksiyası adı altında kimse kimsəni təhqir etməməlidir. Kimlərsə seçkidən, hakimiyyətin siyasətindən narazıdır, narazılığını sivil formada ifadə etməlidir. Narazılığı ölkə rəhbərliyini açıq şəkildə təhqir etməklə ortaya qoymaq heç bir hüquqa sığmır. Mən xarici ölkələrdə yaşayan Azərbaycan vətəndaşlarını bu məsələləri nəzərə almağa dəvət edirəm. Təhqirə yol vermək onu səsləndirənlərin, nümayiş etdirənlərin həm özünü, həm də bütövlükdə Azərbaycan xalqını həmin ölkələrdə hörmətdən salır. Heç olmasa bunu nəzərə al-

sınlar və etirazlarını sivil qaydada nümayiş etdirsinlər. Söyüş və təhqirə Avropa ölkələrinin də qanunlarında yol verilmir. Yaşadıqları ölkələrin qanunlarına əməl etsinlər. Etməsələr, günün birində özləri ciddi problemlərlə üz-üzə qala bilərlər.

Azərbaycan tərəfinə də müraciətimiz belədir ki, hər necə olur-olsun hüquqi yollarla mübarizədən kənara çıxılmasın. Azərbaycanın həmin Avropa dövlətlərində səfirlikləri, nümayəndəlikləri var. Onların vasitəsilə həmin ölkələrin müvafiq rəsmi qurumlarına müraciətlər edilə bilər. Mübarizəni həmin təbiiyəsizliyə yol verən adamların şəxsən özlərinə qarşı hüquqi qaydada aparmaq daha düzgündür, nəinki həmin adamların buradakı qohum-əqrəbasını günahkar hesab etməklə. Novella Cəfəroğlu və mən Daxili İşlər Nazirliyinə bu barədə müraciət etmişik".

□ Etibar SEYİDAĞA
"Yeni Müsavat"

Qərb müxalifəti "dəftərindən" silib?

Diplomatların müxalifətlə əvvəlki six təmaslarının olmamasının səbəbləri

ABŞ və Avropadan Azərbaycana səfərə gələn diplomatlar bir neçə il öncəyə qədər Bakıda müxalifət partiyalarının liderləri ilə də görüşürdülər. Hətta elə bir dövr var idi ki, 20 Avropa dövlətinin səfiri birlikdə müxalifət partiyalarının sədrləri ilə görüşə gedirdilər. Bu cür təmaslar əsasən 4-5 tanınmış partiyanın lideri ilə mütəmaldı. Həmin liderlərin cəmiyyətdə populyarlığına, nüfuzuna bu cür görüşlər, diqqətdə olmaları şübhəsiz dividendlər gətirirdi.

Bu dediklərimiz keçmiş zamanda olub. Maraqlıdır ki, son bir neçə ildir Qərb diplomatları sözügedən ənənəni pozurlar. Ölkəyə gələn və ölkədə olan diplomatik korpus təmsilçiləri müxalifəti sanki "dəftərdən" silib. Müxalifətlə əvvəlki illərdəki kimi təmaslar qurulmur. Çox nadir hallarda ikitərəfli görüşlərin reallaşdığını nəzərə almasaq demək olar ki, müxalifətlə görüşlər keçirilmir.

Bu mövzuda söhbət etdiyimiz **ADP sədri Sərdar Cəlalov** da bildirdi ki, bir vaxtlar Qərb özü Azərbaycan cəmiyyəti, xüsusən müxalifəti ilə ciddi şəkildə maraqlanırdı, buna adekvat olaraq da cəmiyyət,

müxalifət Qərblə maraqlanırdı. Son illərdə isə bu yoxdur. İkincisi, son illərdə Qərbin başı özünün problemlərinə qarışmış. Avropa Birliyindən Böyük Britaniya çıxdı, Avropada ciddi siyasi, iqtisadi, mənəvi böhran var. Bunlar özü də artıq Qərbin əvvəlki funksiyasını-dünyada demokratiyanın avanqardı olmaq funksiyasını daşımaya imkan vermir: "Yeni Qərb artıq demokratik dəyərlərə ikinci dərəcəli məsələ kimi baxır. Əvvəllər ABŞ ikinci dərəcəli məsələ kimi baxırdı, indi Avropa da ikinci dərəcəli məsələ kimi baxır.

Qərb heç Azərbaycan iqtidarına da əvvəlki kimi maraqla göstərmir. Azərbaycan iqtidarı

Sərdar Cəlalov

da Qərb faktoruna əvvəlki kimi maraqla göstərmir. 2011-ci ildə Qərbin Azərbaycandakı maraqları neft amilinə görə pik həddəydi. Neft hasilatı azalmağa başlayandan sonra Qərb Azərbaycan iqtidarı ilə az maraqlanmağa başladı. Sonra İrənlə Qərbin münasi-

bətləri normallaşdı və geopolitik olaraq da Azərbaycanın əhəmiyyəti azaldı.

Qərb və ABŞ-ın bundan əvvəlki illərdə əldə etdiyi geopolitik üstünlüklər demək olar ki, əldən verilib. Ona görə də müxalifət də başa düşür ki, boşuna ümid etməyə

dəyməz, Qərb, beynəlxalq birlik qeyd olunan həmin ciddi problemlər, təhlükələr aradan qalxana qədər heç bir ölkədə demokratiyaya açıq və səmimi şəkildə dəstək verməyəcək, vermək imkanında deyil.

Məsələnin digər tərəfinə gəldikdə, bizim uzun illər apardığımız siyasət yalnız Qərbin mövqeyi ilə, ümidlərimizi yalnız Qərbə bağlamaqla bağlı deyildi. Bir tərəfdən, ölkədə müxalifət güclü idi, xalq xeyli dərəcədə təşkilatlanmışdı, digər tərəfdən, Qərbin özü də demokratiyaya bu və ya başqa şəkildə dəstək verməyə cəhd edirdi. Bu faktorların hamısı bir yerdə olanda müxalifətlə vaxtaşırı təmaslar olurdu.

Əgər Azərbaycan müxalifəti əvvəlki gücünə qayıtmasa, itirdiyi mövqeləri yenidən bərpa etməsə, indiki şərtlər altında Qərb də, hətta İlham Əliyev

də istəsə, Azərbaycanda demokratiya olmayacaq. Demokratiyanı qurmaq üçün subyektlər olmalıdır".

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev isə bildirdi ki, xarici missiyaların Azərbaycana səfərləri və müxalifətlə görüşləri səngiyib: "İnanıram ki, növbədənə prezident seçkisi ilə bağlı missiyaların səfərləri intensivləşəcək və onlarla görüşüb fikir mübadiləsi apara biləcəyik. Doğrudur ki, onların müxalifətlə təmasları çox aşağı düşüb. Bu birinci növbədə müxalifətin özünü dalana dirəməsindədir. Siyasi prosesi tənqid və bloggerlik üzərində quran adamlarla nəyi danışsınlar? Digər tərəfdən, ATƏT-in Azərbaycandan göndərilməsi də müəyyən rol oynayıb. ABŞ-da Donald Trampın prezident seçilməsi nəticəsində ABŞ-ın xarici siyasətində edilən düzəlişlər də bu sahədə sözünü deyir. Bundan sonra görüşlərin artmasını gözləyirəm. Bizim üçün maraqlı olacaq ki, seçkilərlə bağlı beynəlxalq təşkilatlar, onların nümayəndələri və ayrı-ayrı hökumətlər nə düşünlür".

□ Etibar SEYİDAĞA
"Yeni Müsavat"

Son günlər dünyada ən çox müzakirə olunan mövzulardan biri heç şübhəsiz ki, Amerika prezidenti Donald Tramp haqqında işıq üzünə çıxan kitabdır. Artıq müzakirələr və kitablara bağlı iddialar yayılıb. **"Ateş və qəzəb: Trampın Ağ Evinde"** (Fire and Fury: Inside the Trump White House) kitabı haqqında **"The Guardian"** yazır ki, Trampın vəkili onun yayımını dayandırmaq üçün baş sındırırlar. Kitabın müəllifi jurnalist Maykl Wolffdur.

Bu il qışın mülayim keçməsi, dağlıq və dağətəyi rayonlar istisna olmaqla, əksər bölgələrdə qarın az yağması və ya ümumiyyətlə yağmaması kənd təsərrüfatında məhsuldarlığın necə olacağı ilə bağlı qayğıların artmasına səbəb olub. Artıq fevral ayının ikinci on günlüyü də başa çatdı. Lakin ölkəmizin hələ də qar yağmayan bölgələri var. İlin nisbətən quraqlıq keçməsi isə əkinlərin kifayət qədər su ehtiyatı toplamamasına səbəb olur. Digər tərəfdən, şaxtanın az olması bəzi bitki xəstəliklərinin və gemirici həşəratların da geniş yayılmasına səbəb olur. Artıq gemiricilərlə bağlı bölgələrdən siqnallar daxil olmaqdadır.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan kənd təsərrüfatı eksperti Müslüm İbrahimov bildirdi ki, bu il hava şəraitinin məhsuldarlığa necə təsir edəcəyi ilə bağlı birmənalı fikir demək tezdir: "Hər bir məhsulun becərilməsi üçün təbii şərtlər fərqli olur. Çünki kənd təsərrüfatı məhsulları ekilmə, yetişmə dövrünə görə fərqlənir. O baxımdan bu il hava şəraitinin məhsuldarlığa necə təsir edəcəyini birmənalı şəkildə demək olmaz, hər məhsula fərqli təsir edə bilər. Bu səbəbdən bu il mülayim hava şəraitinə görə kənd təsərrüfatı məhsullarının qıtlığının yaşanacağını birmənalı demək olmaz. Məhsuldarlığa təsir edən əsas amillərdən biri torpağın yararlı olması, digər iqlim şərtləridir, ən əhəmiyyətlisi də aqrotexnika qaydalarına necə əməl olunmasıdır. Hər il kənd təsərrüfatı ilə bağlı proqnoz ilk növbədə iqlim şəraitinə uyğun olaraq verilir. Məhz bu səbəbdən ilbəl iqlim şəraitindən asılı olaraq məhsuldarlıq fərqli olur. Aqrar sektorda hava şərtləri ilə bağlı risklər hər zaman var. Hazırda onu deyə bilərik ki, bu il meyvə-tərəvəz istehsalı daxili bazarı təmin etmək üçün yetərli olacaq. Bu qayğılar bütün ölkələri narahat edir. Çünki iqlim dəyişikliyi hər yerdə baş verir. Hansı bitkilərin dəyişən iqlim şəraitinə necə tab gətirəcəyi hazırda dünya ölkələrini narahat edən əsas problemdir. Əgər situasiya tədricən dəyişirsə, bitkilər də tədricən iqlim şəraitinə adaptasiya olunur".

M.İbrahimovun sözlərinə görə, bu il qışın mülayim keçməsi kənd təsərrüfatında digər problemlərə yol açacaq:

"Bu il qış mülayim keçdi. Yalnız bəzi bölgələrdə şaxtılı hava şəraiti hökm sürdü. Bu da kənd təsərrüfatında digər problemlərə yol açacaq. Əkin sahələrində zərərverici həşəratların sayı arta bilər, bitkiçilikdə, meyvə-tərəvəzçilikdə xəstəliklər çoxala bilər. Mülayim iqlim şəraiti aqrar sektorda bəzi məhsulların daha çox istehsal olunmasına şərait yaratsa da, əkin sahələri zərərverici həşəratların hücumuna məruz qala bilər. Onların tez oyanması bitkilərə ziyan vura-

aqrar məhsulların istehsalına necə təsir edə bilər. Bu işdə informasiya xidməti, maarifləndirmə də böyük rol oynayır. Kənd təsərrüfatında bu cür problemlərlə üzləşməmək üçün ən çox istifadə olunan üsul növbəli əkin sisteminin təşkil edilməsidir. Əgər iqlim dəyişikliyi baş verirsə, dərhal növbəli əkin sisteminin təmin etmək lazımdır. Bu səbəbdən aqrar sektorda bilgili olan insanların, mütəxəssislərin iştirakına ehtiyac var".

Kənd Təsərrüfatı Nazirli-

Bölgələrə, xüsusilə dağlıq və dağətəyi bölgələrə qar da düşüb. Qış hələ ki davam edir. İndi məhsuldarlığın necə olacağından danışmaq çox tezdir".

M.Hacıyevin fikrincə, payız əkinləri üçün, taxılçılıq üçün hazırkı yağmurlu hava şəraiti çox müsbətdir: "Meyvəçilikdə isə fermerlər hələ ki budama işləri ilə məşğuldurlar. Ağaclarda oyanma baş vermədiyi üçün aqrotexniki tədbirlərdən danışmaq tezdir. Bu baxımdan qıtlıqdan söhbət

Mülayim keçən qışdan sonra kənd təsərrüfatında nə gözlənilir

Murtuzəli Hacıyev: "Son vaxtlar intensiv yağışların yağması kənd təsərrüfatına, xüsusilə də taxılçılığa müsbət təsir edir"

caq. Qış şaxtılı keçəndə isə bu həşəratlar kənd təsərrüfatına daha az ziyan verirlər. Alaqların artması da əkinə ziyan vurur. Bütün bunları nəzərə alaraq vaxtı-vaxtında aqrotexnika və aqrokimya tədbirləri həyata keçirilməlidir ki, öncədən problemin qarşısını almaq mümkün olsun.

Bu problemlər əsasən şaxtılı günlərin az olduğu ölkələrdə ortaya çıxır. Məhz o zaman alaqların artması və zərərverici həşəratların bitkiçiliyə mənfi təsiri çoxalır".

Ekspertin sözlərinə görə, meyvəçilikdə daha çox fitopatogen xəstəliklər yayıla bilər: "Mülayim hava şəraiti və yağışlı günlərin daha çox olması meyvələrin üzərində qara ləkələrin yaranmasına səbəb olur ki, bu da bir xəstəlikdir. Ona görə də sağlam məhsulların qıtlığı müşahidə oluna bilər. Bu qıtlığı aradan qaldırmaq üçün ilk növbədə bu problemlərlə bağlı tədbirlər görmək lazımdır. Kənd təsərrüfatında çalışan fermerləri öncədən xəbərdar etmək lazımdır ki, bu il iqlim şəraiti necə olacaq və bu, müxtəlif növ

yinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Murtuzəli Hacıyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında isə vurğuladı ki, bu il normal hava şəraiti müşahidə olundu: "Bölgələrdə də hava yağmurlu keçir, intensiv yağışlar yağıb. Bu müsbət bir haldır. Həm taxılçılıq üçün, həm də yazlıq əkinlər üçün müsbət təsiri var. Torpaqda rütubətin toplanmasına müsbət təsir edir. Hazırda hər hansı neqativ hal müşahidə edilmir. Təbii ki, hava şəraiti normaldan müəyyən qədər isti keçərsə, bu, qərzəklə meyvələrin vaxtından tez çiçəkləməsinə səbəb ola bilər. Sonradan havanın kəskin dəyişməsi qərzəklə meyvələrin bolluğuna təsir edə bilər. Ancaq fakt odur ki, hələ ki elə bir hal yoxdur. Bölgələrdə ağaclarda oyanma müşahidə olunmur. Son vaxtlar intensiv yağışların yağması kənd təsərrüfatına, xüsusilə də taxılçılığa müsbət təsir edir. Hələlik hava şəraiti normal hesab oluna bilər. Lakin bundan sonra necə olacağını biz deyə bilərik. Çünki kənd təsərrüfatı riskli bir sahədir və hava şəraitindən siqortalanmayıb.

gedə bilməz. Bölgələrlə mütəmadi əlaqə saxlayırıq, hər hansı ciddi problemə üzləşməmişik. Gemiricilərlə biz mütəmadi olaraq mübarizə aparırıq. Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidməti tərəfindən güclü iş aparılır. Bitki Mühafizə şöbələrinə də tapşırıq verilib ki, gemiricilərə qarşı hər il olduğu kimi, bu il də mübarizə tədbirləri həyata keçirilsin. Havanın mülayim və ya şaxtılı keçməsindən asılı olmayaraq bu işlər görülür. Təbii ki, hava isti olanda, temperatur normaldan çox olanda onlar daha çox aktivləşir. Ancaq onlara qarşı mübarizə tədbirləri mütəmadi olaraq həyata keçirilir. Yanvar ayında, eləcə də fevralda havanın qarlı, şaxtılı olması həmin zərərvericilərin məhz olmasına səbəb olur. Bu il üçün hansısa ciddi siqnal yoxdur".

Nazirlik sözcüsü Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən bu sahədə vaxtaşırı maarifləndirmə işləri aparıldığını da diqqətə çatdırdı: "Bizim Fitosanitar Nəzarət Xidmətimizin bölgələrdə Bitki Mühafizə şöbələri var. Bu xidmətin əməkdaşları tərəfindən mütəmadi olaraq rayonlarda fermerlər üçün seminar və müşavirələr keçiririk. Fermerlərə bukletlər paylanılır. Bizim "16-52" nömrəli çağrı mərkəzimiz var ki, fermerlər hər hansı neqativ hallarla qarşılaşdıqda, gemiricilərin kütləvi yayılmasını gördükdə dərhal Fitosanitar Nəzarət Xidmətimizə məlumat versinlər. Xüsusən qış mülayim keçdikcə biz müvafiq şöbələrə məlumat veririk və bu sahəni daha ciddi nəzarətdə saxlayırıq".

☐ Nərgiz LİFTİYEVA
☐ "Yeni Müsavat"

Böyük əfvə badalaq vuranlar Novella Cəfəroğlu: "Nə zaman bilirik ki, 100 faiz əfv sərəncamı olacaq, Avropada bəzi şəxslər 5-10 qəpik pula görə başlayırlar hay-həşirə"

Qarşından Novruz bayramı gəlir. Hər il adətən bu bayram ərəfəsində prezident İlham Əliyev əfv sərəncamı imzalayır və onlarla məhbus azadlığa çıxır. Xatırladaq ki, ötən ilin mart ayında imzalanan əfv sərəncamı ilə 423 nəfər azadlığa çıxmışdı. Bu il də Novruz bayramı yaxınlaşdıqca, əfv sərəncamı ilə bağlı müzakirələr artır. Məlumatlara görə, son günlər Əfv Komissiyası da tez-tez toplanır, məhbusların və onların yaxınlarının müraciətlərinə baxılır.

Necə müddətdir məlumat verilir ki, bu il də mart ayında əfv sərəncamı imzalanacaq və prezident seçkinə qədər bir çox siyasətçi də azadlığa çıxacaqlar. Bu il eyni zamanda amnistiya aktının qəbul ediləcəyi də gözlənilir. Ehtimal olunur ki, prezident seçkilərindən dərhal sonra may ayında amnistiya aktı qəbul ediləcək və yenə də çoxsaylı məhbus azadlığa qovuşacaq.

Milli Məclisin deputatı Siyavuş Novruzov parlamentin ilk yaz sessiyasında mərhum prezident Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümü və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) 100 illiyi münasibətilə "Amnistiya aktı haqqında" qanun layihəsinin qəbul olunması ilə bağlı parlamentə müraciət edib. Deputat qeyd edib ki, cənab prezident İlham Əliyev bunu öz üzərinə götürsün və Milli Məclis bu haqda qanun layihəsi qəbul etsin.

Məhz bu səbəbdən də bəzi şəxslər düşünür ki, əfv sərəncamı da may ayında imzalanacaq. Bundan əlavə, Əfv Komissiyasının üzvləri bildirirlər, onlara çoxsaylı məhbus müraciət edib. Bu müraciətlərə isə mart ayının ortalarına qədər baxıb qurtarmaya bilərlər.

Bir məqam da var ki, nə zaman ki, Qərbin müxtəlif dairələrindən hakimiyyətə qarşı insan haqları ilə əlaqədar basqılar olursa, əfv sərəncamının zamanı uzanır. Onların hədələri nəticəsində 100 faiz gözlənilən əfv sərəncamları bir neçə ay ləngiyir...

"Yeni Müsavat"a danışan hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu bildirib ki, yaxın vaxtlarda 100 faiz əfv sərəncamı və amnistiya aktı olacaq. O, həmçinin qeyd edib ki, onlar da öz siyahılarını hazırlayıb, Əfv Komissiyasına göndərilib: "Ola bilsin ki, əfv elə Novruz bayramı ərəfəsində olsun. Yaxud da Cümhuriyyətin 100 illiyi və digər əlamətdar günlər zamanı əfv imzalana bilər. Bildiyimiz budur ki, ilin sonuna qədər 100 faiz əfv olacaq. Hesab edirik ki, əfv sərəncamı mart ayında olsa daha yaxşı olar. Çünki prezident seçkisi aprel ayında. Bundan öncə sərəncam imzalanarsa, düşünürəm ki, çox gözəl olar. Avropadan təzyiqlərə və digər bu kimi məsələlərə gəlincə isə onu qeyd edim ki, burada siyahı hazır olan kimi bizim Avropadakı bəzi ağız-göyçəklər müxtəlif sözlər deməyə başlayırlar. Nə zaman bilirik ki, 100 faiz əfv sərəncamı olacaq, həmin zaman buradan ora gedən şəxslər başlayırlar hay-həşir salmaq. Avropa Şurasında, Avropa İttifaqında müxtəlif çıxışlar edirlər. Nəticədə əfv sərəncamı da heç imzalanmır. Bütün bu davaların hamısı 5-10 qəpik pulun üstündədir. Çalışsın ki, çox pul qoparsınlar. Nə qədər çox siyasi məhbus olsa, onların orada hay-həşir salmaq imkanları çoxalır. Bizim hakimiyyətin də günahı ondadır ki, onlara Azərbaycana qarşı danışmağa imkan verirlər. Hesab edirəm ki, heç nəyə baxmadan əfv sərəncamını imzalamaq lazımdır. Yaxşı olar ki, məhbusları yarı-yarı buraxsınlar. Yeni yansıyı indi əfv sərəncamı ilə yansıyı başqa aylarda buraxa bilərlər. Eyni zamanda amnistiya da gözlənilir. Çox adamı elə amnistiya aktına salmaq azadlığa buraxmaq olar. Bu, daha gözəl haldır. Hökumətin əlindədir və istədiyi vaxt məhbusları azadlığa buraxa bilərlər. Biz çoxdan siyahımızı hazırlayıb, Əfv Komissiyasına təqdim etmişik".

Məlumat üçün qeyd edək ki, ötən ilin Novruz bayramı ərəfəsində verilən əfv sərəncamı ilə 4 siyasi məhbus azadlığa buraxıldı da, əfv olunacağı gözlənilən REAL sədri İlqar Məmmədov həbsdə qaldı. Son əfvdən sonra içəridə qalanlar arasında AXCP-dən Asif Yusifli, Məmməd İbrahim, Seymur Həzi, vəkil Əliabbas Rüstəmov və NİDA-çı İlkin Rüstəmzadə kimi siyasətçilərin adlarını qeyd edə bilərik. Bu şəxslərin növbəti əfv sərəncamında azadlığa çıxacağı gözlənilir. Xüsusilə də REAL sədri İlqar Məmmədovun bu dəfə azadlığa buraxılmasına ümidlər böyükdür. İlqar Məmmədovun son zamanlar səhhətində də ciddi problemlər yaranıb. Onun kəskin bel ağrılarından əziyyət çəkdiyi bildirilir.

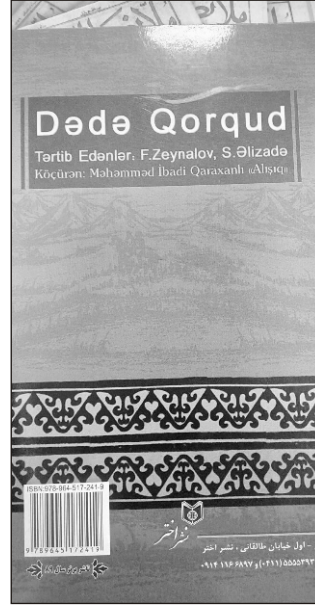
☐ Əli RAIS
☐ "Yeni Müsavat"

Təbrizə sabah səhər saatlarında çatdıq. Hava limanı şəhərdən uzaq olsa da, artıq Təbrizdə olduğunu hiss edirsən. Sonuncu dəfə Təbrizə 7 il əvvəl Aşura günlərində səfər etmişdim. Amma bu səfərimdə şəhəri yenidən kəşf etdim.

olan Təbrizin basketbol komandasının üzvləri imam-cümənin görüşünə gedib, qazandıqları kuboku din adamına təqdim ediblər. İranda imam-cümə ciddi dövlət vəzifəsi hesab olunur, siyasi proseslərə ciddi təsir imkanları var. Çünki bu post-ali dini liderin təmsilçisi qismindədir. İndi Təbrizdə hansısa sahədə, təhsil, idman sahəsində uğur qazanan

rizlilər Urmiyadan sonra onların şəhərinin də kürdləşdiriləcəyindən narahatdırlar. Məsələ odur ki, oxşar vəziyyət Urmiyada baş verib. Buraya kürdlər tədricən yerləşdirilib və hazırda Urmiyanın əhalisinin böyük bir qismi kürdlərdən ibarətdir. Yeri gəlmişkən, analoji vəziyyət Türkiyənin İran və Azərbaycanla həmsərhəd olan

Təbrizdə keçirilən oyun zamanı yerli azarkeşlər farslara cavab şəklində şüarlar səsləndirib. Təbriz dindar şəhər olmasa da, milli və yerli amili çox güclüdür. Bu da onları indiki hakimiyyətə qarşı loyal edən əsas səbəblərdən biridir.

Bu il Təbriz İslam dünyasının turizm paytaxtı seçilib. Bununla bağlı rəsmi tədbirlər hazırlanır. Bu tədbirlərdə bir sıra dövlət başçıları, Türkiyə, İraq, Əfqanıstan, Tacikistan və o cümlədən Azərbaycan prezidentinin də iştirak etməsi gözlənilir. Təbrizin hotelləri və turizm məkanları hazırlıqlara başlayıb. Novruz bayramında Təbrizə dövlət başçıları ilə yanaşı yerli və xarici ölkə turistlərinin axını gözlənilir.

Təbriz həm də muzeylər şəhəridir. Şəhərdə son illərdə muzeylərin sayı sürətlə artıb. Bu işdə ən böyük xidmətləri olanlardan biri də Sərabî qardaşlarıdır. Rza və Yaqub Sərabî qardaşları artıq 3 muzey yaradıb şəhər bələdiyyəsinə hədiyyə ediblər. Heykəltəraş olan qardaşların evləri antik əşyalar hesabına muzeyə çevrilib.

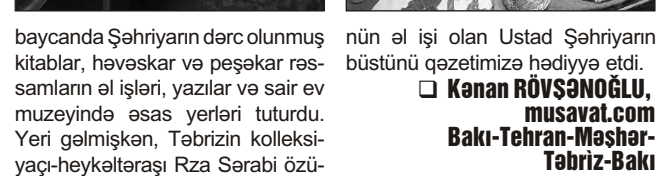
Böyük qardaş Rza Sərabî deyir ki, uşaqlıqdan əntiq əşyalara marağı olub. Bazara gedərək qədim əşyalar satılan yerləri gəzərmiş. Daha sonra bu marağ peşəkara fəaliyyətə çevrilib. Hazırda Sərabî qardaşları 20 mindən çox tarixi abidə toplayıblar. Bunların arasında ən qədimi 4 min il yaşı olan ox qələbidi. Bu qələbə metal əridib tökər və ox başlıqları hazırlayıbmışlar. Bundan başqa qədim tapıntıları arasında Təbriz çirəyi, silahlar və digər əşyalar var.

Sərabilərin topladıqları əşyaların heç də hamısı "yerli" deyil. Məsələn, eksponatlar arasında Nasist Almaniyanı əks etdirən əşyalar, Çar Rusiyası dövrünə aid silah və əşyalar var. Eksponatlar arasında 270 ədəd müxtəlif ölkələrdə istehsal olunmuş fənərlər var.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin imzasının yer aldığı əski əlifba ilə nəşr olunmuş "Açıq söz" qəzetinin nüsxələri, Pişavəri hökumətinə aid fotolar və sənədlər azərbaycanlıların marağını cəlb edə biləcək eksponatlardır. Yeri gəlmişkən, Təbrizdə kitab kafesində xeyli sayda Azərbaycan dilində, ancaq İran əlifbası ilə dərc olunmuş kitablar var. "Qaçaq Nəbi", "Dədə Qorqud" kimi klassik əsərlərlə yanaşı, müasir yazarların əsərləri də burada özünə yer tapıb.

Maraqlıdır ki, Bakı kimi Təbrizdə də əsas mərkəzi binasını almanlar tikib. Şəhərin mərkəzi və tarixi simvolu hesab olunan "Saat qülləsi"nin yerləşdiyi bələdiyyə binasını təxminən 100 il əvvəl almanlar inşa edib. Hazırda bina muzey kimi fəaliyyət göstərir. Yuxarıdan baxanda Almaniya gerbindəki qartala bənzəyir.

Təbrizə gələn bütün qonaqların baş çəkdiyi usta Şəhriyannın ev muzeyinə də baş çəkdik. Qeyd edim ki, buradakı eksponatların bir çoxu Azərbaycanla bağlı idi. Azər-

Təbrizdən Bakıya Şəhriyarla qayıdış

Son illərdə kürd təhlükəsi yaşayan Azərbaycan şəhəri İran etirazlarına niyə qoşulmayıb?

18 milyonluq Tehrandan fərqli olaraq 2 milyondan az sakini olan Təbriz xeyli rahat və sakit şəhər təsirini bağışlayır. Təbrizdə özünü İranda deyil, Azərbaycanın hansısa bir şəhərindəki kimi hiss edirsən.

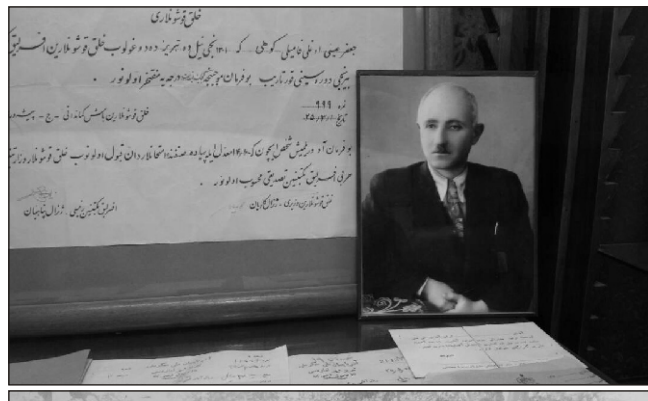
Təbrizə gətməmişdən öncə şəhər bələdiyyəsinin "Təbriz" qəzetinin baş redaktoru Hamid Xosrovşahi ilə danışmışdıq, bələdçimiz o olacaqdı. Hamid bəy ədəbiyyat və sənət dairələrinə yaxın adamdır. Bir müddət Tehranda mərkəzi qəzetlərdə mədəniyyət müxbiri işləyib. Təbrizdə ümumilikdə 200 qəzet dərc olunur. Bunlardan 16-sı gündəlik, 58-i həftəlikdir. Gündəlik qəzetlər əsasən iki dillidir, yəni səhifələrin bir qismi türkçə, bir qismi farscadır. Bəzi qəzetlərin isə səhifələrinin çoxu türkçədir, bir neçə səhifəsi farsca. Bir neçə qəzetlər isə tamamilə türkçədir. "Azəri", "Ana vətən" adlı jurnallar tamamilə türkçə nəşr olunur.

Ancaq son illərdə bütün dünyada olduğu kimi, İranda da internet saytların sayı və təsiri güclənib. Yeni internet saytları yadırlar, qəzetlərin saytları populyarlaşır. Yeri gəlmişkən, İranda facebook və twitter 2009-cu il aksiyalarından sonra qapadılıb. Filtr vasitəsilə bloklanmış sosial şəbəkələrə girənlər olsa da, ümumilikdə İslam Respublikasında daha çox dəb olan "İnstagram" və "Teleqram" sosial şəbəkələridir. İranlılar dünyada instaqramdan ən çox istifadə edilən ölkələr sırasında 7-ci yerdədir, bu ölkədə 24 milyon instaqram istifadəçisi var. İrannın sosial həyatının nəbzini bu iki şəbəkədən tutmaq mümkündür.

Yeri gəlmişkən, Təbrizdə hazırda əsas mövzu Urmiya gölünün taleyidir. Bu il İranda da quraqlıq olub, Urmiya gölünün suyu da azalıb. Bununla bağlı Təbrizdə imza kampaniyası təşkil olunub. Artıq 1 milyon imza toplanıb. Ali dini liderə ünvanlanan məktubda Ayətullah Xameneyidən Urmiya gölünün taleyinə sahib çıxması, gölün qurumasının qarşısının alınması üçün göstəriş verməsi xahiş olunur.

Son günlərin əsas fenomeni isə Təbrizin yeni imam-cüməsidir. Məhəmmədəli Ali Haşim 3 ay əvvəl bu posta təyin olunub və artıq Təbrizdə ona qarşı müsbət münasibət var. İmam-cümə xeyli dərəcədə sosial aktivdir, dindar olan və olmayan gənclərlə dostluq əlaqələri qurub. "Traxtorsazi"nin oyunlarına baxmağa gedir, işə avtobusla gedib-gəlir. Hətta instaqramda Ali Haşimin fəaliyyətlərini işıqlandıran səhifə də yaradılıb.

Fevralın 14-də İran çempionu

yerli gənclər imam-cümənin diqqətindən kənarda qalmır, hətta bəzilərinin evinə gedərək təbrik edir. İmam-cümə Urmiya gölünün taleyinə biganə deyil, dəstək verir. Hətta xəstəxanalara gedərək xəstələri ziyarət edir.

Yeni imam-cüməyə zarafatla "heftənin bütün günlərinin imamı" adını veriblər. Təbrizə gəlməmişdən əvvəl Ali Haşim 10 ildən çox müddətdə dini liderin İran ordusundakı nümayəndəsi olub.

Ümumiyyətlə, son illərdə Təbrizdə tarixiliyin qorunması və şəhərin bərpası istiqamətində bir sıra addımlar atılıb. Şəhərdə gəzərək erməni küçəsi Barnavadan da keçdik. Təxmini məlumatlara görə, Təbrizdə 40-50 min nəfər erməni yaşayır. Şəhərdə 4-5 erməni kilsəsi var. Hətta Barnava küçəsində dükanlara da ermənicə yazılıb. Ancaq təbrizlilər ermənilərə görə narahat deyillər. Söhbət etdiyim yerli deyir ki, ermənilər hər hansı narahatlıq doğurmur. Son illərdə köçüb gedənlər hesabına sayları azalsa da, hələ də çoxdurlar.

Ancaq bunun əksinə, Təbrizdə kürdlər ciddi şəkildə narahatlıq doğurur. Şəhərdə bir çox yerlərdə ənənəvi kürd geyimlərində adamlara rast gəlmək olur. Və bu adamlar yerilərdə ciddi qəzəb doğurur. Milli mövzudan danışan kimi hər kəs kürd təhlükəsini yada salır. Onu da öyrəndim ki, bir qədər əvvəl Təbrizin ətraf kəndlərindən birinə kürd ailələri yerləşdirilsə də, yerli hakimiyyət onları qovub. Təb-

bölgələrində də aparılıb. Son 25 ildə İldır, Qars kimi həmsərhəd vilayətlərə kürdlər köçürülüb. Bu səbəbdən də hər il bu vilayətlərdə kürd əhalinin sayı artır.

Təbrizdə küçədə insanlar farsca ni çox sevməzlər. Baxmayaraq ki, Təbrizdə farsdilli insanlar da son illərdə köçüb yaşayırlar. Ancaq burada milliyyətçi fikirlər yayğındır. Yeri gəlmişkən, ötən ilin sonunda İranda baş verən etirazlara Təbriz qatılmayıb. Ölkənin ən aktiv insanların yaşadığı Təbriz şəhəri 1 həftə davam edən etirazlara dəstək verməyib. Əvəzində hökumət tərəfdarları böyük bir aksiya keçirib.

Təbrizin İran etirazlarına qatılmamasının iki əsas səbəbi olub. Hər halda, yerli sakinlərin danışqlarından belə anlamaq olur. Birinci səbəb, necə deyirlər, siyasi olub. Etirazlarda əsas şüarlar və aktiv qruplar monarxistlər, şah tərəfdarları və fars millətçiləri olub. Bu da gözləndiyi kimi, Təbriz və digər Azərbaycan şəhərlərində rəğbət doğurmayıb.

İkinci mühüm məqam son zamanlarda etnik ayrımcılıq olub. Məsələn, məlum aksiyalardan bir neçə gün əvvəl Tehranda "Traxtorsazi" komandasının paytaxt komandası ilə oyunu zamanı türklərə qarşı həqarət dolu şüarlar səsləndirilib. Stadionda gərginlik yaşanıb və məsələ o qədər böyüyüb ki, klubun rəhbərliyi cəzalandırılıb. Bu hadisənin də, deyilənə görə, İran etirazlarına ciddi təsiri olub. Təsədüfi deyil ki, İran etirazları zamanı

nün əli işi olan Ustad Şəhriyannın bəstəsinə qəzetimizə hədiyyə etdi.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU,
musavat.com
Bakı-Tehran-Məşhər-
Təbriz-Bakı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Azərbaycan rəhbərliyinin son zamanlar işğal olunmuş ərazilər, həmçinin Azərbaycanın tarixi torpaqları ilə bağlı səsləndirdiyi bəyanatlar Ermənistanla nəzərə alınmayan dərəcədə narahatlığa səbəb olub. İşğalçı ölkədə artıq açıq mətnlə bildirirlər ki, Ermənistanın "ağa"sının başının daxili problemlərinə, dünya gücləri ilə savaşa qatıldığı bir dövrdə Azərbaycan nəinki Qarabağı işğaldan azad edər, üstəlik, İrəvan və Zəngəzuru da geri qaytara bilər.

Düzdür, bir sıra hallarda Serj Sərkisyan hakimiyyəti seçkiqabağı xalqı qorxutmaq və dünya birliyini aldatmaq üçün Azərbaycanda səslənən bəyanatlardan yararlanmağa çalışır. Necə ki, Münhen Təhlükəsizlik Konfransında erməni prezident Azərbaycanın İrəvanı qaytarmaq istəyini xatırladaraq, özünü yazıq görkəmdə təqdim edib, dəstək qazanmağa çalışıb. Xatırladaq ki, 2016-cı ilin aprel döyüşlərindən sonra Almaniyaya səfər edən Sərkisyan onda da ölkədəki 80-ci illər silahlarına görə gileyilmişdi, hətta Rusiyanı almanlara satmışdı. Son səfərində də S.Sərkisyan özünü "mələk" libasında təqdim etməyə çalışıb, bu barədə bir az sonra bəhs edəcəyik.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstandakı böhran üzrə xüsusi elçisi Toivo Klaarı başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən də əsas müzakirə mövzularından biri Qarabağın işğaldan qalması məsələsi olub. Dövlət başçısı İlham Əliyev vurğulayıb ki, münaqişənin tezliklə həll edilməsi üçün Ermənistan işğal edilmiş torpaqlardan öz işğalçı qüvvələrini geri çəkməyə başlamalıdır və beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri bərqərar olmalıdır.

Yeri gəlmişkən, T.Klaara "Trend"ə müsahibəsində Qarabağ məsələsi ilə bağlı sualı cavablandırarkən deyib ki, Avropa

İttifaqının mövqeyi olduqca aydındır: "Biz insanların və cəmiyyətlərin öz potensialını tam həyata keçirə biləcək dinc və fərarvan Cənubi Qafqaz istəyirik. Bunun üçün Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tez bir zamanda həlli vacibdir. Status-kvo bir çox cəhətdən dayanıqsız və olduqca kövrəkdir". Düzdür, Aİ rəsmisinin mövqeyində yenə də məsuliyyətin bərabər şəkildə bölüşdürülməsi cəhdi var, amma hər halda, bütün dünya bilir ki, işğalçı Ermənistanı və Azərbaycanı zərər çəkən tərəfdir.

Elə S.Sərkisyanın Münhendə çətin vəziyyətə düşməsi də haqsız tərəf olmasının məntiqi nəticəsidir. Təhlükəsizlik Konfransının panel sessiyasında Azərbaycanın Almaniyaadakı səfirliyinin birinci katibi, gənc diplomat Sədi Cəfərov erməni prezidentə müraciət edərək qeyd edib ki, öz işğal siyasətinə görə Ermənistan bu gün bütün regional iqtisadi və nəqliyyat layihələrindən kənar qalıb. Diplomata deyib ki, Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdə Azərbaycan əhalisinin etnik təmizləməsinə həyata keçirib. Ona görə də Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması üçün Ermənistan işğal edilmiş əraziləri azad etməli, qaçqınlar öz evlərinə qayıtmalıdır və Ermənistan regional layihələrdə yalnız bundan sonra iştirak edə bilər. S.Sərkisyan isə azərbaycanlı diplomatın dediklərinə ciddi cavab verə bilməyib. Erməni prezident bundan əvvəl-

Qarabağ

Serj Sərkisyanın Münhen

şantajı və uğursuz gedişi

Ermənistan prezidenti Azərbaycanla Türkiyənin arasını vurmaq üçün yenidən "sərhəd projesi"ni gündəmə gətirmək istəyir; işğalçı ölkənin liderinin İrəvan və Zəngəzurla bağlı suala cavab verə bilməməsi erməniləri də çaşdırıb; **Arzu Nağıyev:** "Ermənilər özləri də boyunlarına alırlar ki..."

ki beynəlxalq tədbirlərdə də Azərbaycanın təmsilçiləri tutarlı arqumentləri ilə öz-özə qalmışdı.

Lakin Ermənistan prezidentinin növbəti dəfə Sürix protokollarını xatırlatması suallar doğurub. "Mənim təşəbbüsləməyə başladığım münaqişənin normalaşdırılması prosesi ölkəmiz və bölgə üçün yeni imkanlar yarada bilər" - S.Sərkisyan deyib. Üstəlik, o təklif edib ki, Türkiyə ilə danışıqlar yeni sənəd üzrə aparılsın. "Türkiyə Ermənistanla sərhədi bağlı saxlamaqda davam edir. Əminliklə deyə bilərəm ki, vəziyyəti nizamlamaq məqsədilə Ermənistan əlindən gələni edib.

Bununla belə, münasibətlərin qurulmasına dair protokollar kəşiy üzərində qalıb" - Sərkisyan gileyilib. Erməni prezident hiyləgər gediş edərək, növbəti dəfə Bakı və Ankara arasındakı qaradaşlıq münasibətlərinə xələl gətirməyə uğursuz cəhd edib.

"Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin normalaşdırılması Azərbaycan mane olurmu? Xeyr. Əsas maneə Türkiyə liderlərində siyasi iradənin olmamasıdır. Biz daim Türkiyədən cavab addımlarının atılmasını gözləyə bilmərik. Protokollar mövcud şəraitə əsaslanaraq imzalanıb. Danışıqlar artıq yeni sənəd üzərində aparılmalıdır" - Sərkisyan dolayı yolla həm də Türkiyə ha-

kimiyətini şantaj etməyə çalışıb. Ekspertlər erməni prezidentin uğursuz gedişlər etdiyi qənaətindədirlər.

"Serj Sərkisyanın Münhen Təhlükəsizlik Konfransında azərbaycanlı diplomatın təcavüzə qarşı siyasətilə bağlı ünvanladığı suala verdiyi tənqidi cavab, Türkiyə ilə sərhədlərin şərtsiz açılması bəyanatı, Dağlıq Qarabağın öz müqəddəratını təyin etməsindən danışması - bütün bunlar seçkiqabağı təbliğatla bağlıdır və hər üç cavab seçkilərdə Dağlıq Qarabağ kartından aktiv istifadə etməklə bağlıdır". Politoloq **Arzu Nağıyev** bunu **"Yeni Müsavat"**a aqlaması zamanı bildirdi. Ekspertin qəna-

bilməz!"

A.Nağıyev S.Sərkisyanın Azərbaycan prezidentinin Zəngəzur və İrəvana bağlı verdiyi bəyanata münasibətinə də toxundu. Qeyd edək ki, konfransda erməni prezidentin bununla bağlı suala cavab verməməsi Ermənistanla da müzakirələrə səbəb olub və suallar doğurub. Ekspert bunun səbəbsiz olmadığını düşünür: "Sərkisyan özünəməxsus şəkildə guya bizim torpaq iddiasında olduğunu bildirdi. Bir sözlə, ermənilər özləri də boyunlarına alırlar ki, Sərkisyan Münhen imtahanından keçə bilmədi".

"Qərb bu dəfə Qarabağdakı proseslərdən kənar qalmaq istəmir"

Zahid Oruc: "Vaşinqton uzun illər verdiyi paralar nəticəsində getdikcə Rusiyanın cənub quberniyası statusuna yuvarlanan bir subyekti qarşılarında görmək istəmir"

"Əgər xatırlayırsınızsa, Şərqi Tərəfdaşlığı sammitindən öncə ABŞ-ın Ermənistanla keçmiş səfiri, Qafqaz dövlətlərinin tarixi və hazırkı siyasi dayanıqlıq durumu barəsində hərtərəfli məlumatlara malik olan Riçard Mayls demişdi ki, qoy Sərkisyan hakimiyyəti müstəqil siyasət yürütmək üçün iradəsini ortaya qoy-sun, onda Ağ Evdən istədiyi dəstəyi əldə edə biləcək".

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, Təhlükəsizlik və Korrupsiya ilə mübarizə Komitəsinin üzvü Zahid Oruc bu fikirləri son zamanlar ABŞ-dan İrəvana yönəlmiş təzyiqlərin artması, Ermənistanla ayrılma maliyyə vəsaitinin azaldılması və Rusiyanın forpostunun sanksiyalara məruz qalacağı barədə ermənilərin özlərinin də narahatlıqlarını "Yeni Müsavat"a şərh edərkən bildirdi.

Z.Orucun sözlərinə görə, əslində açıq mətnlə verilən siqnalın mənasını başa düşmək elə də çətin deyildi: "Diplomatiya aləmində belə bəyanatlara çox az rast gəlinir. Deməli, rəsmi Vaşinqton uzun il-

lər ərzində verdiyi paraların nəticəsində getdikcə Rusiyanın cənub quberniyası statusuna yuvarlanan bir subyekti qarşılarında görmək istəmir. Xatırladaq ki, sadəcə amerikalıların vergisi hesabına erməni dövlətçiliyinin ayaqda qalması üçün 2 milyard 200 milyon dollar vəsait xərclənib. Əvəzində heç bir xarici siyasət hədəfləri avroatlantistlərdə nikbinlik doğurmur və üstəlik, 2016-cı ildə təmas xəttində baş verən toqquşmanın nəticələri daha acınacaqlı oldu. Ermənistan hərbi müstəqilliyinin qalan komponentlərini də itirdi. Sərkisyanın öyünərək təqdim etdiyi "İsgəndər" raketləri ABŞ-da heç bir

müsbət reaksiya doğura bilməzdi və deməli, Qərb hər hansı hərbi əlaqə perspektivindən gözünü yığmalı oldu. O biri yandan, silah və hərbi texnika almaq üçün Azərbaycanla yarışma çıxmaq hazırkı realıqda elə bir iqtisadi durum yarırdır ki, nəticədə Avropa Birli-

yinin yardımları nəyəyə yaramayacaq".

Deputat hesab edir ki, beləliklə, Rusiya-ABŞ arasında sanksiyalar Cənubi Qafqazın geopolitikasına mütləq təsirini göstərdiyindən özünün beynəlxalq hərbi əlaqələrini diversifikasiya etmiş Azərbaycan

üçün alternativlər olduğu halda, eyni sözləri İrəvan barəsində söyləmək mümkün deyil: "Lakin hazırda parlament içərisində növbəti prezidentini seçərək öz idarəçilik quruluşunu dəyişən bir ölkə xaricdən gələn təhlükələri deyil, daxili hakimiyyət konstruksiyasının içindəki balans qoruyub saxlamağa çalışır".

Deputat Ermənistan rəhbərliyinin durumunu ağırlaşdıran bir məqama da diqqət yönəltməyi vacib bilir: "Sərkisyan narahatdır ki, Bakı siyasət qərarləri dəyişməklə onunla eyni zamanda hərbi meydana çıxır. Bu yerdə ABŞ kəşfiyyatının açıqladığı son hesabat xüsusilə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Məxfi xidmət orqanları Dağlıq Qarabağda olduqca ciddi təhlükənin baş verəcəyi barədə xəbərdarlıq ediblər. Hər hansı regional oyunçunun təsirindən belə toqquşma gerçəkləşə bilər, yoxsa başqa səbəblərdən, o haqda sənəddə konkret bir söz yoxdur. Lakin iki il əvvəlki iri toqquşmalardan fərqli olaraq, bu dəfə Qərb proseslərdən kənar qalmaq istəmir. Ermənistan sanksiyalarının təsirini öz üzərində dolayı yolla onuz da yaşayır. Rusiyanın elita-

sı qəzəblidir və ona belə yükə çevrilən dövləti daşımaq getdikcə mümkünəzlaşır. İndi İrəvanda səngəri dəyişmək haqda düşüncələr varsa da belə, onların hamısı 1999-cu ildə parlament gülləbaranını unutmayıblar. ATƏT-in İstanbul sammitindən sonra Gürcüstandan çıxarılan hərbi qüvvələrin ayaqları altında qalan Köçəriyanın komandasının yüksək çinli üzvləri bir daha heç vaxt Moskvadan yarım metr uzaqlaşmağa cürət etməzlər. Vazgən Sərkisyanın və ya Karen Dəmirçiyanın taleyini yaşamaqdansa, ABŞ-ın sanksiyaları altında ömür sürmək daha yaxşıdır".

Görünən budur ki, İrəvan Qərb və Rusiya arasında vurnuxmaqdadır. Ötən yay NATO-nun iki hərbi təliminə qatılan Ermənistan üçüncü təlimə qatılmaq istəsə də, Rusiya prezidentinin xəbərdarlığından sonra mövqeyini dəyişdi. Həssas etmək olar ki, havasını, sərhədini, iqtisadiyyatını, enerjisini Rusiyanın ixtiyarına verməsi bu ölkənin buxovdan azad olunmasının mümkünəzliyiünü Qərbdə də yaxşı anladığı üçün artıq onu cəzalandırmağa qərar verilib.

Bu günlərdə dünyamın bir çox yerində təyyarə qəzası baş verib. Bu isə təyyarə qəzalarının insanların həyatını necə riskə qoyması, bu nəqliyyat növünün digərləri ilə müqayisədə daha az və ya daha çox təhlükə yaratması ilə bağlı sualları aktual edir. Məsələn, insanlar avtomobil qəzasında daha çox həyatını itirir, yoxsa təyyarə qəzasında? Və ya bəlkə təbii fəlakətlərdə, başqa növ qəzalarda?

“Yeni Müsavat” mövzunun aktual olduğunu nəzərə alıb, beynəlxalq hesabatlar və statistikaları araşdırıb. Ortaya ilginç reallıqlar çıxıb.

Təyyarə, ya avtomobil qəzası?

PlaneCrashinfo.com saytının 1993-2012-ci illər arasındakı bütün qəzaları araşdıraraq gəldiyi nəticəyə görə, əgər etibarlı və böyük bir hava yolu şirkəti ilə uçuşunuzsa, hər uçuş üçün qəzada ölmə ehtimalınız 4.7 milyonda 1, təhlükəsizlik baxımından keçmiş o qədər də xoş olmayan bir hava yolu şirkəti ilə uçuşunuzsa, bu halda ölmə ehtimalınız 2 milyonda 1-dir.

Amerikanın Beynəlxalq Təhlükəsizlik Qurumunun statistikasına görə, hər bir ABŞ vətəndaşının həyatı boyu təyyarə və ya kosmos səyahətində ölmə ehtimalı 8 min 357-də 1-dir. Buna qarşılıq istilik vurmasından ölüm ehtimalı 8 min 328-də 1, piyada olaraq qəzada ölmə ehtimalı 723-də 1, düşərək ölmə ehtimalı 152-də 1, zəhərlənərək ölmə ehtimalı 119-da 1-dir. Təbii ki, xərçəng, infarkt, içində olduğunuz maşının qəza etməsi nəticəsində ölmə ehtimalınız daha yüksəkdir.

Bu rəqəmlərin ardınca hava yolu təhlükəsizliyi mütəxəssisi Carl Rochelle belə bir ilginç analizi edir: “Təyyarədə edəcəyiniz səyahətin ən təhlükəli bölümü aeroporta gedişinizdir”.

2017-ci ilin statistikalarında isə çox daha ilginç bir məqam var. Araşdırmaçılara görə, təyyarə qəzasından ölüm ehtimalı 16 milyonda 1-ə düşüb. Bu statistika ilə 2017-ci il havaçılıq tarixinin ən təhlükəsiz ili olaraq qeydiyyata keçib. Havaçılıq sektorunda aparılan iki araşdırmanın nəticələrinə görə, 2017-ci il statistika tutulmağa başlanan 1946-cı ildən bu yana ticari uçuşlar baxımdan ən etibarlı il sayılır.

Hollandiya mərkəzi məsləhət şirkəti To70 və Etibarlı Havaçılıq Şəbəkəsinin yayımladığı sənədlərə görə, tarixdə ən çox uçuşun baş tutduğu 2017-ci ildə heç bir sənişin təyyarəsi ölümcül qəza yaşamayıb. Ən az 14 sənişin daşımaya icazəsi olan kiçik təyyarələr isə 2017-ci ildə beş ölümcül qəza keçiriblər. Bundan başqa, beş daşımaya təyyarəsi səfərində də ölüm hadisəsi baş verib. Bu qəzalar nəticəsində təyyarələrdəki 44 nəfər həyatını itirib. Şirkətin keçən illik hesabatında 16 qəzada 303 nəfərin öldüyü bildirilmişdir.

To70 araşdırmaçılarından olan Adrian Young bir insanın təyyarə qəzasında ölmə ehtimalının hazırda 16 milyonda 1 olduğunu vurğuladı. To70-in hesabatına 31 dekabrda Sidneydə düşən bir dəniz təyyarəsində ölen 6 nəfər və Kosta Rikada yerə düşən Cessna Caravan tipli təyyarədə həyatını itirən 12 nəfər daxil edilməyib. Halbuki bu təyyarələr limit olaraq müəyyən edilən 5 min 700 kiloqramlıq ağırlığın altında qalıb. Bundan başqa, hər iki hesabat da vertolyot və ya hərbi təyyarə qəzalarını özündə ehs etdirməyib.

Ən təhlükəsiz minik vasitələri və

bizi ölməyə yaxınlaşdıran 20 səbəb

Ehtimallar və başvermə riskləri barədə bilmədiklərimiz

2017-ci ildə ən çox ölüm yaşanan təyyarə qəzası isə Qırğızstanda yaşanıb. ACT Hava Şirkətinə aid Boeing 747 tipli Türk karqo təyyarəsi Bişkek yaxınlığında bir kəndə düşmüşdü. Kənddəki 35 nəfərlə yanaşı, təyyarədəki 4 nəfər də həyatını itirmişdi.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının 2015-ci il məlumatlarına görə, hər il 1.2 milyon insan avtomobil qəzaları nəticəsində dünyasını dəyişir. Bu rəqəm az inkişaf etmiş ölkələrdə daha yüksəkdir. Belə ki, dünya avtomobil sayının 54%-ini özündə cəmləşdirən orta və az inkişaf etmiş ölkələr bu ölümlərin 90%-nin yaşandığı ölkələrdir. Bəli, toplam avtomobillərin 45%-ə qədərini özündə cəmləşdirən inkişaf etmiş ölkələrdə qəzalar nəticəsində ölənlərin sayı bütün ölümlərin 10%-i qədərdir.

Bu sıralamanın sonunda duran ölkələr qrupu Avropa, ən acınacaqlı ölkələr isə Afrika ölkələridir. Eyni zamanda bəhs olunan rəqəmlərin 23%-i motosiklet, 22%-i piyada, 4%-i velosiped hadisələrinə aiddir.

Rəsmi məlumatlara görə, Azərbaycanda 28 il ərzində (1988-2016-cı illər) 73813 yol qəza hadisəsi qeydə alınıb. Nəticədə 26 min 183 nəfər ölüb, 81 min 873 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

Xatırladaq ki, ötən illər ərzində ən çox yol qəzası və insan tələfatı 1991-ci ildə qeydə alınıb. Həmin il respublika ərazisində baş verən 3336 yol qəzasında 1281 nəfər dünyasını dəyişib. Ən az yol qəzası 1999-2000-ci illərdə baş verib. 1999-cu ildə baş verən 1996 hadisədə 554 nəfər, 2000-ci ildə baş verən 1987 hadisədə isə 596 nəfər dünyasını dəyişib.

Ən təhlükəli nəqliyyat vasitələri moped və velosiped

Hesab edək ki, maşın da təhlükəlidir, təyyarə də. Bəs ən təhlükəsiz 10 nəqliyyat vasitəsi hansıdır? Internetdə bununla bağlı bir neçə fərqli nəticə olsa da, biz son 2 ilin statistik nəticələrinə əsasən hazırlanmış nəticəni təqdim edək. 2016-2017-ci illər ərzində baş vermiş yol qəzalarının nəticələrinə əsasən ən təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin siyahısı - ən təhlükəsizindən ən təhlükəlisinə doğru...

10. Moped və motosiklet - ən təhlükəli nəqliyyat vasitəsi:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 125 ölüm;

9. Velosiped:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 35 ölüm;

8. Metro:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 25 ölüm;

7. Su nəqliyyatı növü:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 20 faciəvi hadisə;

6. Kosmik gəmilər:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 7 ölüm;

5. Mikroavtobuslar:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 5 ölüm;

4. Avtomobil:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 4 ölüm;

3. Avtobus:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 1 ölüm;

2. Qatarlar:
Statistika - 1.5 milyard kilometrə 0.2 ölüm;

1. Təyyarə:
Statistika - Ölüm ehtimalı 1:8.000.000.0.

Amma bura qədər oxuduqlarınızdan sonra sizə elə gəlməsin ki, nəqliyyat növləri sizi dirigözlü ölümə aparır. Çünki insanı ölümə aparan başqa məqamlar da var ki, bunlar statistikada yer alıb.

25. Hava fişəngi

Təkcə Amerikada ildə təxminən 10.000 adam hava fişənglərinə görə yaralanır. Ölüm ehtimalınız 1/615.488

24. Sunami

Risk ehtimalı əslində yaşadığınız yerə görə çox dəyişir. Ümumi olaraq müəyyən bölgələrdə yüksək risk daşıyır. Amma statistikaya baxsaq, ölüm ehtimalınız 1/500.000

23. Asteroid vurma

Əgər keçmişdə asteroid vurma nəticəsində ölüm ehtimalınız 1/20.000.000 idisə, indi müasir texnologiya nəticəsində ölüm ehtimalı 1/500.000 olaraq hesablanıb. Amma şərtlər nəzərə alınanda, bu, hələ də çox yüksək bir ehtimaldır.

22. İt hücumu

İnsanın “ən yaxın dostum” dediyi it tərəfindən hücumla məruz qalıb, ölmə ehtimalı 1/147.717-dir.

21. Zəlzələ

Zəlzələ ocaqlarına yaxın yerlərdə yaşayan insanlar üçün ölmə ehtimalı önəmli ölçüdə artacaq. Amma statistika baxımında bu hadisəyə görə ölmə ehtimalınız 1/131.890-dir.

20. Zəhərli sancmalar

Bir arının sizi sancıb öldürməsi ehtimalı isə 1/100.000-dir. Bu, bir it tərəfindən dişləyib ölmə ehtimalından təxminən 2 dəfə daha artıqdır.

19. İldırım düşməsi

Dünyada hər il təxminən 250 min insanı ildırım vurur. Ölüm ehtimalınız 1/83.930.

18. Fil xortumu

Amerika və ya Hindistanda yaşayanlar üçün bu səbəblə ölmə ehtimalı çox daha yüksəkdir. Ölkəmizdə isə çox aşağı səviyyədedir. Amma bununla belə ehtimalınız 1/60.000

17. Qanuni hökm - ölüm hökmü

Çin, Cənubi Koreya, Yəmən,

tü dolması və insanların boğulması nəticəsində baş verir. Amma ümumi olaraq baxanda yangından ölüm ehtimalınız 1/1.116-dir.

9. Odlu silahla hücum

Amerika, Braziliya və Cənubi Afrikada yaşayanlar üçün ehtimal çox daha yüksək olduğu halda, odlu silahla hücum nəticəsində ölüm ehtimalınız 1/325-dir.

8. Yıxılma

Əsasən yaşlılar arasında dünya miqyasında ən öndə gələn yaralanma ilə paralel ölüm səbəblərindən biridir. Bu halda ölüm ehtimalınız 1/246.

7. Özünə qəsdən zərər vermə

Hər 40 saniyədən bir dünya üzərində bir insan öz həyatına son verməkdir və hər il təxminən 1 milyon insan intiharına qurban keçirir. Ölüm ehtimalınız 1/121.

6. Motorlu nəqliyyat vasitəsi

Birləşmiş Millətlərin hazırladığı sənədə görə, dünyada hər gün 1 milyon 300 min nəfər yol qəzalarında can verir. Ölüm ehtimalınız 1/100.

5. Qəza nəticəsində yaralanma

İllik olaraq təxminən 30 milyon nəfər təcili yardıma müraciət edir və əsasən bu yaralanmaların bir qismi ölümlə nəticələnəkdir. Ölüm ehtimalınız 1/36.

4. İflic

İndiki ana qədər olan ehtimallar aşağı ehtimallar sayılır. Ancaq bundan sonrakı 4 punkt ölümlünə səbəb olacaq ən yüksək ehtimallardır. İflic nəticəsində ölmə ehtimalınız 1/23.

3. Xərçəng

Yeterincə uzun ömür yaşansa, bir xərçəng növünə yaxalanma ehtimalınız olduqca yüksəkdir. Ölüm ehtimalınız 1/7.

2. Ürək xəstəliyi

Çox sayda mütəxəssis tərəfindən ürək xəstəlikləri dünyadakı ölümlərin ən qabaqcıl səbəbi olaraq göstərilmişdir. Ürək xəstəliyi nəticəsində ölüm ehtimalınız 1/5.

1. Hayflick sərhədi

Hər hansı bir xəstəlikdən və ya təbii fəlakətdən ölmədiyinizi hesab edək. Amma hüceyrələrinizin parçalanmadan öncə məhdud bir sayda bölünmə potensialı var. Bu, “Hayflick sərhədi” olaraq da bilinir. Genetikadakı müasir inkişaf bu sərhədi uzada bilməsinə baxmayaraq, aparılan araşdırmalara görə, orta hesabla bir insan üçün keçərlilik məsələsi 125 il olaraq hesablanıb.

□ **Sevinc TELMANQIZI**
“Yeni Müsavat”

Elan

Ağdaş rayonu, Cücük kənd sakini Zəkəriyyəyev Sabir Dadaş oğlunun adına olan dövlət aktı: JN0020 sayılı sənəd itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Dəfələrlə yazılıb, müzakirə edilərsə də, Bakının zibillik problemi öz həllini tapa bilmir. Demək olar ki, paytaxt əhalisini iki hissəyə - zibili hara gəldi atanlara və buna qarşı mübarizə aparanlara bölmək olar.

İkinci qisim insanlar hətta zibil atılan binanın bloklarına, yol kənarlarına insanların zibil atmamalarına dair xəbərdarlıq məzmununda kağızlar, hətta təhqir və söyüşlər yazıb yapışdırırlar. Ancaq görünən mənərə odur ki, bu cür xəbərdarlıqlara da əhəmiyyət verən yoxdur.

Əvvəllər problem yalnız zibil qablarının aşib daşması, küçələrdə hara gəldi zibil qoyulması idisə, indi vəziyyət daha da pisləşib. Mətbuatda, televiziyalarda küçələrə zibil atılması ilə bağlı bu qədər xəbərdar edici, maarifləndirici yazılar yazılsa da, problem nəinki həllini tapıb, əksinə, daha da dərinləşib. Belə ki, bəzi insanlar zibillərini nəinki zibil qutusunun yanına qoyur, artıq yaşadığı binanın pəncərəsindən birbaşa küçəyə atır və ya birinci mərtəbəyə qədər düşürüb elə oradaca saxlayır. Məhz buna görə ki, əksər binalarda zibili bloka qoyanlara ünvanlanan təhqir, söyüş dolu kağızlar yapışdırılır.

Məsələn, "Həzi Aslanov" metrosu yaxınlığında yerləşən Xudu Məmmədov 2942-ci məhəllə binası 3 sakinləri zibillik əlinədən tənə gəldiklərini deyirlər. Hava qaralan kimi 17 mərtəbəli binanın arxa tərəfinə demək olar ki, hər mərtəbədə torba-torba zibillər atılır. İnsan sanki özünü zibil yağışı altında hiss edir. Bununla bağlı binanın komendantlığı dəfələrlə xəbərdar edici elanlar yazsa da, hətta binanın hər mərtəbəsinə zibil atanların 100-500 manat arasında cərimələnməyini bildirən kağızlar yapışdırılsa da, zibil mədəniyyəti olmayan insanlara bu təsir etməyib.

65 yaş olmasına baxmayaraq hər səhər zibili aparıb zibil qutusuna atdığı deyən Məhəmməd Quliyev bu cür insanların sözdə yox, əməldə ən sərt şəkildə cəzalandırılmasının tə-

Paytaxtın zibillik problemi, yoxsa zibilliklə davranış mədəniyyəti...

Ətraf mühitin çirklənməsi hər il dünyada 1.7 milyon uşağın ölümünə səbəb olur; **Bakı sakini:** "Təklif edirəm ki, kamera qoyub zibil atan adamlar izlənsin və..."

rafədarı olduğunu dedi: "Zibillik əlinədən pəncərəni açmaq mümkün deyil. Yayda zibilliyin qoxusu evimizə dolur. Binanın arxasının zibilliklərini təmizləsələr belə, bir gecə kifayətdir ki, ora yenə zibillə dolub daşsın. Bizim bəzi insanların zibilliklə davranış mədəniyyətləri yoxdur. Təklif edərdim ki, kamera qoyub binadan zibil atan adamlar təsbit edilsin və o zibili oradan götürərək həmin adamın evinə aparıb atsınlar və cərimələnsin. Yoxsa sözlə, başa sal-

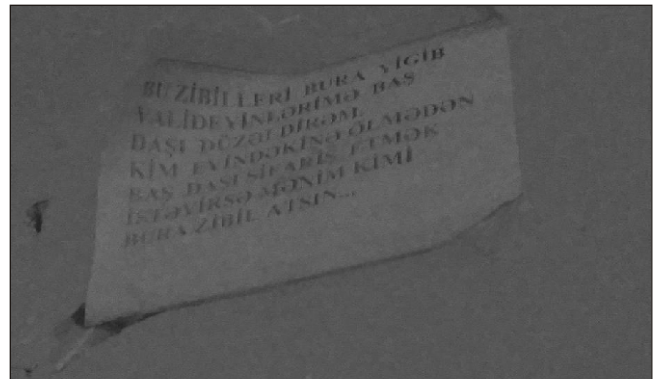
maqla bunun qarşısını almaq mümkün deyil. Mən yağış, külək, soyuq olsa da, zibilimi aparıb zibil qutusuna atıram. Halbuki əgər mədəniyyətsiz olsaydım, mən də deyə bilərdim ki, hamı atır, mən də atım".

Bir problem də zibil qutularının vaxtı-vaxtında boşaldılmamasıdır. Səhər təmiz hava almaq isteyen və ya işə gedənlər bu cür dolub-daşan zibil qutularının yanından keçməyə peşman olurlar. Çünki ətrafa yayılan üfunət qoxusu və zibilliyin ətra-

fına yığılan sahibsiz itlər qorxu yaratmaqla yanaşı, həm də ciddi xəstəlik mənbəyidir. Dünya Səhiyyə Təşkilatının açıqlamasına görə, ətraf mühitin çirklənməsi hər il 5 yaşdan aşağı 1.7 milyon uşağın ölümünə səbəb olur.

Xatırladaq ki, mövcud qanunvericiliyə görə, məişət tullantılarının daşınması xidmətlərini Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Departamentinin yerlərdəki mənzil istismar sahələri həyata keçirir. Tarif Şurasının 4 noyabr 2011-ci il tarixli 5 sayılı qərarına əsasən, Azərbaycanın bütün şəhər və rayonlarında məişət tullantılarının daşınması və zərərsizləşdirilməsinə görə əhali qrupu üzrə adambaşına 30 qəpik xidmətə haqqı tutulur. Qeyri-əhali qrupuna aid abunəçilər üçün 1 kubmetr zibilin daşınması xərci 10 manat, 1 ton üçün isə 45 manat 50 qəpik təşkil edir. Bu vəsaitlərin hamısı mənzil istismar sahələri tərəfindən yığılır və icra hakimiyyətinin hesabına toplanır.

12 iyun 2012-ci ildə isə "İstehsalat və məişət tullantıları haqqında" Qanuna və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər edilib. Həmin dəyişikliklərə əsasən, məişət tullantılarının tutumlardan (urnalardan) kənar yerlərə atılması, həmin yerlərdə saxlanılmasına görə fiziki şəxslər 20 manat, vəzifəli şəxslər 100 manat, hüquqi şəxslər isə 500 manat həcmində cərimə olunur. Şəhərlərdə

ve rayon inzibati ərazi vahidlərinin inzibati mərkəzlərində tutumların (urnaların) yerləşdirilməsi zamanı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsafənin nəzərə alınmamasına görə vəzifəli şəxslər 500 manat, hüquqi şəxslər 1000 manat cərimə ödəməlidir.

Əlavə edək ki, Azərbaycanda bu cür cəza tətbiqləri yalnız kağız üzərində qalsada, zibilli hara gəldi atanlara göz yumulsa da, xarici ölkələrdə bu məsələlərə çox ciddi yanaşılır. Məhz

buna görədir ki, Bakıdan fərqli olaraq digər ölkələrə səyahət edərkən bu cür zibilliklə rastlaşmanız mümkün deyil. Çünki bu ölkələrdə zibillə davranmağı bilməyənlərin cəzası çox ağırdır. Məsələn, Tailandda nəinki küçəyə zibil atmaq, çeynənilməmiş saqqız belə atmaq olmaz. Bunu edən şəxs 600 dollar cərimələnir. Cərimə ödənilmədikdə isə həbs olunur.

□ **Günəl MANAFLI**,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

İlin "qırxlı çağ"ı - Boz ay başladı...

İlk çərşənbə isə fevralın 27-də olacaq

Fevralın 20-dən etibarən kiçik çillə başa çatır və "ilin qırxlı çağ"ı adlandırılan Boz ay başlayır. Boz ay martın 21-dək davam edəcək. Kiçik çillə ilə Novruz arasındakı boz ay qışdan yazı keçid dövrü olduğu üçün xalq arasında boz aya "bayram ayı" da deyirlər. Bu ayı Novruz çərşənbələrinin müjdəçisi də adlandırılır.

Çünki çərşənbələr məhz bu aya təsadüf edir. Boz ay xalq arasında həm də "alaçalpov", "çilləbeçə", "ağlar-gülər", "cəmlələr" adları ilə də tanınır. Ayın adının bu cür adlanması onun

bəzən eyni gündə buludlu, yağışlı, küləkli, həm də günəşli olması ilə əlaqədardır. Bir sözlə, Boz ayın elə günləri olur ki, dörd fəsil fasilələrlə, bəzən isə bir gündə özünü göstərir. Havanın

Boz ayda bir neçə dəfə dəyişməsi ilə bağlı xalq arasında dolayan və bu günümüzə gəlib çıxan çox maraqlı bir rəvayəti var. Belə ki, qədim dövrlərdə insanlar ili hesablamaq üçün onu 12 aya bölüblər. Bu vaxt hər aya 32 gün, təkcə boz aya 14 gün düşür. Boz ay "inciməsən" deyə, hər ay ömründən bir gün bu aya verir. Lakin Boz ay yenə narazı qalır. Bundan sonra ayların bə-

simlərdən biri də "Çilləkəsd" mərasimi idi. Bu mərasim zamanı qardan heyvan fiqurları düzəldər, bu fiqurların ətrafında əyləncə, şənlik təşkil edirdilər.

Qeyd edək ki, boz ayın girməsi ilə artıq ilk çərşənbə olan Su çərşənbəsinə hazırlıqlar da başlayır. Bu il Novruzun ilk çərşənbəsi olan Su çərşənbəsi fevralın 27-nə, sonuncu torpaq çərşənbəsi isə martın 20-nə təsadüf edir. Çərşənbələr boyu elə hava da su, od, yel və torpaq çərşənbələrinə uyğun dəyişəcək. Belə ki, ürfan fəlsəfəsi Allahın insanı su, od, torpaq və hava kimi dörd ünsürdən yaratdığı, batininə isə ruhu yerləşdiriyi qənaətindədir. Məhz boz ayda torpağı ekib-becərməyə hazırlayan yaz dumanları başlayır. Qışda qış dumanları torpağına üzünə enir. Ona görə də xalq arasında "qış dumanı qar götür, yaz dumanı - bar" kimi bir deyim formalaşmışdır. İlk çərşənbəyə hazırlıq mərhələsi olaraq ilk növbədə, həyat-baca təmizlənmə, evlər səliqə-sahmana salınır. Həmin gün yaxın qohumlar yaşlı olan qohumların evlərinə gedib, ağbircəklərdən icazə alıb onların evlərini təmizləyər, əyinlərindəki yas paltarlarını çıxarıb, bayram libası geyindirir-

lər. Bu cür evlərdə bütün əşyaların yeri dəyişdirilməlidir ki, evdə ağırlıq qalmasın.

Elmi ədəbiyyatda çərşənbələrin dörd ünsürü adlandırılmasının müasir dövrün ənənəsi olması, yeni bu adların sonradan qoyulması barədə zaman-zaman mübahisəli fikirlər də olur. Tədqiqatçıların araşdırmalarına görə, qədimdən Azərbaycanın müxtəlif regionlarında çərşənbələrə fərqli adlar verilib...

Qədim zamanlarda xalq yazın gelişiminin ilk əlamətini leyləyin qayıtması ilə bilirdilər. Leyləklər əsasən kiçik çillənin sonu, çilləbeçenin əvvəllərində qayıdır. Bundan sonra havalər bir neçə günlüyə soyuyur, soyuq küləklər əsir. Buna "leylək boranı" deyirlər. Xalq arasında deyirlər ki, gərək leyləyin yumurtasının üstünə qar yağsın. Ümumən, leyləklər erkən qayıtdıqda öz köhnə yuvalarına dönürlər. Onlar Novruz yuvalarında keçirirlər. Bir atalar sözü var ki, bu atalar sözündə leyləyin yuvasına döndüyü zaman çox açıq bir şəkildə təsvir edilir: "Cəmrə havaya, leylək yuvaya". Deməli, leyləklər yuvalarına cəmrələrin olduğu dövrdə, yeni köhnə ildə dönürlər.

□ **Günəl MANAFLI**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 40 (6929) 20 fevral 2018

Misirli qadın şaurma almayan ərindən ayrıldı

Misirli qadın ona şaurma almaqdan imtina etdiyi üçün əri ilə ayrılmaq qərarına gəlib. İnsident barədə lenta.ru saytı xəbər verib. "Ənənələrə görə, bizi valideynlərimiz tanış edib. Mən onu ilk dəfə toydan 1 ay əvvəl gördüm və onda onun necə xəsis olduğunu anladım" - qadın belə danışır. Onun dediklərinə görə, toydan bir həftə sonra isə əri bəyan edib ki, harasa getməyə niyyət edir, çünki bunu "boş pul itkisi" hesab edir.

Buna baxmayaraq, toydan 40 gün sonra qadın əri ilə ilk dəfə gəzintiyə çıxmağa razı salıb. Gəzinti zamanı qadın ərindən ona şaurma almağı xahiş edib. Kişi isə gəzintinin əvvəlində ona meyvə şirəsi aldığını əsas gətirərək, şaurma almaqdan imtina edib. Kişi eyni zamanda həyat yoldaşını merkantillikdə ittiham edib və qalmaqal yaradıb. Bu hadisədən sonra qadın qəti şəkildə valideynlərinin yanına qayıdıb və boşanmaq üçün məhkəməyə müraciət edib. Yaxın bir neçə həftədə iş məhkəmədə baxılacaq.

2013-cü ildə Misir qadınlarına qarşı ən pis davranılan ərəb ölkəsi seçilib. Ölkədə qadınlara qarşı zorakılıq yüksək səviyyədədir, qadınların kişilər tərəfindən cəza olaraq üzlərinin doqranması və s. geniş yayılıb, eyni zamanda qadınlar hakimiyyətdə aşağı səviyyədə təmsil olunurlar.

Qadınlar qorxanda qoxuları da dəyişir

Amerikalı alimlər müəyyən edib ki, qadınların qorxması təkcə onun hal və hərəkətlərində yox, eyni zamanda qoxusunda da özünü göstərir. Bu vəziyyətdə olan qadınlardan analoqu olmayan özünəməxsus qoxu gəlir. Alimlərin fikrincə, sarsıntının təsiri altında qadın bədəninə qoxu dəyişə bilər. İnsan bədəninə qoxunun sahəsində tanınmış mütəxəssis doktor Süzan Bile-Xulettin başçılığı altında bir qrup bu məsələni araşdırıb. Məlum olub ki, istidə və ya fiziki işlər görərək ayrılan tər qoxusu stress zamanı əmələ gələndən fərqlənir.

Alimlər 44 qadınlardan 3 fərqli şəraitdə (isti havada, idman edəndə və stress halında) tər nümunələri götürüb, təhlil ediblər. Stressin aromasının o birlərindən fərqləndiyi aşkarlandı. Kişilər stress qoxusunu qadın tərindən daha pis qarşılayır. Alimlərin araşdırmasına

əsasən, fiziki iş görəndə və isti havada tər vəziləri ekzokrin şirəsi, stress zamanı isə apokrin vəzisi ekzo şirəsi ifraz edir. Məhz bu şirə bakteriyalarla qarışaraq, xoşagəlməz qoxu yaradır.

Pivə içmək üçün 37 min kilometr məsafə qət etdi

Britaniyanın Plimut şəhər sakini Ben Kumbs dünyanın ən cənub və ən şimal hissəsində yerləşən pivə barında pivə içmək üçün 37 min kilometr məsafə qət edib. Onun hekayəsini BBC işıqlandırdı. Kumbs etiraf edib ki, bu ideya bir bakal pivə içəndə ağılına gəlib. Onun bu ekspedisiyasının adı "Pubdan puba" (Pub 2 Pub) adlanır və Arktikanın Şpisbergen adasında başlanıb və Cənubi Amerikanın Odlu Torpaq adlanan hissəsində sona çatıb. Britaniyalı bütün yolu TVR Chimaera maşını ilə qət edib. Öz səyahəti ilə bağlı gənc facebook səhifəsində və öz saytında yazıb.

Onun marşrutundakı ən cənub pivəxana Şpisbergen adasındakı Piramida qəsəbəsində olub. Kubs deyib ki, orada daim 4 nəfər olur. Onların hamısı köhnə bir hotelde yaşayır ki, şəhərin yeganə barı da orada yerləşir. Öz gəzintisi zamanı ingilis öyrənib ki, Antarktidada da barlar var. Amma orada onlar ya qeyri-leqal çalışır, ya da əsasən qapalı məkanlar olur.

Dünyanın ən cənub pivəxanası britaniyalının xoşuna gəlməyib. Belə ki, orada nə pivə dadlı olub, nə də ətraf mühit gözəl. Pivəxanada masalar plastik olub. "Bu, ən maraqlı yer olmasada, onun üçün 37 min kilometrlik məsafə qət etdiyimə görə peşman deyiləm. Önemli olan yerin necə olması yox, səyahətin uğurla həyata keçirilməsidir".

QOÇ - Səhhətinizi qorya biləsiniz, ixtiyarınızda olan bu təqvimdən xeyli razı qalacaqsınız. Ulduzlar əlverişli məqamlarla rastlaşacağınızı, yeni şanslar qazanacağınızı proqnozlaşdırır.

BUĞA - Hansısa xoşagəlməzliyin olacağını düşünməyin. Əksinə, nəzərdə tutduğunuz planların reallaşması istiqamətində uğurlara yetişəcəksiniz. Günün ikinci yarısında varlanacağınız mümkündür.

ƏKİZLƏR - Bürcünüzün xarakterinə görə, sizə daha çox ikili fikirləriniz mane olur. Heç olmasa, bu gün qəti qərarlar verməyə çalışın. Yalnız bu halda rəğbət mərkəzində ola bilərsiniz.

XƏRÇƏNG - Şəxsi büdcənizin gələcək durumu bu gün atacağınız addımlardan çox asılıdır. Odur ki, qarşınıza çıxan ən xırda şansdan belə yararlanmalısınız. Təcrübəli adamlardan məsləhət alın.

ŞİR - Göy qübbəsi adi işlərlə məşğul olmağınızı tövsiyə edir. İstənilən prosesdə tələskənlik yalnız planlarınızı poza bilər. Ailə-sevgi münasibətlərində mülayimlik göstərin.

QIZ - Bütün vacib işlərinizi günün ikinci yarısına təyin edin. Otən on gündə baş tutmayan cəhdləriniz bu gün yenidən start götürə bilər. Bu istiqamətdə təcrübəli adamlardan yararlanın.

TƏRƏZİ - Qarşılıqlı münasibətlərdə ümumi vəziyyət qənaətbəxş olmasa da, fəaliyyət zəminində, ələlxüsus da gəlir əldə etməkdə irəliləyişləriniz mümkündür. Əmin olmadığınız halda söz verməyin.

ƏQRƏB - Yaxşı olar ki, bu təqvim bütünlüklə münasibətlər zəmininə yönəldəsiniz. Çünki ən böyük probleminiz ətrafda başa düşülməməyinizdir. Bunu bacarsanız, heç bir neqativlik görməyəcəksiniz.

OXATAN - Bir neçə yeniliyin şahidi olacağınızdan xəbər verən ulduzlar ilk növbədə alicənablığını qorumağı məsləhət görür. Davranışlarda nə qədər səmimi olsanız, ümumi işin xeyrinə olacaq.

OĞLAQ - Daxili sıxıntılardan qurtulmaq istəyirsinizsə, keçmişin acı xatirələrini yada salmayın, nikbinliklə gələcəyə baxın. Nəhərdən sonra müqəddəs yerləri ziyarət edin.

SUTÖKƏN - Əsas enerjinizi qarşılıqlı münasibətlərə sərf edin. Çünki indi ən çox süstlük deyilən istiqamətdə mövcuddur. Xırdaçı və qeybətçil adamlardan mümkün qədər uzaq olun.

BALIQLAR - Qarşınızda maraqlı bir gün durur. Lakin atacağınız addımlardan asılı olaraq prosesləri müsbət və ya mənfi istiqamətə yönəldə bilərsiniz. Odur ki, yolu özünüz seçməlisiniz.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Rahibi videoya çəkildilər - həm kokain çəkib, həm də...

İngilis kilsəsinin rahibi narkotikdən istifadə edərək yaxalanıb. Onu bu işi görərək videoya çəkiblər. Kadrlardan görünür ki, Sten-net Kirbi dostu ilə birlikdə kokain çəkir. Eyni zamanda o, pornoqrafiyaya da baxaraq dostuna pulu olsa idi, evə əlaqəsız qadın çağırmaq istədiyini deyir. Bütün bunlar rahibə hədiyyə edilən, dəyəri 1.5 milyon funt olan evdə baş verir.

Kirbi Vestxem şəhərində 2007-ci ildən rahib kimi çalışır. Çəkiliş baş tutan günlərdə isə o, müalicə üçün icazəyə çıxıb. Kilsənin rəsmi nümayəndələri deyiblər ki, rolki görüblər, daxili araşdırmaya başlayıblar və məsələyə "olduqca ciddi yanaşırlar". Fevralın əvvəlində isə məlum olmuşdu ki, Taylanddakı buddist monarx qadın alt paltarları oğurlayır. Məbədin rəhbərliyi bu hadisədən xəbər tutan kimi oğrunu qovub.

(20 fevral)

Sabuhi Rahimli

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.